31761 07542908 4

DB
932
.48
F4A4
1861

189

Digitized by the Internet Archive
in 2009 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/msodikrkcz00rk

1413

267

II. RÁKÓCZY FERENCZ

ÉS

NEVEZETESEBB KORTÁRSAINAK

NÉMELY KIADATLAN

EREDETI LEVELEIK.

PEST, 1861.

KIADJA RÁTH MÓR.

DB
932
.58
E404
1861

Bevezetésül.

Soha sincs valamely nemzetnek nagyobb szüksége múltjának ismeretére, mint midőn jövőjének alapját akarja lerakni és megszilárditani.

Azon kor, melyben II. Rákóczi Ferencz és kortársainak ezen eredeti levelei megjelennek, épen olyan, mely a magyar nemzet sorsa felett elhatározólag dönteni készül. Szeretnők feltámasztani az ország egykori atyáit, hogy tanácsaikkal az unokák lelkesedését gyámolitsák; hevét mérsékeljék, vagy tüzét élesszék; életre kelteni az elhunyt hősöket, hogy mint hajdan az elhullt hunnok szellemei, részt vegyenek utódaik élethalál harczaiban.

Fájdalom a csodák kora elmult; a tágas égbolt nem fog megrepedni többé, hogy a tusakodó s talán ingadozó harczsorok közé a világverő Etele tüzlehellő sárkány paripája ledobbanjon; a honalapitó Árpád sirja sem nyilik fel, hogy fülébe dörögje századik unokájának az összetartás magasztos igéit; Sz. László óriási csatabárdja s a hadrontó Hunyadiak vezéri szava hiányzani fognak az óriási küzdelemből: de van egyetlen mód, mely őseink szellemeit leszállitja hozzánk; mely érett tanácsaikat, hadintéző terveiket, lelkesitő

szavaikat, vagy megdöbbentő szemrehányásaikat megértetí velünk, — s ez emlékeiknek megujitása.

II. Rákóczy Ferencz kora a legnevezetesebb mind azok között, melyekből nemzetünk, jelen válságos pillanataiban tanuságot merithet. Egy lételéért vivott küzdelmet, egy hirtelen kötött békét és egy nagyszerü csalódást élt abban át a magyar. Fényt vetni ez időszakra annyi, mint szövétneket gyujtani a jelen bonyodalmaiban tapogatódzó honfiu szellemének; kimutatni az útat, melyen haladnia és az örvényt, melyet kerülnie kell.

A magyar nemzeti létküzdelmek korát illetőleg, végetlenül fösvény a történelem muzsája. A nemzetnek, különösen a nemzet irodalmának mostoha körülményei azon keveset is fátyolozottan, gyakran a hizelgés nyelve által ferditve, néha a gyávaság foltjaival tarkitva hozták le a jelenre, s ki a történeti kútfők után kutat, gyakran pirulva áll azon sorok felett, melyeket elődei, mint álmatlan éjek s hazafi lelkesültség eredményét mutatának be nemzetöknek.

A magyar történelem ujabb s legérdekesebb korszakának: a nemzet ősi jogaiért küzdött szent harczának története még nincs meg irva, s megirásának kora fájdalom még máig sem jött el.

De az adatok gyüjtésének ideje itt van, s legjelesebb irodalmi férfiainkat e téren: egy Szalayt, Toldyt, Mikót, közelebbi időkben ez eszme zászlója körül látjuk csoportosulni.

A legközelebbi korszak megmutatta, mily igazán fogta fel az irodalom itt is hivatását.

A nemzetnek nem csak jelene és jövője, de múltja is veszélyben forgott, s nem az illetőkön múlt, hogy egyik, mint másik megsemmisittessék.

Azok, kik öseink oszlopait ledönték; utczáink neveit megmásiták: szentségtelen kezekkel a nemzet oklevéltárait is feldulták. Több megye levéltárai hányattak szét; em-

lékek sikkasztattak el s volt oly parancs, mely aként hangzott, hogy helykimélés tekintetéből minden 50 éven felüli irat égettessék meg.

Szörnyüség! Hasonló egy nemzet oltárképeinek összetöréséhez, bálványainak megsemmisitéséhez. Még ennél is több: elzárása az ösök szellemének, szavainak az utódok füleitől; megsemmisitése a nemzet történelmének.

Jol tudák ök, hogy a mely nemzetnek múltja nincs, az jövöre sem számolhat; jól ismerék, mit mond a magyar költö:

„Mert boldogságra még kevés a szép jelen;
A multon épül az, s az emlékezeten.“

Mi menthet meg bennünket ez egyszer már fenyegetett csapástól? Hitünk szerint: a nemzeti hagyományoknak megezerszeresitése, sajtó utján közlése.

Ez eszmék vezették kiadót II Rákóczy Ferencz és kortársai levelezéseinek kiadására.

Óhajtandó, hogy az a nemzetnek oly részvétével találkozzék, mint a minöt az tárgyánál fogva megérdemel s mint a minö hazafi lelkesedéssel nyujtatik az olvasó közönség kezeibe.

Kárpátoktól Adriáig zeng a „Rákóczy indulója“; akarjátok ismerni a korszakot, melyben e lelkesitö nemzeti imádság született, a férfiut, kinek szelleme a mai koréhoz minden hösünk között legközelebb áll? . . . Olvassátok e sorokat s kölelebb juttok e czélhoz.

1703.

I.

Rákóczy Ferencz levele Kis-Hont megyéhez.

(Katonáit a kóborlástól eltiltja és Sághhoz összegyülni parancsolja; Hont megyének hatalmat ad, azok üldözésére, kik e parancsnak egy hét alatt eleget nem tesznek.)

Nos Dei gratia Princeps Franciscus Rakoczi de Felső Vadász, Comitatus Sarosiensis Supremus ae Perpetuus Comes etc. Universis et singulis Sptibs ae Magcis Generosis et Egregys, ac Nobilib. et Strenuis Militiae Nrae tam Equestris quam Pedestris ordinis Supremo et Vice Capitaneis, Campi et Belli Ductoribus, Centurionibus, Decurionibus et eor. Vices gerentibus Cunctis etiam alys Militiae Nrae Officialibus, Coeterisq. Militibus Gregorys Praesentes hasce Visuris lecturis aut legi audituris, Salutem et gratiam. Eset értésünkre hogj sokan minekutánna fegyvert fogván hüségünk alá ajánlották magokat, mind azoltais semmitis az Haza szolgálattyában nem foglalatoskodván serénykedvén, csak Falukrul

Falukra koborolnak, magokat Tisztekké sokan, hirünk s kgls resolutionk nélkül tévén, Tiszt képében járnak, és a szerént a szegénységet huzzák vonnyák s praedállyák, holott nem a végre kötöttünk fegyvert, nemis az Hadakozásunknak — Istenes igyekezetünknek czéllya, hogj Hűségünk alatt N. kis Hont Várgyében lévő Városi s Falusi kiveinket, az illy rendeletlenségekkel keseritsük, hanem szokott kglmességünk szerint oltalmazzuk, alattunk való Hadainkalis oltalmaztassuk. Parancsollyuk azért mind azoknak, valakik már az közügjnek folytatására velünk edgjütt fegjvert fogtanak, sött hittel kötelesek egy hét alat minden magok mentegetésekre ki gondolhato okok keresése adása nélkül, magok Zászlojok alá gyülekezni, a szerint Sághoz öszve gjülni siessenek; külömben valakik parancsolatunkal nem gondolván, egj hét alat az emlitet hellyre nem gjülekeznek, vagj gjülekezni nem akarnak, attunk hatalmat ez Patens Levelünk erejével, hogj minden Falusi Városi Biráknak azoknak lakosinak közönségesen, hogj az ollyakat, ha csak magunk parancsolatunkal s Passusunkal nem járnak, Falukrul Falukra kergessék, meg fogván Táborunkban késedelem nélkül hozzák bé. Nec Secus facturi. Datum ex Castris ad Tokaj positis Die Vigesima Quinta Octobris Anno Dni Millesimo Septingeno Tertio.

F. RÁKÓCZY.

1704.

II.

Rákóczy Ferencz levele Kis-Hont megyéhez.

(A megye fegverfoghatóit táborába rendeli; pihenési időt a Murány ostromában résztvetteknek sem ad.)

Illustrissimis, Rvrndissimis, Admodum Rvrndis, Spblibus, ac Magnificis Grosis Dnis, Egregüs item et Nobilibus N. N. Supremo et Vice Comitibus, Judlium. et Jurassoribus, Toti denique Universitti Dnorum Praelatorum, Baronum, Magnatum, et Nobilium Inclyti Districtus Kis Hontensis, Amicis. Nobis observandissimis, honorandis et gratis.

Salutem et prosperitatem. A kgyltek levelébül értyük, hogy ha csak a Nemességnek kellessen-e felülni és ide Táborunkra jöni. Minthogy az ország szolgálattya most úgy kivánnya, mind azoknak kik Murányi bloquadában vóltanak, söt még a kik ott nem vóltanak is, ha az insurrectióra alkalmatosok, szükség insurgálván Táborunkba mennél hamarább és felesebb számmal bé jöni.

Hogy penig Murány Várának terhes bloquadatiója után avagy csak addig is mig jól el készülhetne respiriumot kiván kgyltek, azt most az Ország szólgálattyának serény folytatása megnem engedi, hanem egy szivvel s akarattal való szolgálatot kivánván, mostani szükségéhez képest az Haza, a mikor fárattságúnknak hasznos végét el érjük, kiki magánosan is szólgálattyának érdemlett jutalmát fogja tapasztalni. Azért kltek elébbeni parancsolatunkat mentül felesebben effectuálni igyekezze. Caeterum Ptitulatas Dnaones Vras foeliciter valere desideramus, Ex oppido Miskólcz Die 22. Februar. 1704.

Praetittarum Dnaonum Vrarum

Amic. ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

III.

Bercsényi Miklós levele Nagy-Hont megyéhez.

(A megyét sietve táborba szálni parancsolja.)

Illrmis Rndmis etc. etc.

Salutem, Servitiorumq commendationem. Minthogj édes Nemzetünk javára el kezdett munkás hadakozásunknak további continuálása azt kivánnya, hogj az mostanis ellenünk szaporodni kezdett ellenség szándékának ellent vessünk, hogj abbul jövendö csendességunknek consu-

lallyunk. intimalom az Tek. Nemes Vármegyének, hogy mindgyárt minden halogatás nélkül, mennél felessebb magával jöjjön sietve utánnam, és édes Hazája köz ügyében munkálkodgyék, most az midőn kivántatik, szorgalmatossan. Mellyet el se mulasson, sem órát se napot ne várjon, hanem Hazafiuságtalanságnak nótája alatt kövesse uttyát utánnam. His servat Deus Praetitulatos DVestras diu felices. Szécsén. Die 31 Marti A° 1704.

Earund Ptitulat

DVstr

Ad serviend. paratt.

C. N. BERCSÉNYI.

IV.

Bercsényi rendelete Hont megyéhez.

(Rendelet a katonák elszéledése ellen.)

Én Székesi Gróf Bercsényi Miklós Nemes Ung Vármegyének Fő Ispánya, Méltóságos Fejedelem Felső Vadászi Rákoczi Ferencz, és az Magyar Haza szabadságáért Isten által Fegyvert fogott egész Hadaknak Fő Generalissa. Adom tudtára mindeneknek az kiknek illik ez Levelemnek rendiben, Nevezet szerint pedig Magyar Nemzetünk felszabaditása mellett Fegyverkötött, s már eloszlott Vitézlő Lovas s Gyalog rendeknek közönségessen. Hogj

mivel Istennek rendeletébül lett Hadakozásunknak és régen ohajtva várt szabadulásunk munkálkodásának alkalmatosságával lévén meg hanyatlása, és büneinkért megérdemlett, s jobbulásunkért reánk bocsátott Hadi szerencsés elébbeni progressusinknak kevéssé el rejtezése: arra való nézve az Vitézlörendek reménsége megütkezvén. hadi kötölességek mellöl minden üdöül várás nélkül eloszlani hirem s akaratom ellen mérészlettenek, nem gondolván meg, hogj mostani erre nyomulásomnak nem egyéb hanem bizonyos hadi Consideratio lett légjen oka; amintis Isten kezdett munkának jó volta szerint kedvezvén, Ellenségünk szandékának gátott vetett, s módot adott benne, hogj az eö Dunántúl való nyomakodásával, én magam Hadaimmal Hátán azon Ellenségnek mehessek visza felé Méltóságos Fejedelemnél való jeles Hadaj operatioj ezt hozván magokkal, kitis az egész eloszlott Vitézlörendeknek értésére akartam adni, hogj holnapinapon az Ellenségnek nyomába Táborostul indulok; intem azért a Vitézlöket, söt serio kénszeritemis, hogj mind idö s Nap halogatás nélkül Hadi kötölességek mellé mindgyárt Ezerekhez a Táborra béjöjenek, ne koboroljanak, hanem édes Hazájok megmaradasát akkor munkálkodni serénkedgjenek, mikor idö s alkalmatosság két kézzel elöl adgyák magokat. Máskint ha visza nem jönnének, s parancsolatomnak nem engedelmeskednének, serio vagjon hadgyva az N. Vármegjéknek, hogj az ollyan koborlokat nem csak kergessék, söt meg fogván szabadossan megis üthessék. Költ Szemerédi mezöben lévö Táborban Dje 16 May A° 1704.

G. B. MIKLÓS.

V.

Rákóczy N.-Hont megyéhez.

(A megyét általános fölkelésre hivja.)

Illustrissimi, Rndmi etc. etc.

Salutem et omnem prosperitatem. Minthogy a Nemes Országh közönséghes szolghálattyának promotiója ugy kivánnya, a Nemes Vármegyének serio intimállyuk, hogy in gremio sui mindgyárást Generalis Insurrectiót publicáltasson, és maghát a Nemes Vármegye ugy appromtállya, hogy egy hét alatt mind Lovas, mind Gyalogh hadakkal mentül felesebb számmal lehet, jöhessen a Nemes Vármegye Táborunkba Szécsényhez, holottis a Nemes Országh szolgálattyának folytatása iránt foghja venni dispositionkat. Ezen Intimationkat penigh a Nemes Vármegye minden késedelem és fogyatkozás nélkül effectuálni igyekezze Hozzánk és a Nemes Országhoz tartozó kötelességhe szerint. Caeterum praetitulatas Dominationes Vestras feliciter valere desideramus. Ex Castris Nostris ad Gyöngyös positis Dje 3 Septembr. A° 1704.

Praetittar Dnaonum Vrarum

Amicus ad officia paratiss. F. RÁKÓCZY.

VI.

Bercsényi levele Hont megyéhez.

Meghivja a megyét a fejdelem elébe; szemrehányást tesz a megyei felkelők csekély száma miatt s a fejdelem kegyvesztésével fenyegeti az elmaradókat.)

Illustrissimi Rdissimi etc. etc.

Salutem, Servitiorq meor. parat. commen. Vettem az Méltósághos Feiedelem Levelét, melyben tudósit eő Nga, hogj Táborostúl edgyütt erre a földre fel jönni méltóztatik, hogj azért Hadainak szükséges alimentatiojában fogjatkozás ne légyen, tudom veszik az iránth rövid üdön az N. Vármegjék eő Ngha Commissariussinak Insinuatioit, edgjszersmind az praestálandó annonának limitatioitis. Kire noha ugjan az fölsöb N. Vármegjékis concurralni fognak, mind az által igen szükséges, hogj ezen magára esendő Éléseknek administratioiátis az N. Vármegje elö alétani el ne mulassa, sött nem csak az Annonának praestalasában mutassa kissigét,*) de maga előtt viselvén eő Ngához való homagialis obligatioiátis, igen illendő, sött szükségesis, mennél nagyob freqventiával az N. Vármegyében lakozó Statusok, magok Zászlói alat meg jelenvén, eő Nghát tiszteségessen excipiálni el ne mulassák. Egyébaránt jólehet sok rendbeli Intimatoriaink, kiket mind az Insurrectionak indifferens elrendölésiröl, ugy az Hadak Intertentioiára deservialó Élések administratioiáról bocsátottam vala ezen, és több

*) készségét.

N. Vármegjékre, de mind ez ideig sem látván foganattyát, mennyi hátra maradássa lett az Hazaszolghálattyának az Insurrectionak renitentiáia miatt, tapasztaltathatik az N. Vármegyék Zászlói alat lévő katonasságnak igen gyenghe számábólis, melly defectusokat meghvallom sokan az Mélt. Fejedelem előtt sajnossan repraesentálva magjarázzák, mint ha azon Uri, Fő, és Nemessi rendek, kik eddig maghokat holmi szinek alat az Insurrectiotól abstrahálták, azt positive az magok Hazafiuságtalanságok declaratioiával cselekednék, és azzal ne talán jövendőre való reservataban subtilizállyanak némellyek ezen a földön, holot az felföldi Nemes Vármegyékben indifferenter ki hadi, s ki más szolghálatba ösztön nélkül örömmel applicállya magát. Egyébaránt vehetteis észre Leveleimből az N. Vármegje, mennyi kedvetlenségemmell eset absentiaiok, inkáb, hogj az Urak, és egyéb birtokossab Fő rend, meghunván odahaza magokat az Haza szolghálattyától, az szeghényeb renden lévő Nemességet sine errore ki kergetvén, magok helet holmi gaz Népet, kocsist, bérest, s parasztokat vas vidlával vetettek a Lóra, és bé praesentáltak, ugj hogj: ha el-nézemis az N. Vármegyék Zászlóit, az egj Hadnagjon, és vicején kivül, igen ritkán, sött nem is láthatok valamely szines*) Embert. Megfeitené ugjanezen difficultásomat csak azis, ha azon Uri, és Fő rendek közül azok, kik az Hadakozásra akarmelj okbólis inhabiliseknek látatnak, valamely más szolgálatban az ország dolgainak elő mozditására magokat applicáltatni igyekeznék, de arról ingyen sem gondolkodván, ha csak az haszon és privatum Interessentiaból, s fiscalitasából országhunk pusztulásávalis commodumot nem tapasztalnak, szánt szándékkal el maradnak, mint ha eő ne-

*) előkellő.

kikis ezen köz jót, és az Édes Hazánk szabadságinak helyre állétását más tartoznék munkálodni. Tudva van már ebbéli renitentiaiok az M. Feiedelemnélis, kihez képpest, elöttök lesz mit nyernek magoknak vele, midön Isten eö Ngát csak hamar idönis fel hozza. Kiis minthogj maga Táborával minden bizonnyal talán már eddig megh indúlt erre felé, javallom a N. Várgyének, sött intemis, ezen Intimatoriamnak vételével minden üdözés nélkül oly rendet szabjon, és tégjen, hogj azon Uri, Fö, és Nemessi Rendek, valakik eddig a Personali Insurrectione el maradtak, minnyáion elö álitassanak, és az N. Várgje Zászlói alat megh jelennyenek, mert ha továbis comparitiojokat elmulattyák, az Méltóságos Feiedelem maga le jövetelivel oly igyekezettel vagjon máris, hogj valakinek az Statusok közül, én tölem specialis Immunitatioia, a vagj az Táborunkban, vagj a töb Hazánk szolghálattyában való lételiről adott recognitioia nem lészen, az ollyanoknak eö Nga se házára, se Jószágira protectiot nem ád. Minthogj peniglen feles idegen Hadis lészen az eö Nga Táborában, el gondolhattya kiki conseqventiaiát. Hogj azonban ennek effectusában az N. Várgyék ne scrupulisállyanak, én az Zászlók mellet lévö Nemességnek, ugy azoknak is, kiket magam más szolghálatokra applicáltam, laistromát eö Ngának elöre megh küldöm, ugj-hogj valamelyre bocsáttya Hadait eö Nga, az odaált N. Vármegyékenis mindenütt tudhassák, ki hol légyen az Statusok közzül, és a kiknek ott nevek nem találtatik, ne bizzanak az Protectiohoz. Akarom azért praestentibus ezt az Nemes Várgjnek ideién pro directione sui, et cautione Statuum megjelenteni, minek elötte ezeket kölessék experiálniok, nem de job-e absque despectu, et damno inevitabili az köz jónak folytatásában edgjes értelemmel lenni, és a Fö rendeknek, vagj az Zász-

lók alá menni, vagj ki egj, ki más szolgálatra magát applicáltatni. In reliquo servet DEus Easd. diu foeliciter. Dat. ex Castris ad Vedréd. 4 Fbrii 1704.

Praetitulatar

DVrarum

Ad serviend. parat.

C. N. BERCSÉNYI.

VII.

Rákóczy N.-Hont megyéhez.

(Tudatja a megyével, hogy táborában a rendes fizetési és élelmezési rendszert behozta; a megyére kivetett eleségbeli részt beküldetni rendeli; a megyét kitartásra s a rakonczátlanok és tolvajok üldözésére sürgeti.)

Illustrissimis Rndissimis etc. etc.

Salutem et omnem prosperitatem. A midőn Isten eő Szent Felséghe utolso romlásával küszködő sorsát Nemzetünknek sok esztendöktül fogva szemlélvén látná, hogy nem volna senki, a ki ügyét kezére venné, ellenségink kegyetlenül sanjargató uralkodása alol fel szabaditaná, — egyedül fegyverben öltözik, Nemzetséges elfélemlett régi bátorságunkat meg adgya, Szivünkre erigallya vélünk Táborban szálván, az egész keresztény Világnak láttára mint egy semmibül hadakozásunkat meg indittya;

mind e máy napigis szerencséssen ugy boldogittya, hogy hasznos végével ki ki magát biztathattya, és ha akar kiis ezen hadakozásunknak folyását considerállya, ebben Isten az maga Tsudálatos, még a teremtésben el kezdett, eddigis minden Természeti dolgoknak eredetiben gyakorlott munkáját, szabott rendit tündökölteti. Ugyanis a Természeti dolgoknak kezdetinis az Zürzavarbul hat napok alatt külömb némü teremtésinek elő állitásiban (melly egy szóval meglehetett volna) bölcseségét, és az jó rendnek reguláit abban mutogatta, hogy az okos Teremtésit, annak utánna, a szerint igazgassa; Midön Ugyanis Nemzetséges eredetünk eleink Magyari nevezetitül fogva nem a más szomszéd keresztény-jol regulalt országoknak Példája; hanem a vélünk született rendeletlenségnek Praxissa forogvan elménkben, abban gyakorolván az hadakozásban eddigis magát Nemzetünknek némelly része, akarnánk rendeletlenül, regula nélkül ellenségünkel, a kiys nem annyira erejével, mint a jo rendel foltattya, s szerencséltetiis maga hadakozásit, harczolnunk. Nemzetséges hadakozásunknak illy Zürzavarját; abbul eddigis a Nemes Országnak következő kárát velünk meg ismerteti, és az hadakozásban valo jó rendet, Több Keresztény királyok s Fejedelmek directiójok alatt lévő országoknak Példájára elménkre, szivünkre adgya, hogy igy egy jó rendbül, más rendis származván a' szerint az hadakozásban, országunk naponként a jó rendre egészlen fel állittatik, az egész rendeletlenséget, mellybül származott eddigis, mindennémü excessusoknak s vétkes munkáknak fundamentoma, Nemzetünk megutálván, mind ellénségünkel való szemben szállása, s Viadala, szerencsésseb lenne, egyszersmind a jo disciplina s hadi Törvény által, melly a rendnek kormánnya hadaink meg Zabolázatván az eddig a N.

Országban el követett sok kedvetlenségeknek, s szeginység iniuriajoknakis orvoslások lenne, ezen Isten eö Sz. Felsége keze s bölcs directioja az oka, hogy már akarjuk a mint némelly ezerekben fel állitottuk, practicaltattyukis az hadi disciplinával öszvekötött keresztény hadakozó országokban Practicált hasznos progressusokat importalo regulák, hogy a' szerint a' mennyire az elpusztult Nemes Ország ereje, s jövedelme engedi, kinek kinek rendes fizetése, s intertentioja meg lévén, a' Nemes Varmegjék s szegénységh angarialtatására s kedvetlenitésére, ne lenne ok, s alkalmatosság. Lehet azért öröme a N. Vármegjének illy Isteni munka által Nemzetünknek lött rendben vétetése s abbul következhető nagyob szerencséje, a Szegénységnek is (melly az rendeletlenségbül származott hellytelen Angariáltatásokat nem kétlyük érzette) könnyebülése, söt nehéz s nemis lehet ha illy uj rend (mellynek üdövel kellett megh lenni) a Nemes Ország megmaradására, késöre jöhetett be Nemzetséges hadakozásunknak rendiben, melly jo rendnek s regulának ereje s éltetője lévén az Commisariatusis, asztis bizonyos districtusokra fel osztván, praeficiáltuk Nemzetes Vitézlö Bene Páll Commissarius hivünket Nemes Nagy Hont, a Körmöcz Várossához tartozó Falukkal együtt, Bars Esztergom és Comárom Vármegjékben bizonyos a N. Országnak mostani állapottyára czélozó Instructioval, és hogy a Naturalék repartitiojában administratiojában eddig következett rendeletlenség orvosoltassék; a Nemes Vármegjeis tudhassa mennyi élésrül kellessék provisiot tenni a Generalis repartitio szerint, obvenialt a Nemes Vármegjére holnaponként Buza Cub. Cassov. 813. Sapon. Posonien 1219¾. Carnis Centenar 135½ vagy minden Mása husért R. Ungar. 4. Zab Cub. Cassovien 1490½ Sapon

Posonien 2236. Körmöcz Várossához tartozando Falukra Penig Buza Cub. Cass. 18 Sapon. Posonien 27. Carnis Centenar N° 3 vagy minden Mázsahusért Rhen 4. Zab Cub. Cass. 33. Sapon Posonien 49½ Melly Commissarius hivünkis azon N. Vármmegjében erigálando Magazinumokban, a Nemes Vármegjékbül Comportaltattja, aszt meg süttetvén hadaink Lisztájok szerint a Tábori Commissarius Assignatiojára, magunk, vagy más Commenterozo Generalisunk directioja alatt lévő Táborunkra administrállya, és ha valamelly Commendérozot Militianak azon Nemes Vármegjéken által kelletikis menni, mellyekben vagyon Districtualis Commissarius hivünknek Instructioja, arrul provideallia és az helljtelen exactioktul a Militiat arceallya, söt egyébiránt is hadainktul következhető excessusok orvoslásában Instructioja szerint assistálna, a szerint a Nemes Vármegyét s abban lévő szegénységet conservállya, egyebekbenis a' N. Vrgye magát mihez alkalmaztassa a rendessen következendő dispositiokbul általlátthattya. Mint hogy ki ki a N. Vármegyében a magános jót, s meg maradást az közönséges békeségbül, s meg maradásbul lenni s származni tudgya, ha a' maga életének táplálására gyüjt, s keres, magát fárasztya; mennyivel inkáb ez köz hasznos hadakozásunkal, származandó jónak s békeségünknek és dicsőségünknek kedves maradékink állandó bizonyoss állapottyának munkájára, mellynek folyó s kivánatos progressusa Nemzetségestül szivünket, az továb valo Viadalra ösztönözi; s ugyan Vonnya annak kivántos végének el érésének valóságos reménségével biztattya; a midön életét fel szentelni illy kivánatos végre nem szánnja, tehetsége szerint ki az köz munkához kivántató Naturalekbéli s egyéb Concursussát, az Nemes Vármegjében adni ne sajnálya, tudván egyébarán-

tis Isten békeségünket s szabadságunkat hellyre állittván, az leendő országos szabadsághoz képest ezen fen forgó tsak tsekély tereh alol micsoda könnyebülését consequallya, ellenben penig, az ebben való tsüggedezés miatt romlását, és az ellenség ujjabban nyakára szálló igáját országunkon, s ki ki magán tapasztallya. És noha nemelly részét mezei hadainknak valami fizetéssel consolaljukis, mindaz által terjedgyen az Hazafiuság annyira a Nemes Varmegjébenis, hogj hazájokhoz valo szeretetektül viseltetvén, és megsértett szabadságunknak meguyerése iránt való reménségbül buzogván, vegyék az dicsösséget fizetés gyanánt szivekben, es annyival szorgalmatossabban munkálkodgyanak az köz jónak el nyerésében, a mennyiben értelmessebben kivánhattyák, az szegénységnél az illy szives, hasznos munkábul származó boldog állapottyokat, és több Keresztény Országok példájára kiknek a nyakokon valo iga alol leendő szabadulás munkája harmincz s több esztendökre is haladott vala, ugyan csak jó kezdeteknek jó végének öröme, minden fáradságokat dicsösséggel Consolatiojokkal amnistialta. Minek okáért a N. Vrgyét és együl együl, annak minden Statusit igaz Magyarságára, s igaz hazafiuságára obtestallyuk; egyszersmind intyükis hogj in bene ceptis álhatatossan persistállyon, Hazánk igaz ügyét constanter értékével maga quallitássa szerint mindenképen praemoveallya, annak elömenetelére való szükségekben s kevés impositiokban szivessen concuralyon, amint hogy nagyobb része a' N. Vármegyéknek az gyalogsag szaporitására, valoságal minden Portától tiz tiz gyalogot fegyverrel, minden készségel a mellé rendelt érdemes Tisztel együtt valo fel állittatását magára válalta, söt nagyobárais effectualta, más eszköz ügynek elö segéllésében

szivessen munkálodó s concurralo Varmegyék példájára, a N. Várgye minden Portáktul tiz tiz gyalogot állitván, aszt jo fegyverrel egész készségel két hetek alatt küldgye Táborunkban, kiknekis minthogy fizetések több gyalog hadaink fizetések szerint, holnaponként harom Német forintokkal exolváltatik, a Nemes Vrgye ex gremio sui leéndö gyalogságnak exolutiojára állicson bizonyos Perceptorokat, kikis a gyalognak obveniálo quantumot percipiállyák s administrallyák. — Esett penig értésünkre, hogy az haza erkölcstelen fiai közül némelljek, erkölcstelenségben inkáb hogy nem mint inkáb a Törvény szerint való életben magokat foglalván, ujjabban Tolvajságokra adták volna magokat vagj az hadakozást meg unván othon laknak, melly mivel másképen meg nem orvosoltathatik, hanemha az ollyak ellen serény vigyázás observáltatik, a' Nemes Varmegjének azért serio intimállyuk, tegjen in gremio sui olly dispositiot, hogy az Processukat s abban lévö Parasztságot s föld népétt Kapitányságokra s Hadnagjságokra redigallya, lehessen szüntelen olly vigyázással, hogy mihelyt valamelly város vagy falu határán valamelly tolvalylás, vagy egyéb excessus esik, azonnal az szomszéd helljségbeli lakosok a szomszédságban vagj azon N. Vrgyebeli Kapitány s egyéb arra rendelt Tiszt hiveinknek tudtokra adván Concurrállyanak, és az oly tolvajkodók (egyik határbul másikban nyomozván) kergetésekben s meg fogatásokban minden uton modon szorgalmatoskodgyanak. Különben valakik helységbeli lakos hiveink gondviseletlenségek s vétségek miatt azon Tolvajok által meg károssitattnak, ad requisitionem damnificatorum mint olly parancsolatunkhoz engedetlenecket érdemek szerint megbüntetvén, azokkal, a meg károssitataknak károkat refundaltassa. Caeter-Ptit-

tas Dnes Vestras, foeliciter Valere desider. Ex Castris Nostris, ad E. Ujvar positis die 11-ma Men. Novembris A^{0} 1704.

Praetittar D. Vestrarum

Amici ad officia partat.

F. RAKOCZY.

1705.

I.

Rákóczy levele N.-Hont megyéhez.

Géczy Zsigmond kapitányát a felkelés szervezésére küldi.

Salutem et omnem Prosperitatem. Nem kétlyük vevén a Nemes Vármegye, az Insurrectio iránt való Patens levelünket, abbul Hazánk s Nemzetünk Szolgálattyának mostani sorsát s állapottyát, miben legyen elégséges képen meg érthette; a minthogy tudván e köz ügynek szerencsés és boldog progressusával, a maga boldogságát és szerencsés dolgait összeköttetnek lenni, elhittük azon Patensünkbeli Intimationkat, igyekezett vólna in gremio sui effectnálni: mindazonáltal, mivel az Haza mostani szolgálattyának Consideratioja késedelmet nem szenvedhet. Levelünk megadó Nzts és Vitézlő Géczi Sigmond Kapitány hivünket küldöttük a Nemes Vármegyében olly véggel, hogj azon Nemes Várgyéből ki telhető Hadainknak insurrectiojok, és a mostani köz ügynek továbis szerencsésen való folytatására, Tábo-

runkban való jövetelek, annyival is hamaréb és job moddal effectuáltassék. A midön azért megnevezett Kapitány hivünk, ezen Intimationk mellett a Nemes Várgyét s annak Tagjait megtalállja, e köz ügyhez való szives szeretetit, és annak elömozditásában, s továbis Istenünk jo voltából hasznosan leendö folytatásában való készségét, legyen azon, hogy mennél hamaréb, s viritim insurgálván, emlitett Kapitány hivünkel együtt Táborunkba való jövetelivel, megbizonyithassa, és nyilván valóvá tehesse. Caeterum Praetittas D. Vras foeliciter valere desideramus. Ex Castris ad Léva positis dje 5-a Mens Januar A^{o} 1705.

Praetittar D. Vrar

Amic. ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

JOANNES PÁPAI s. k.

II.

Rákóczy Ferencz levele N.-Hont megyéhez.

Sürgeti a megye személyenkénti fölkelését s Gróf Eszterházy Dániel táborába gyülését.

Salutem, et omnem prosperitatem. Hogy a Nemes Vármegye az Haza mostani szükséges szolgálattyának consideratiója iránt való Intimatiónkat, mind Patens Levelünkbül, mind pedig Tekintetes Nemzetes Vay Ádám Udvari Kapitány kedves Hivünk requisitiójábúl megértvén, a köz igyhez való igaz szeretetibül azon Intima-

tiónkat Szivessen is effectuálni igyekezzen; jóllehet abban kétségünk nintsen, mindazáltal hogy annyival is jobb móddal és hamaréb az iránt való intentumunk mehessen véghez, tettünk újobban is olly dispositiót, hogy Gróff Eszterházy Dániel Generalis Fő Strása Mester Uri Hivünk bizonyos Vármegyékre ki menvén, azokból ki telhető Hadainkat viritim insurgáltassa, és öszve szedvén, egy Corpusban hozza Táborunkra. A Nemes Vármegyének azért továbis Serio intimállyuk, a midőn ezen Intimatiónk mellet fen megh-nevezet Generális fő Strása Mester Vri Hivünk által requiráltatik, igyekezze maga Personalis insurrectióját úgy admaturálni, hogy ő kglmével edgyütt több Nemes Vármegyékből is öszveszedendő Hadainkal hová hamaréb Táborunkba jöhessen. Mely készségével a Nemes Vármegye az mostani köz ügyhöz 's annak szerencsés progressusához való szives szeretetit fogja megh-bizonyitani, és maga érdemét a Nemes Ország elött jövendőben is tetézni. Coeterum praetitts Dns Vestr. foeliciter valere desideramus. Ex Castris Nostris ad Levam positis. Die 6-a Menss. January A° 1705.

Praetittar. Dum Vestrarum

Amic. ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

JOANNES PÁPAI s. k.

III.

Rákóczy levele N.-Hont megyéhez.

Inti a megyét, hogy a már táborában lévő fölkelők családait és alattvalóit ujabb terhek rovásával ne terhelje.

Salutem, et omnem prosperitatem. Esett értésünkre, hogy a Nemes Vármegye Tisztei, a midön az egész Nemes Vármegje Intimationk szerint Personaliter insurgal, a kik a N. Vrgjébül Nemessi Renden lévők Mezei Hadaink között szolgálnak, azoknak othon maradott Cselédgjeketis Soldos adásra eröltetvén taxalyák, s birságolyák, s azzal az olly személyeket, az Haza szolgálatyában való serénysegekben s készségekben kedvetlenitik, s szomorityák; mely N. Vrg. Tisztei olly cselekedetekkel minthogj mind Intentiónkat evertálni, mind azon alkalmatossággal a N. Országh hadi szolgálatyát akadályoztatni látattnak, tudván hogy a kik a N. Vrgjebéli Nemesi Rendek közül mezei hadi szolgálatot amplectáltak, s abbanis continuuskodnak, azokat, s otthon maradott Cselédgjeket a Soldos, s egjéb hadi insurrectio alkalmatosságával obveniálható hadi taxától eximáltuk, a midön tugjuk, hogj az illy modalitásokat, a Nemes Vármegje Tisztei, a Nemes Vrgjének Intentioja, s rendelése ellen cselekszik; Intimallyúk azért a N. Vrgjének maga Tiszteinek serio injungálya továb Intimationk, s a Nemes Ország szolgálatya ellen, a N. Vrgjébül mezei Hadaink között szolgáló Nemesi Rendet, olly kedvetlen állapotokkal disgustálni ne praesumályák; Különben ha mezei feo Tiszteink az olly Nemes Vármegjébül mezei Hadaink között szolgáló Nem-

zeti rendeknek manutentiojokban, a Nemes Vármegje Tisztei ellen kedvetlen modálitásokkalis kintelenitettnek magok kötölességeknek eleget tenni, a Nemes Vármegje Tisztei magok szabad akaratyok szerint lött cselekedetekért a reájok következendö kárt magoknak tulajdonicsák; Caeterum practlas Dniones Vras feliciter valere desider. Ex Castris Nostris ad oppidum Verebély positis djc 18-a Februar A^{0} 1705.

Praetitulatarum

Dmion. Vrar.

Amic. ad officia parati.

F. RÁKÓCZY.

JOANNES PÁPAI s. k.

IV.

Rákóczy levele N.-H0nt megyéhez.

Felhívja a megyét, hogy a fegyverszünet nyomán kötendő békéről s a garantiát illető igényekről véleményt adjon.

Salutem, et omnem prosperitatem. Mindgyárt leg elöszöri Patens Leveleink el terjedésével is világos ki jelentéssel tuttára attuk vala a Nemes ország lakossinak, hogy Isten által elkezdet fegjverkezésünknek egyedül arra igazgatott czéllya légyen, melly szerint az . . . . . Ház kegjetlen, és gyakor szines Dominiumja alatt elvesztegetödöt, s- az igaz magyar ügy mellett vitézkedöknek

már sok időktűl fogva ezer vérekkel ekkoráig kereset réghi szép nemzetséges szabadságunknak igaz felállitását, vagy végképpen lejendő hadakozás, vagy a törvény, és meg maradható Békesség Tractájának Securitása által ki munkálódhassuk, a melly hasznos jó végre eleitűl fogva telyes elmélkedésünket, s- igyekezetünket fordétván, mint hogy az ellenkező fél teli torokkal kiáltotta, s- az egész keresztény világ előtt el is hiresétette a megsértődet Haza szabadságának viszsza hozásában való készségét hogy mi is a Nemes ország részérűl hasonlóképpen az egy Haza szabadságával öszve kötettet igaz békességre czélozó indulatunkat, nyilvánvalóvá tégyük, melly szives Propensioval, és Hadakozásunknak nem kevés hátramaradássával léptünk légyen a minapi Schelmeczy Concursus alkalmatosságával lött Armistitium Tractájához, és annak interruptiója s félben való maradása kinek tulajdonitatthatik, az egész Haza ugy ezen Nemes Vármegye is a kiadott Schelmeczy Actáknak Seriesibűl világossan kitanúlhatta, és bölcsen itélheti, mivel penig az ellenkező fél ujjolagh (egyedül Isten tudgja szivét synceritása iránt, az idő is ki fogja jelenteni) a Békességre czélozó Tractát Követeinek le küldéssével Proponáltattni insinuálta, s- a jövendőbéli Pacificatiónak penigh állandó meg maradhatásárúl, a szükséges, és mindenek felett kivánatos Gvarantiát, avagy kezességet, és (világosban) a Békesség Tractája után, mind a két részrűl meg egyezésséből lejendő végezéseknek bátorságos, és bomolhatattlan állandoságárul való módot el halgatattya. Ellenben penig a Magyar Haza részérűl ha az el múlt időkre, s- azokban lött sok változásokra jó szerivel viszsza fordittyuk elménket, tapasztolva tapasztolván most is szemlélkező kárunkal, micsoda gyümölcse lött

légyen az annyiszor tött kötéseknek, és ezen felül emlitett Bécsi Udvaral a szükséges Gvarantianak el hagyásával történt specificatióknak, mint leg bizonyossabb elmélkedésünknek bizonyos meg határozásával által láthattyuk, hogy egyedül az insinuált Securitásnak, kezességnek fel állitása, minden jövendőbeli Haza tractáinak, s- megh egyezésseknek légyen első fundamentoma, és egy igaz olly Istápja, hogy a' nélkül tsak valami Tractához s- Transactióhoz is kezdenünk nem egyéb, hanem mint egy a fövenyen épétett Háznak bizonyos óránként történhető le omlását rettegve el kerülhetettlenül várnunk, a' végre is édes Nemzetünknek javát minden jób útakon s- módakon ki munkalódni igyekezvén,) noha Istenek ugj teczvén a jövendőbéli Pacificatiónak állandó meg maradására nézve Praefuturi Tractatus et Pacis Sponsoribus, némely felséges Királyokat, és Hatalmas Respublicákat a Bécsi Udvarnak extraserialiter múló képpen Projectizáltunk, és most is illy nagy, és az egész Haza javára czélózó jót, magunktúl (kit a Confoederalt Nemes Vármegyék ezen magyar ügy kormányozójának homagialiter recognoscáltak) folytattni, senkinek botránkozássára nem lehetne, mindazáltal seminémü országh dolgaiban az ország hire, s- akarattya nélkül nem kivánván Procedálni, a Nemes Vármegyének is opinioját, es Consensussát az iránt, hogy a felül emlitett Gvarantiát, avagy Sponsiót a' Bécsi Udvarnak Proponállyuké, és a praetitulált Felségeket requirállyuké cum Solennitate praevie vennünk tanácsosnak itéltük.

Kihez képest minek előtte a bövebb Securitásrúl, és a végezhető Pacificationak állandóságárul, s- annak idejében a Nemes Ország szükségesképpen végezni. Inti-

mállyuk a Nemes Várgyének hogy praevie Generalis Congregationis Publicatione Consideratiora vévén a praemissákat és nevezett szerint a' Projectált Gvarantiának, mind a Bécsi Udvarnál lejendő Praepositióját, mind a felséges Sponsoroknak szükséges solennis invitatióját pensitálván, magha opinióját, és az szerint Consensussát mentül hameréb literatorie adni igyekezzék, s el se mulassa. Caeterum praetittas Dnanes Vras feliciter valere desideramus. Agria 24. Mend Aprilis A^{0} 1705.

Praetitulatarum Dnanum. Vrarum: Amici ad officia parati.

F. RÁKÓCZY.

SIGISM. JANOKJ s. k.

JOANNES PÁPAI s. k.

V.

Bercsényi levele Gróf Eszterházi Dánielhez.

Tudatja, a hogy a N.-Hont, Kis Hont, Nógrád, Zólyom, és Pest megyékből kiállitandó ezred főkapitányául ő van a fejedelem által kinevezve s felszólitja az ezred gyors szervezésére.

Köteles szolgálatomat ajánlom kgylnk.

Méltósághos fejdelem parancsolattyábul, az Nemes Varmegyénk Hadai Ezerek rendére vétetvén, adom praesentibus értésére klmdnk, hogj az egj Ezerre exurgalo, és a végre összevevetet N. Hont, Kis Honth, Nográd, Zólyom és Pest Vármegyéknek Seregeinek fő Kapitányságára kgld con-

stituáltatván, mihelyst veszi ezen Intimatiomat, azonnal az magha Ezerének elő állitására, concurráló N. Várgyéknél maghát insinuálni, és azokbul proveniált Seregeket mennél hamaráb elő állitatni adurgeallya mutua cointelligentiával az declárált Nemes Várgjékkel, hogj ne csak a subalternus Tiszteket rendbe vehesse, és a seregeknek Praeficiálhassa, de mind azoknak, ugy a Stabnak menstrualis kifüzetésére való dispositiotis a Nemes Vármegyék tudhassák, kiről elég böven irtam máris a Nemes Várgyéknek, mennyi sereghet kellessik pediglen mellyik Nemes Várgjének elő állitani és ahoz képpest a' Stob füzetéséreis, mennyiben köl kinek concurrálny, hova hamaráb azért a haza szolgálattyára meghis jelenhessen. Éltesse Isten kgdt. Nyitrán dje 29. Aprilis 1705.

Knek

Köteles szolgája, Sógora

G. B. MIKLÓS.

VI.

Eszterházy Antal levele Hont megyéhez.

Méltányolja a megye kifejtett buzgalmát a felkelést illetőleg s további példamutatásra inti.

Salutem et Servitiorum meorum Commendationem. Ex Generali Congregatione sub dato djei quintae May, nékem irott levelét az Tekintetes Nemes Vármegyének 17-ma Ejusd. itt Leöcsén in majali Cura levén, nagy obligatioval vettem, mellyben is nagy örömmel értem, hogy a

minémő Projectumot az Personális insurrectio eránt való méltoságos fő Generalis Gróff Berchény Uram eö kegjelmének de dato 20-a Aprilis az Tekéntetes Nemes Vármegye vött légyen, azon bölcs opiniojához magát alkalmaztatván, és abban laboriose fáradozván, effectusban venny igyekezzék; melly hazánkhoz való azon hadaknak elő állitássában szives fáradozásával, és serénykedésével, más Nemes Vármegyéknekis jó példát mutat, kegyelmes Urunk eö Naga Méltoságos intentumát, meghvallom igen secundálni fogja; a mint hogy reménlem, penes Ejusmodi Inclyti Comitatus assecurationem, industriájában semmi fogjatkozás nem lészen, hanem effectuando omni studio, et labore effectuare haud intermittet. Et quod dum una mecum Inclyto Comitatui recommendo Maneo

Earundem Praetitulatarum

Dominatioum Vestrar

Servus et Amicus ad servitia paratissimus

COMES ANTONIUS ESZTERHÁZY.

Datum Leucsoviae

dje 17. Men. May

1705.

VII.

Eszterházy levele Kajali Pál viceispánhoz.

Tudatja, hogy Baranyai alezredest a megye által már kiállitani kellett 4. század átvételére elküldötte. A zászlók milyensége iránt inti, Nógrád vármegyével értekezzék.

Kajali Pál Urnak.

Jo akaro Vice Ispán Uramnak!
ajánlom szolgálatomat kgldk.

Most érkezvén a Méltoságos fejedelem udvarlásárul, innét megyek egjenesen az alsó Tábborrá a sáncz felé. Hogj kgltek az obvenialt 4 Compániát már el nem készitette volna, abban semmit sem kételkedem, mellyekért is küldöttem Nemzetes Vitézleő Baranyai Ferencz Oberst Leidenant Úrt, kgltek azért azon seregeket mindgyárást resignállya eö klmének. A Zászlók iránt is valami fogjatkozás ne legyen, hanem correspondenter légjen Nemes Nográd Vármegje Vice Ispánja Feje János Urammal, hogy a Zászlók egy szinűek legjenek. Mind ezekben valami remora ne legjen, hogy kgltek miatt kglmes Urunk és az Országh szolgálattyában valami hátramaradás ne legyen. In reliquo tarcsa Isten szerencséssen kgldet. Dat. in Oppido Gyöngyös.

Die 26 Majj 1705.

Kgldnek

jo akarattal szolgál

G. ESZTERHÁZY DÁNIEL.

VIII.

Eszterházy Dániel levele N. Hont megyéhez.

A megye üdvözletét köszöni; fájlalja, hogy Palásty István főtiszti kineveztetését érdeklő levelök későn jött, mivel az állomások betöltettek. A hadnagyságokra teendő felterjesztéseket ajánlja; a segédcsapatokat sürgeti.

Salutem, et servitiorum meorum Commendationem. Kegyelmetek Levelét kedvessen vettem, aggratulatioját köszönöm, adgya Isten szolgálhassak szegény Hazánknak és kglteknek is. Hogy a Kgltek recommendatioja Nemzetes Vitézlő Palásty István Uram ö kglme iránt serotine esett, magam is sajnálom, mivel már a felsőbb Tisztek nagy Rendü érdemes személyekbül complete megvadnak, hanem ha kgltek magok közzül Hadnagjságokra és más tisztekre is valamely személyeket alkalmatossaknak lenni itél, specificálván küldgye ide kgltek, s- igen is accomodáltatni fognak, s- kedvessen is veszem kgltektül. Azon obvenialt Seregeket kérem ugy admaturállya kgltek, hogy az Haza szolgálattya az hoszas késedelem miatt kgltek iránt meg csorbittatván, kglmes Urunk elött kemény animadversioban ne incurrállyon kgltek. In reliquo tarcsa Isten szerencsésen kglteket. Ex Castris ad Kömlöd positis Die 16. Juny 1705.

Praetitulatur Dominaon. Vrar.

Obl. Servus, et Amicus ad offfcia paratisimus

DANIEL ESZTERHÁZI.

IX.

Baranyai Ferencz levele Kovács János alispányhoz.

Tudatja, hogy a kivánt négy század katona nem érkezett meg teljes számmal; fenyegetve sürgeti a kiegészitést.

Ajánlom mind jó akaró uramnak kegyelmednek

kész szolgálatomat.

Nemes Nagy Hont Vármegye Seregeit meghmustrálván mai napon, ugj látom nem hogy a négj Compánia ki tölt volna egészlen, de a három Compániának is hatvan Lovas héja, kirül akartam kegyelmedet tudósitani. Tudhassa a Nemes Várgk informálni kegyelmed. E mellet kérem kegyelmedet szeretettel, mivel hogy a Lustra Liszta elmarat, hova hamaréb ezen levelem megh adó becsületes Hadnagy Uromtól substitutive külgye megh. Továb instal kegyelmednél: a furirok, Strása Mesterek gregariusi számban nem acceptáltathatnak, fizetések is nem egj erant jár, ahoz képpest kegyelmedet kérem megh, a furiroknak Strása mestereknek is a Lista szerint fizetése legyen megh, az el maradot katonákat Hadnagj uramal expediálja ha Executioját nem kivánja. Kivánván éltesse kegyedet fris jó egészségben Dat. Szécsény dje 19. jun. 1705.

IGAZ SZERETETTEL SZOLGÁL

BARANYAY FERENCZ

OBERST LAJDNOND.

X.

II. Rákóczi Ferencz fejedelem levele Nagy és Kis-Honth megyéhez.

Meghivó-levél a sept. 1-én megkezdendő általános országgyülésre a Rákosmezőre.

Salutem et omnem prosperitatem. Isten által felvett igaz ügyünk mellett való szives munkálkodásinknak bizonysága jelen vagyon önnön magában, azért is, hogy az... Háznak képtelen s törvénytelen Uralkodása által megrongyolott édes Nemzetünk régi ditsösséges szabadságinak viszszahozására egyedül czélozó szent igyekezetünknek ki jelentésében, úgy világosbb megismertetésében, minden eleitül fogva folyó Circumstantiáknak elöszámlálását szükségesnek nem láttyuk: Emlékeztetvén mindazáltal a Nemes Országnak minden rendeit, mind az első, mind penig azután annyiszor következett számos Pátensinknak continentiáira; minden kételkedés nélkül tapasztalhattyák az Haza javához intézet dolgoknak folyamattyából, melly ugyan azon egy húron pendülő megegyezése legyen felvett szándékunknak, a mint is mindeneket az igaz ügyek vezérlő hatalmas Isten kormányozásának, nem magunknak eddig is tulajdonitva, ugyan azon rajtúnk könyörülő irgalmas Istenünkben bizva, hogy tovább is nem egyéb, hanem a sok nyomorúságok habjai között fetrengő nemesi szabadságunknak örökösen meg maradandó tsendes partra való jutásunkat mutattya. Ugyan is mi lehetett az.... Háznak hajdani szabadságink ellen való számlálhatatlan tusakodási közt is, régi törvényink kitörlésére kikoholt mesterkedésének nagyobb és veszedelmesebb eszköze annál,

hogy a közel elmúlt Ország Gyülésének alkalmatosságával az ott tett törvényeinkben Prout conventum fuerit való clausulának béiktatásával, minden szabadságinkból sensim sine sensu kimosdatni kivánván bennünket, eltökéllett szándéka vala, hogy törvényeink semmivé tételével, és azokra in Verbo Regio erös hittel kötelezett Diplomáinak kiadása sértödésének nem gondolásával, mindeneket pro arbitrio sui (kit már böven practicált is) ad quaevis etiam exotica annál szabadgyábban reá huzhasson.

De lám a sziveket vizsgáló és a rövidségeket boszszúló irgalmas Isten mit hozott ki igyekezetibül, midön a Felséges Császár halálával Istennek tsudálatos rendeléséből, önnön maga ellenünk és szabadságink kitörlésére készitett fegyverével tulajdon maga kárára fordità minden mesterkedö szándékit, hogy azon Conventionalis clausulának erejével kirekesztvén magát a törvénynek hathatósságibúl, nyilvánságosan elégtelenné tette magát az országlásra. Kiben is édes Hazánkat nyomossá tenni kivánván Isten ö szent Felsége egész világ láttára, annyira vezérlette már ez előtt is igaz ügyünk dolgait, hogy némelly nagy hatalmú külsö Fejedelmek, ki az elkezdett fegyverkezésünknek tovább való állhatatos folytatására, ki penig annak letsendesitésére a törvényes szabadságink iránt, projectálandó kivánságinknak bétellyesitésére közben szándékozák magokat vetni egyszersmind penig annak kijelentésére az ellenkezö Austriai Ház is maga követtyének le küldésével (noha a dolgoknak folyamattyában kevés Sinceritását tapasztalhattuk) a békességre való hajlandóságát láttatik mutogatni, kinek is hogy nagyobb valóságát azon fejedelmek interpositiójára nézve is láthassuk,

mind penig az Hazánk, és mindnyájunkkal közönséges Nemessi szabadságink igyét ki ki mi sorsban, s állapotban legyen, tapasztalva tudhassa, és annak felette az Országbeliek közzül is senki balra ne vélhesse, hogy az ellenség által a békességnek és szabadságink megadása, most ujonnan való igéretinek elhiresittetett végezése tractájával magúnk valami privátumát a köz jónak praepónálni kivánnánk; de nyugott elmével légyen ki ki, valamint hogy Hazánk közügyének kezünkre vett elő mozditása szives keresésére utólsó tsep vérünk ki ontását is fel szenteltük, a szerint egyes értelemmel, tovább is akármelly felé fordúllyon kimenetele Hazánk dolgainak, minden jóra igyekező köz akarattúl ki nem vonnyuk magunkat; Azért is szükségesnek itéltük, hogy valamint eddig Országunk dólgainak folyamattyát a Nemes Haza lakositúl semmire nem titkoltuk, úgy most is a fennforgó békesség elő kelésének alkalmatósságával az Ország dolgait tegyük mindnyájokkal nyilvánságossá, ugy a némelly contravertált állapotok, mellyeket a törvénynek rendes folyása szerint az Ország közakarattyára s decisiójára a mostani felvett igynek ideje alatt relegáltunk, köz megvisgálással és egyezéssel végképen determináltassanak.

Ahoz képest mind közönségesen az egész Státusoknak, mind penig in particulari a Nemes Vármegyéknek, és ez által maga minden külön személyből álló Tagjainak értésekre adni kivántuk, hogy Nemes Pest Vármegyében lévő Rákos mezején a die emanationis Praesentium két hólnap alatt, úgy mint Sz. Mihály havának első napján cum subsequend, nem tsak követtyek által, hanem ugyan személy szerint, minden Egyházi és Világi, Uri és Nemesi rendek, valakik az édes Hazánk ügyét

magokénak ismérik, el múlhatatlanúl jelen legyenek, és tovább is Isten által fel vett ügyhöz való igaz szeretetünket a dolgoknak nyilván való folyásából megismervén, önnön magok hasznára s javára úgy legyen gondgyok, hogy igaz hazafiúságokat megbizonyitván, az által a tsendes békességeknek, és régi tündöklö szabadságink tellyes gyümöltsét magok után maradandó posteritásira is hagyhassák.

Megértvén annakokáért mind ezekből a tökélletes és tsak a közönséges jóra igyekező indúlatunkat, hogy a Nemes Vármegyéknek is és annak minden Tagjainak Hazájához és édes Nemzetéhez való hasonló igaz szeretetit és szives készségét nyilvábban tapasztalhassuk, Atyafiságosan és serio intimállyuk, hogy praevia solenni Generalis congregationis intra ambitum sui publicatione, a felül irt mód szerint nem tsak követtyei, hanem külön külön, minden Egyházi, Világi, Úri és Nemesi rendből álló Tagjai által pro loco et termino praescriptis, olly bizonyos készséggel compareállyon, hogy ha kik vagy egy, vagy más szín alatt szines hazafiúságokhoz képest, minden helyes ok nélkül attól magokat meg vonnák, valamint az ollyanokrúl a jelen lévö Statusok végezni fognak és ahoz képest rajtok történik, Hazájokhoz való magok habozásának tulajdonittyák, hogy az egész keresztyén világ a közügynek orvoslásában való szives közakaratúnkat láthassa, és az Országlásokkal Ura Istene köz fohászkodásunk után régen szivszakadva várt, s ezer vérekkel petsételt Nemesi szabadságúnk, s állandó ditsösséges egyesült tsendesség napját felvirrasztván, szánakodó irgalmasságábából egy vagy más úton már valaha édes Nemzetünkön maradandó képen tündököltesse. Coeterum

Pttltas Dnaones, Vras foeliciter valere desider. Ex Castris nostris ad Oltsa positis. Dje prima mensis julii. Anno 1705.

Praettltarum Dnaonum Vrarum

Amic. ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

XI.

Gróf Berosény Miklós levele Nagy és Kis Hontmegyébez.

Felszólitja a megyét, hogy küldje fel követeit a nagyszombati béketanácskozmányra. Intézkedik az élelmezés felől.

Salutem servitiorumg meorum paratissmam Commendation. Fris emlékezetiben lehet az Nemes Vármegyének, hogy az Mélt. Fejedelem propositiojára ex Gremio Sui két Emberséghes Embert pro residentib. nem terheltetett rendölni; mellyek iránt, mivel töb distractioi között eő Nagha ugy méltóztatott resolválni, hogy az most léendő Tractára, s az által az N. Országh szolgálattyára azon Residenséghre deputált Uraimék én velem föl mehettek vólna Vághon túl. Minthogy minnyájan el oszlattanak, s ki ki a magha Nemes Vármegyéjében tért. Ahoz képpest akarám praesentibus a N. Vármegyének intimálnom, hogy azon Uraimékat, kiket pro residentibus már rendölt vólt, a vagy illis impeditis, pro Commoditate sui másokat rendölni kiván, ne terheltessék ugy expedialni utánnam, hogy minden okvetetlen pro 20-a Current. Mens. 8-bris Nagyszombathban hozzám comparealni el ne mulassanak; melly iránt reménlem kü-

lömbet sem cselekszik, látván abban hazánk szolgálattyának szükségét. A mellett minthogy az Békességh Tractájának Nagyszombatban leendö szolváltatására bizonyos Provisiokrúl tétettem rendölést; azokrúl fogja venni a N. Vármegye Nemzetes Vzleö Labsánszky János, és Prileszky Pál Consiliarius Uraimék tudositását mennyiben köllessék ezen N. Vármegyének, és mibül succurálni. Kihez képpest azon eö Kglmek által transmittálandó specificationak tenora szerint fogyatkozás nélkül az Naturalékat prestalni el ne mulassa az N. Vármegye. In reliquis servet Deus praelatas Dnanoes Vras salvos et incolumes quam diutiss. Levae 8 bris 1705.

Praetlator Dnaorum

Vror

Ad serviend paratmus

N. BERCSÉNY.

1706.

I.

Rákóczy körlevele Kis-Hont megyéhez.

Tudatja a Szécsényi béke létre nem jöhetésének okait s felhivja a megyét, hogy ha azok ellen előterjesztései volnának, tegye meg.

Nos Franciscus II. Dei gratia Princeps Rákóczy, Pro Libertate confoederatorum Regni Hungariae Statuum et Ordinum Dux et Senatus. Vniversis et singulis tam Ecclesiasticae, quam Saecularis Dignitatis Personis, Comitatibus item Liberis Civitatibus, omnibus deniq. Statuum et Ordin. Regni Hungariae Confoederator. Simul vel divisim constitutis; Notum facimus. Kinek kinek fris emlékezetiben lészen, miképpen a Confoederált Statusok Szécsényi Gyülekezetünkben condált negyedik Articulusnak erejével, hogy tudniillik a midön az Austriai Ház a maga követtyei; avagy az Angliai és Hollándiai; úgy más Hatalmasságoknak mediatiója által a Békességnek Tractatióját folytatni fogja, annak elkezdésére s folytatására Magunkat nem csak erezkedhessük, hanem munkálódhassuk is, és végezhessük,

Authorizáltanak Bennünket, mely Intentióját a Confoederalt Statusoknak, minden lehetséges igyekezetünkel Secundálnunk kivánván, a midön az Angliai és Hollándiai Mediator Vrak kész cooperatiójokat ajánlották, Miis bizonyos Plenipotentiariusinkat Mlgs fő Generalis Székessy Gróf Bercsényi Miklós ur mellé adjungálván, úgy expediáltuk a végezet helyre Nagy Szombathban, hogy a Praeliminare Punctumokat úgy folytassák, hogy a jó meg — békéllésnek csalhatatlan reménségét tapasztalhassuk. A mint is azon Deputált Commissariusink négy holnapig fáradozván, és szives s igaz Hazafiuságokat contestálván, egyebet szines ajánlásánál nem experiálhattak. Mert mivel Ditsőssége András Király Articulussának redintegrálásárúl halgatván, és csak in genere a Törvényeket emlegetvén, félő ne detorqveállya Declaratióját legközelcb Posonyi Diaetára, mely által Haereditarium Dominiumot vendicálni praesumált magának. Minthogy pedig az ollyatén igyekezet a Confoederationak Instrumentuma, és a Confoaderatusoknak egyenlő conclamatiója ellen nyilván volna, senki a Statusok közül Jobbágyának magát nem szenyvedhetvén, ahoz alkalmaztatott részünkrúl való Nagy Szombathi Tracta is; hogy valameddig Országunkat szabad Országnak, és a Confoederalt Statusokat Törvénnyeink szerént szabad Országbelieknek az Austriai Ház nem agnoscállya, s mint szabad Országgal velünk békélni nem akar, mind addig a Békességnek Solennis Tractálására ne léphessünk. Hogy mindazonáltal a Békesség Tractájának ruptiója, vagy nemakarattya Nékünk semmi úttal ne imputáltathassék, sőt arra való minden hajlandóságunk s készségünk a Keresztyén Világ előtt nyilván légyen, oly okkal és conditióval: nem is külömben a Békességnek további Tractáját resolváltuk, ha

fellyül emlitet Praeliminare Punctumok Postulatumunk szerint resólváltatnak s declaráltatnak. Mely eddig tractált s ezután tractálandó dolgokat ily Intentióval ezen Patens Levelünk altal az egész Confoederált Statusoknak notifficalni kivántunk, hogy ha ezeknek secundalására kinek kinek vagy magánossan, vagy respectu Publici valami gravamene volna, annak declaratiójára rendelendő Commissar. Vrak eleiben való recursussa és accessussa mindenikének adatik. Melyhez ezen Nemes Districtus is magát alkalmaztassa. Datum in Oppido Miskólcz. Die 5-ta Menss. Febr. A° Millesimo Septingentesimo Sexto.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS SENNYEY s. k.

FRANCISCUS OLASZ s. k.

II.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Kis-Hont megyéhez.

A hűségökért javaikban megkárosultakat ügyeik elővétele végett Egerbe április 27-ikére meghivja.

Salutem, omnem prosperitatem. Jólehet mind Szécsény úgy Miskóczi Gyülekezetinknek alkalmatosságával az Confoederált Statusokkal edgyütt, nem kicsiny gondunk, Szándékunk, és tellyes igyekezetünk vala, miképpen es hova hamarébb mind az Eperjesi Delegatumnak folytatásánal, úgy ennek előtte is, ezen Hazánk s Nemzetünk Szabadságinak helybenállitására czélozó igaz ügy mellett Jószágiban kárt vallott, és foglaláso-

kat szenyvedett Parsoknak dólgait, s Instantiáit igazitásban vehessük, mind az által más szorgos dolgainktól ekkoráig praepediáltatván, mostani Gyülésünk alkalmatosságával kegyelmesen resolváltuk emlitett dolgoknak a dje Vigesima Septima proxime affuturi Mensis Aprilis cum subsequentibus Eger városában való elővételét. Kihez képpest kegyelmetekkel praesentibus meg irt Determinátiónkat intimálni, s egyszersmind kegyelmesen parancsolni is akartuk, Hogy meg irt Resolutiónkat az ollyan Parsoknak és Instánsoknak magok Directiójára kegyelmetek elsö Gyülésének alkalmatosságával publicálni el ne mulassa, cum expressa hoc declaratione, hogy tudni illik: hogy az ollyan pro praescripto Termino compareálandó Praetendens felek, ki ki magok Interessatus Contra-Párjait jobban tudván, pro acceleratione praesentis negotii, Vice-Ispányok által de Termino et Loco certificáltatván, azon Certificatiorúl peniglen Testimonialisokat extrahálván, azokat elöttünk producállyák, ne találtán az Interessatus Contra-Parsok jövendöben magokat Elöttünk vagy Senatoria Deputatiónk elöt mentegethessék. Caeterum Praettas Dnaes Vras feliciter valere desider. Dátum Agriae ex Senatu die 26. Mart. 1706.

Praettarum Dnanum Vrarum

Ad. officia parat

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS OLASZ s. k.

III.

Rákóczy levele Hont megyéhez.

Tudatja, hogy a rézpénznek árfolyama továbbra is megmarad; a megye követeléseit a katonák kártételei iránt, nem lévén a kár felszámitva, nem teljesi heti.

Salutem, et omnem prosperitatem. Mind három rendbeli Leveleit Kegjelmeteknek el vévén, több Tudósitási között intimatiónk effectualásában való készségét kedvessen értettük. A Selymeczy Vrbureriusok Instantiaját a mj illeti, emlékezünk reá, hogj a Nemes Országh Statusi közönséges teczéséből, és szabad akarattyából be következett Réz pénznek cursussa iránt ezen Vrbureriusoknak is nagj kedvek lévén, sőt áffirmálták, hogy ennek Cursussa nélkül majd nem is subsistálhattak volna, Másképtis hogj ha azon törvénytelen Lasi a Réz pénznek Contemptussával, és az által az haza nagy rövidségével továb is folyhatna, vennének példát a köz rendekis, a Naturaléknak, s egyéb magok javainak illendő árrán felül valo eladása iránt, mely praemittalt okbul előbbeni parancsolatunknak helyben kelletik maradni. Hogyj penig a Nemes Vármegje a Militia ellen praetendalt oly kárait kiványa bonificáltatni, melyeket nem specificálhat, se nem comprobálhat és per consequens abban refusiot nem obtineálhat, tulajdonithattya maga Tisztei negligentiájának, hogy afféle transitusokra, s — egyéb alkalmatosságira hadainknak nem intentusok, és nem connotályák az erogatiokat, melyeket másként telyes lehetetlenség refundálni. A Lovaknak elő állitásában némely ezereinknek klváltképpen valo progressusa lévén

helyheztetve, töttünk oly rendelest, hogj inkáb bonificaltattyúk a destinalt árrát azon Lovaknak tsak alkalmatossak lehessenek a szolgálatra, de hogy relaxalyuk annak procuralását, azonkivül is exolváltatván, nevezetes hátra maradására az ország szolgálattyának, lött dispositioinkat nem változtathattyuk. Coerum Praetas Dnes Vestras ad vota felices supervivere desider, Agriae die Mens. Aprilis A^{0} 1706.

Praetlatar D. Vestrar

Ad offici parat.

F. RÁKÓCZY.

GREGORIUS RÁTI S. K.

IV.

Rákóczy levele Hont megyéhez.

Értésül adja, hogy Szentiványi Rafaelt nem nélkülözhetvén, el nem bocsáthatja.

Salutem, et omnem prosperitatem. Tudván az Nemes Vármegye minémü közönséges Haza szolgálattyát biztuk Nemzetes Vitézlő Szent Iványi Rafael Hivünkre, minthogy az Cartella szerint valo rabok permutatiojában már egész experientiája lévén, oly közönséges állapotot illető dolgoktol nem avocaltathatik, egyébbiránt is pedig méltó consideratiora veheti az Nemes Vármegye, leheté a Nemes Várgyét particuariter illeltő szolgálatra emlitett hivünknek elbocsátatni. Az minthogy nem kétlyük az Nemes Várgye az Haza terhes munkáját respectálván, más oly érdemes Subjectumrol teszen az alatis,

mig megnevezet hivünk érkezhetik, rendelést, az ki az Ns Várgye dolgait commode folytathattya, Ceter. Praetitulatas Dnes Vras feliciter valere desideramus. Datum ex Castello Kis Tapolcsán Die 29 Aprilis 1706.

Praetitulat. Dum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

V.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy és Kis-Hont megyéhez.

Megküldi az országos árszabályt, hogy a fegyver szünet megköttetvén, a kereskedés folyamatba jőjjön.

Salutem et omnem prosperitatem. Az Bécsi udvarral eleitől fogva projectált Armistitum végképpen concludáltatván, pro majori directione akartuk az erigálando commercium iránt való Punctum Extractussát megküldenünk az N. Vrgyének. egyszersmind tuttára adnunk, in medio sui publicáltassa azon Commercium modalitását, hogj az, kiknek kedvek lészen valamely magok javok eladására, vagj csereképpen valo elváltoztására, már az iránt tött dispositioink szerént abbeli magok szándékát effectuálhassák, és consequálhassák. Coeterum Praetas

Dnaones Vras feliciter valentes desideramus. Datum in Castello Tapolcsán, die, 13, May. A° 1706.

Praettarum Dnanum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.
SIGISM. JANOKJ s. k.
FRANCISCUS ASZALAY s. k.

VI.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy és Kis-Hont megyéhez.

Tudatja a dézmák iránt tett intézkedéseit.

Salutem, et onem prosperitatem. Vettük a Nemes Vármegye Levelét a Dézmák iránt. Tudva vagyon a Nemes Vármegyénél, minémü véggel kivántuk a Dézmákat Hadaink alimentátiójára forditani; melyre nézve is nem a régiben vett usus Sublatiójára, hanem még a Törvényekkel is meg nem határoztatható szükséghez képest, Hazánk igyes bajos dolgainak elösegitésére: a mint több Hazánkliai között, kegyelmetek felöl is oly értelemmel vagyunk, hogy minden privatumoknak tekintetit félre tévén, még maga rövidtségével is kiván a köz jóban önként succurálni; mindazáltal reflexióval lévén. a Földes uraknak is gyakorlatossággal magok Oeconomiájától a mostani felindúlás idejének alatta lett elvonattatásokra. egyszersmind hogy az ily Fiscus-szá-

mára megtartott Dézmáknak successive egymás után való exactiójával elébbeni practicált ususoktúl való recessusra ne talám ennekutánna magyarázható alkalmatosságra másokkal útat ne nyissunk, azokat a Földes Uraknak magok számára in natura percipiálni megengedtük, úgj hogj az elébbeni időkben observált mód szerént való Arendát az Oeconomicum Consiliumnak, ki ki ő kegyelmek közül deponállya, a mint az iránt vagyon is Intimatiója emlittet Consiliumunknak. Ezen Dézmák állapottyát pedig úgj értse kegyelmetek, hogy csupán csak azon helyek Dézmái engedtetnek a Földes Urak számára, a mellyeket ez előtt való időkben a Clerus is tartozot erga praeviam limitatae Arendae depositionem kiadni, nem pedig oly latepatenter, mintha az olyan helyekre is extendáltatni engedtük volna, mellyeknek Dézmáit, nem lévén olyatén Arenda alatt, maga számára tarthatta a Clerus, és igy a Földes Uraknak praecise engedtetvén meg a Dézmák, nem adunk arra szabadságot, hogy más idegenek, kiknek a Földes Urasághoz közök nincsen, magokat azoknak Arendatiójában és Perceptiójában becsúsztassák, lévén másként is reménységünk, hogy a közönséges szükséghez képest, az élés administratiójában is, nagy készséggel való Succursusát fogja a Nemes Vármegye megmutatni. In reliquo. Pettls Dnanes Vras feliciter valere desideramus. É. Vjvarini Die 25-a May A^{0} 1706.

Praetittar. Dnanum Vestrarum.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

SIGISM. JANOKJ s. k.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

VII.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy és Kis-Hont megyéhez.

Komolyan inti a megyét, hogy a reá kivetett terményeket és szállitási eszközöket pontosan kiállitsa.

Salutem et omnem prosperitatem. Nem kétlyük még mostan is keserves emlékezésiben lehet a Nemes Vármegyének, mind annak elötteni, mind pedig közeleb elmult törvéntelen és erőszakos Német birodalom ideje alatt, Nemzetünk végső romlására kigondolt és véghezvitt töb terheltetési között ha többeket nem emlitünk is, avagy csak a számtalan Német Hadaknak többire való ingyen intertentiójával, téli quártéllyával s egyéb időkbeli szüntelen való condescensiójával, s ennek alkalmatosságával következet sok szekerezéseknek praestálásával, Portiobeli quantumoknak gyakorták duplássan és erejek felett való exactiójával, külömb külömbféle színek alatt lett Discretiók extorsiójával, s egyébféle sattzoltatásokkal, a sok gratuitus labornak kész pénzül való ki fizetésével, és másként is in natura meg lett véghez vitelével; úgy hazánk lakosibúl Porták után állittatott Gyalogjainak idegen Országokra való kivitelekkel s mai napig odalétekkel, veszésekkel, és egyéb ezekhez hasonló terehviselésekkel az egész Haza lakosi, úgy ezen Nemes Vármegye tagjai is miként terheltetve voltanak. Mely terheltetését annyival keservesseb szivel kellétett viselni, hogy ki ki tapasztalhatta mind ezen precenseált Gravameni, azon idegen Nemzet egyenessen feltett czéllya szerént is nem egyébre valók voltak; hanem az Haza lakosinak, s egész Nem-

zetünknek tellyességgel való exhauriáltatására, régi törvényes szabadságok destructiojára, és külső s belső javoknak kezek s birodalmok alól való extorsiójára; a mint ezt a sok Dominiumoknak per fas et nefas való formálása alatt sok Uri rendek és Familiák örökös jószáginak s azok iránt való hereditásoknak semmissé tételében ki ki világossan láthatta. Noha pedig mostanában is nem tagadhattyuk, mind ezeknek orvoslására hogy Isten vezérléséből elkezdet, és eddig is csudálatos elömenetellel folyt s boldogult Nemzetséges ügyünknek ideje alatt, jóllehet nem oly mértékben, nem is oly véggel, mint az fenemlitett időbeli teherviselésit szenyvedte és viselte; de csak ugyan e közönséges ügynek folytatására, és elömenetelire szükséges concursusokat és terheket kelletett s kelletik ezután is a N. Vármegyének törvényessen is Supportálni, miglen ezen igaz ügyének, vagy Békesség (mely ámbár Tractában légyen is, de az Ellenségnek szokott practikájára nézve, bizontalannak tartathatik) vagy Fegyver által kivánatos jó gyümölcsét és végét érheti, mellyeknek is viselésére annyival is inkáb ki ki inducáltathatik, hogy ámbár öszve veti is az emlitet erőszakos és törvénytelen időbeli tereh-viselésit a mostaniakkal, nyilvánságossan fogja tapasztalni, nem csak azt, hogy azok a mostaniaknál sokkal nagyob mértékben voltanak; de a mit fájdalmas szivel emlithet, nem egyéb végre; hanem azon idegen Nemzet hizlalkodására, és törvénytelen uralkodásának (magát továb is haereditalni akarván) terjedésére s erössitésére; úgy annak terjedéséből és nevekedéséből következet maga majd utolsó eversiójára és végképpen való pusztulására mind azon terheit a N. Vármegye viselte és hordozta. Ellenben pedig a minémü törvényes Subsidiumokat

mostan tészen, mindazok nem csak az, hogy kisseb mértékben valók, hanem a mi akármely Haza igaz Fiai elött kedvesseb lehet, nem más javára, vagy boldogulására, nem is maga ellen, de tulajdon maga Nemzettséges igaz ügyének elömenetelire, régi törvényes szabadtságinak, és földig tapodtatott Nemessi paerogativáinak helyben állitására, és megerösitésére szolgálnak és czéloznak. Mely praemitált maga dolgainak e szerént való meggondolásával, valamint a N. Várgye akármely Tagjai Hozzánk, Hazájokhoz és Nemzetekhez való kötelességeknek követésére édesittethetnek és serkengettethetnek, úgy Miis Vezérlő Fejedelmi kötelességünk fájdalmas szivel szemlélvén, minden törvényes és az időhöz alkalmaztatható útakat s módokat feltalálni és követni készek voltunk, mellyekkel az Haza terehviselését, az mennyire lehetne, könnyebbithetnénk, a minthogy látván az Hazában a pénznek azon idegen Nemzet által az Haza egész kincsének sok szines mesterséggel idegen Országokra való kivitelébül származot szük voltát; egyszersmind considerálván az Hadakozásra szükségesképpen meg-kivántató költségeknek szaporaságát, ex Consensu Regnicolarum, úgy hoztuk vala be az Hazában a rézpénznek szabados cursusát, hogy ily mediumnak feltalálásával, mind elkezdet Nemzettséges Hadakozásunknak elömenetelit, mind a szegénység szükségét annyival inkáb segithetnénk, de hasonló fájdalmas szivel érezzük, ily közjóra szándékozó munkánkbúl, némely nyughatatlan, és magok privatumát inkáb szerető s ki tudhatya, micsoda titkos gondolatokat forraló elmék mire fakadtanak ki, hogy tudni illik azon rézpénznek már többire minden rendnél lévő bősége, vagy is inkáb igyünknek elömenetelit akadályoztatni kivánó azon nyughatatlan el-

mék miat ily köz jóra se naturalékat, vecturához való szekereket és kaszásokat kész pénzért is administrálni. s egyéb törvényes Hadi Subsidiumokat is tenni a Nemes Vármegyek difficultállyák, Commisariatusunk is megnem szerezheti. holott hogy ha Hazánk Törvénnyeit considerállyuk is, nevezetesen pedig juxta Art. 17. Anni 1553. Art. 40. A. 1605. Art. item 7. Anni 1557. a naturalék administratiójával, vecturájával, de jure Regni az ottan megirt limitatio és modálitás szerint, s büntetés alatt tartoznának; sött a midön personális insurectió volna is, a Tiszteknek és Artilleriábeli személyeknek intertentiojokrúl, s fizetésekrűl ad mentem praecitator Artic. kellene provideálniok; de mind ezeknek elmulatásával is nem gondolván, csak a rézpénznek contemptusa miatt, azon naturalékat. és vectúra alá kivántató szekereket, úgy kaszásokat s egyéb Hadi apparatushoz való reqvisitumokat Generalis Commissariatusunknak lehetet volna kész pénzen beszerzeni, annyival is a N. Vármegye tereh-viselesit kivántuk volna placidioribus mediis könnyebbitenünk. Kénytelenittettünk azért a praemittált Törvényes ratiókra és difficultásokra nézve Hadaink intertentiójárúl, s egyéb szükséges reqvisitumirul oly formán gondolkodnunk és provideálnunk, mivel már ennekelötte való intimatiónk szerént is meg-érthette a N. Vármegye, hogy a minémü Portalis Hajdúkat és Soldosokat állit, azoknak intertentiójokrúl, köntösökrúl és fizetésekrűl ad mentem Art. 234. Anni 1597. item Art. 21 Anni 1522. sub poena ibidem denotata, magának kellessék provideálni. Azért is mind azokat Praesent. annectált, és a Nemes Vármegyére obveniált Commissariatusunk Specificatiója, úgy ezután is leendő Intimatiója szerint, oly fogyatkozás nélkül igyekezzen administrálni, és ebbeli

Törvényes, s az Haza szolgálattyához approportionáltatott intimatiónkat effectusba venni kegyelmetek, hogy azoknak simpliciter el-mulatása vagy resten és későn való administratiója miatt a N. Vármegye Tisztei ellen ne kellessék kemény mediumok által, és nevezetessen sensu Art. 8$^{1}/_{.}$ Anni 1507. és a Szécsényi Art. ereje szerént is; úgymint a közönséges végezéseknek, Statutumoknak magokat ellenében vetők ellen animadvertálnunk: másként pedig tudva lehet a N. Vármegyénél, hogy mind ezen szükségre administrálandó naturalékhoz kivántató Soó Altalunk fog ingyen administráltatni. Mind ezeket pedig el-hittük, valamint a N. Vármegye elsöb tagjai szives igyekezetekkal törekednek effectuálni; úgy az alsób rendü Nemességnek és szegénynek is effectuatióját elméjekre és szivekre adván, abbeli egész Intentumunkat fogják valóságos effectusban venni. In reliquo Ptlls Dnanones Vras feliciter valere desider. Datum E. Vjvarini Ex Senatus Consilio. Die prima Mens. July A^{0} Milles^{0} Septingentes^{0} Sexto.

Earund. Dnanom Vrar.

Benevoli.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS OLASZ r. k.

VIII.

Rákóczy körlevele Hont megyéhez.

A vásárlások iránt tett intézkedései elhanyagolt gyámolitását keményen a megye szivére köti.

Salutem el omnem prosperitatem. Az külső Országokból béhozattatni kezdet portékák iránt Nemzetünk közönséges hasznára szolgáló kereskedésbeli Commericum Institutiójárol ennekelőtte még Kis Tapolcsányból a Nemes Vármegyékre kiküldetett intimatoria Leveleink által jóllehet több Nemes Vármegyék között kegyelmetenek is értésére adtuk vala hogy a mennyire lehet azon kereskedés folyamattya Hazánk minden rendü lakossi teczések szerentis reguláltathassék, az idegen Országbeli árukot, úgy ben az Hazában termet ingójokat illendő precumra szabván, azoknak limitatioit megküldette, egyszersmind pedig tettünk vala arrolis Intimatiot a Ns Vármegyének azon alkalmatossággal, hogy ezen kereskedésbeli Commercium progressussára, és az által az külső portékáknak s áruknak az Hazában való el bővitésére szükségesnek látván az marháknak Ország számára valo praeemptioját, Tekintetes Nagys Hellenbach János Bánya városi kamarákra praeficiált Administrator hivünk, úgymint az kereskedésbeli Compania Principalissa által Cancellárianként ki adatott Passusunk mellett szerte széllyel az Marháknak limitált áron való vásárlására kiküldetett, avagy küldendő Embereit, ezen közjóra szolgáló munkájokban, illendő assistentia általis elő segitlenék a N. Vármegye Tisztei: mindazáltal sok panaszok jövén naponként előnkben, általláttuk, és valóban tapasz-

tallyuk is, hogy sokak azok közzül, a kik ily haszonra czélozó szándékunk secundálására, mind az Confoedoratio által, mind pedig az mellett Tisztségbeli hivatallyok szeréntis kötelesek volnának hogy magok Privatumát illető nyerekedéseket oly szabadgyában, mint annak előtte teczések szerént nem üzhetik, nem hogy Passusinkal az Marhák vásárlására járó Embereit megnevezet Administrátorunknak ügyekeznének elősegilleni, annyival inkáb a midön azoknak alkalmatosságival pro locorum, temporum et personarum exigentia, megkivántatnék szükséges assistentiájokat adhibeálni, sőtt többire alattomban való dissvasiok által idegenitenék is az Föld népét, ollyatén Marhájoknak (mellyeknek tartására egyébiránt is szükségek nincsen) igasságosan szabott árok szerént való eladásától, hogy azért az illyetén privata interessentiak, mellyek által végre kinek kinek nagy kárával ismertethető mértékben sufflumináltatni szokot, az mindeneknek magános javakra kiterjedő közönséges haszon, és emolumentum idejekorán tolláltathassanak, intimállyuk az Nemes Vármegyének, in gremio sui mindenütt szerte széllyel publicáltatván, adgya kinek kinek elméjére a Nemes Vármegye, minémü nagy hasznára terjed ezen Commercium progressussára kivántató marhák praeemtioja mind közönségesen az egész Hazának, s- mind in particulari az Haza lakossinak is, az midön az idegen Országokból béhozott gyakrabban dupla s tripla áronis megvenni szokot portékák elbövülvén, ki ki az mire szüksége lészen az Nemes Vármegyék által, limitált igasságos áron megveheti. e mellet pedig hadgya meg maga Tiszteinek, a kikis ekkoráig nem oly fervorral igyekeztenek közönséges Hazánk jovát illető dolgokban, Parancsolatunk szerént eljárni, mint sem az mint

megkivántatott volna, hogy ennek utánna magok privatumának üzését félre tévén, az mint egyéb állapotokban is, úgy legközeleb ezen Marhák praeemtiojában emlitet Administrátorunk Embereit valakik által Passusunk mellet requiráltatni fognak, Tisztségbeli kötelességek szerént elő segillyék. Sött ha kiktől azon szándékokban megakadályoztatnának, azok ellen minden úton s modonis assistállyanak, hogy többé afféle panaszok elönkben az Nemes Vármegye Tisztei restelkedése, avagy a közönséges hasznot illető dolgok folyamattyát külömb féleképpen megakadályozó személyekhez valo conniventiájok miat ne jöjjenek. Másként per praesentes mind azoknak tudtokra adgyuk, ha kik iránt ennek utánna panasz fog érni bennünket, az refractariusok ellen statuált Haza Törvényei legközeleb pedig az Szécsényi Gyülésben condalt 5-dik Articulusban expressált modalitás szerént Vezérlő fejedelmi authoritásunkból exemplariter irroga*) .... minden kedvezésnélkül érdemlet büntetése. . . . Praetitulat Dnes Vras feliciter valere deside .... in Castro Sente Die 10. Mensis July A⁰ 1706.

Praettltarum Dnaonum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

---

*) Ez s a következő két helyen szakadás miatt nem olvasható.

IX.

Rákóczy körlevele N.-Hont megyéhez.

A békemunkálatok miatt elnapolt egri törvényszéki ülésnek Kassára aug. 20-ikára áttételét tudatja s a sérelmeseket arra meghívja.

Salutem, et Principalis gratiae nostrae propensionem. Friss emlékezetében lehet kglteknek, hogy az szécsényi hetedik Articulusban comprehendált meg sérült Feleknek, adandó satisfactiójokra, ez előtt ednéhány hetekkel, bizonyos Senatoria Deputatiót rendeltünk vala Eger várossában; intervenálván mindazonáltal a Békesség Tractája, Senator urak oldalunk mellé avocaltatássa miatt, azon Deputátiónak is félben kelletett szakadnia; mostanság pedig, az Hadi operátiók, és szükséges Hazánk óltalma, említett dologtul személyünket impediálván, meghnevezett dolgoknak foltatására, Senatoria Deputátiót újabban pro 20 affuturi Mensis Augusti, et subsequentibus djebus Anni decurrentis, azon Szécsényi hetedik Articulus szerint Nemes Kassa Várossában rendeltünk. Kihez képest kgylknek kegyelmesen intimáltatik, meghirt Senatoria Deputátiónak Kassára föllöl nevezett napon való, rendeléssét, és béállását, maga Vármegyeiben mennél hamaráb publicálni elne mulassa, ólly declarátióval hogy az meghsérült praetendens felek, említett napon avagy subsequentibus diebus Kassán, vagy magok személlyekben, avagy Levelek által compareálván, mind az Interessatus Contraparsokat, ugy az praetendált Jószágot, meghnevezett Senatoria Deputatiónknak, genuine detegállyák, hogy igy az említett praetendens

Felek, Interessans contra Parsai, pro certis et diversis Terminis (mivel edgysmind való Concursussok alkalmatlanságot szerezne, meghnevezett Deputátiónknak) Certificálván Compáreállhassanak, és említett Deputátiónk is, az dologban hathatóssan procedálhasson. Datum ex Castris Nostris ad Érsek-Újvár positis. Ex Senatus Consilio. Die Vigesima Tertia July Anno 1706.

Praetlatar Dnaum Vrar.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

JOANNES LABSÁNSZKY s. k.

X.

Rákóczy levele N. Hont megyéhez.

A megyének szállitásokkal túlterheltetés miatt tett panaszát a Comissariatus elébe utasitja.

Salutem et omnem prosperitatem. A nemes Vármegye Levelét vévén, értyük Táborunkon lévö Szekereik iránt valo aggravaltatások repraesentatioját. Jollehet ugjan oly feles számu szekereknek (melyeket az N. Várgye praestált volna) Táborunkon valo léte nem constál elöttünk, mindaz által, mivel az illyetén állapotok az Commissariatusra bizattatak, ottan repraesentálya gravamenit az N. Vrgye, lészen a mennyiben prograva-tusoknak ismértetik, Consolatioja. Hasonlóképen noha N. Bars Várgye által az condescensioknak alkalmatos-

ságával practicalt disordojának ezentul illendőképen leendő meg orvoslása iránt is a N. Várgyének praeliminarie a fen meg irtt Commissariatussághoz kellenék recurrálni, mind az által meg fog irattatni az N. Vrgyék annak rendi s módgya szerint observálván az egymás között a féle vecturák permutátioja iránt valo jó Correspondentiát, ezentul okot ne adgyanak sem az szomszéd Vármegyék panaszolkodására sem penig magok marháinak s Szekereinak, más Várgyékben hasonlóképpen következhető fel nem váltására. Caeter. Praetitulatas D. Vras feliciter valere desider. Datum in Castris Nris ad E. Uivar positis 29 July 1706.

Praelatarum Dnanonum Vestrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XI.

Rákóczy Ferencz körlevele Honth megyéhez.

Elésorolja a béke meg nem köthetésének okait s fegyverre szólitja a nemzetet.

Nos Franciscus Dei Gratia Princeps Rákóczi, ita autem Regni Hungariae pro Liberatate Confoederatorum Dux etc. Inclytis Regni Hungariae Confoederatis Statibus etc. Ordinibus, ac alijis quibusvis cujuscunque Status, gradus, honoris, dignitatis etc. Officij ho-

minibus in fidelitate Confoederationis constitutis salutem, etc. omnem et justorum Armorum progressu foelicitatem. Senki sincs, valaki vagy édes Eleinek az el-mult dolgokrul lett beszédeit emliti, vagy az Cronikákbéli irásokban józanon bé-tekint, a ki világosan ne látná s tapasztalva ne tudná, a kevély kegyetlenséggel maga uralkodását öregbiteni szándékozó . . . . . Háznak mindenkori hiti meg-szegését, és Nemzetünkel kötött akár mely rendbéli végezésinek tökélletlenségét; és noha illyen hitetlensége már eleve minnyájunk szeme előtt forogván, ugyan az ellen fogtunk vala-is az állandó jónak meg-nyerésére Isten által fegyvert, sőt leg-közelebb a mostani Hadakozásnak fen forgásával-is, azt sok izben tapasztaltuk, mindazáltal el-terjedve lévén az egész hazában a bécsi Udvarnak Hazánk minden meg-bántódot szabadságit meg-adni kivánó kész hajlandósága, és az Békességnek teli torokkal kiáltott meg-adattásából származott reménség mindeneknek szivekben közönségesen béhatván, reá mentünk vala a Széchényi végezésnek erejével ama próbakönek meg-visgálására, mely nem csak mind a két résznek a Békességre szándékozó tökélletességét az egész világ előtt ki nyilatkoztatná, hanem egyszersmind annak felette a sok Keresztyén Vért kiontó hadakozásnak véget vetvén, Hazánknak jajos sorsát a sziv szakadva várt állandó békességnek rév partyára juttatná, a mint-is e végre igaz fegyverkezésünknek nem kevés kárával frigyet kötvén, noha mingyárt akkor-is az időnek rövidségét látván, igaz hajlandóságunknak nagyobb bizonyságára oly alkalmatosságot sürgetve kivántunk nyujtani, a mely az elkezdentő Tractának ki-munkálódására mind elégséges lenne, mind penig a Békességnek meg-csalhatatlan

jelét mutatná, mindazáltal szokott csalárdsága szerént a Békességnek jó reménysége alatt annyira édesitette a szép szin alatt merigyet forraló . . . . . Udvar elménket, hogy a Nagy-Szombati Tractán a Deputált Commissárius Követ Urak meg jelenven bé-is adták vala a Mediator Követ Urak által a Nemes Confoederált Statusok törvényes kivánságinak helyes Punctumit, várván közönséges szivbéli óhajtással a gyakori ajánlásokkal ki-hiresittetett Szabadságink helyre állitásárúl tött igéreteknek érni kezdett kedves gyümölcseit. De valamint eleintén, ugy újonnan itt-is meg-ismértette változhatatlan természetinek álhatatlanságát és alatomban boszzúállását forraló szivének édes Nemzetünk ellen lángadozó tüzét, mert noha jól tudván sokszor adott hitinek meg-jádzótatását, mingyárt eleitül fogva pro praeliminari töttük vala azt fel, hogy minek elötte a Békességnek munkájához fognánk, adódnék Hazánknak a végezendő dólgoknak állandó meg-maradására oly Istáp, kit a külső fölséges Királyoknak s hatalmas Respublikáknak kezessége, avagy Gvarantiája, mind fel-állatná, mind jövendöre meg erösitené, mindazáltal tartván attúl, hogy az olyatén Hatalmasságoknak reánk vigyázó oltalmazó szemeit meg nem csalhatván, el-végezett bosszú állását jövendöben-is ki nem önthetné, azt csak azért-is a Tractának végére kiványa vetni a . . . álnok Udvar, hogy mind a Projectált hatalmasságoknak (kiktöl másként el kivánna ugrani.) kezességét család szin alatt el-háríthassa, mind penig a dolgoknak végén, ezeket rontó Practikáiával falban rughassa, jól tudván hogy e nélkül oly haszontalan minden más Punctumoknak részünkrül való el-igazitása, mintha Békességünknek minden órán le-omló fundamentumát fövényen épitenénk. Kiadattyuk csak

hamar nyomtatásban az egész folyt Tractának valóságos Seriessét, és az ..... Háznak Punctuminkra tött Törvénytelen és ravasz Replicáját, s abbúl általlátható mirigyes szándékát kinekkinek szeme eleiben terjesztyük. Tapasztalhattya onnan a Sopronyi ésPosonyi utólsó Diaeta-béli erőszakos, és vérrel buzgó Articulusoknak justificatioját: észreveheti dicső András Király meg-csonkittatott Privilegiumi helyrellitásának csalárdúl való elhalgatását, meg tekintheti az idegen Német Nemzetnek Törvényeink ellen tovább-is benn az Országban fejünkön ülni kivánó eltökéllett szándékát; fájlalhattya a Király mellett mindenkor lenni szokott Magyar Tanácsnak számkivetését, s ugy a recepta Religióknak az Sopronyi s Posonyi Gyülés szerént való teméntelen meghatározását*); visgálhatya Erdély Országának meg nem halgatását, és örökös Jobbágyság alá való vetésének keserves sorsát; egybenfoglalhattya az egész több Punctumokra lött választételnek igasságtalanságát; kitanulhattya azoknak csak azért-is közönségessen az Ország jövendö gyülésére való halasztását, hogy fegyverünket letétetvén, és az által hálójában keritvén, hol igiretekkel szokása szerént sokakat magához hódicson, hol fenyegetésével feltött szándékának erőszakossan consentiáltasson, a' kire, és a' Tracta egész seriessének, meg fontolására a' midön a' Nmes Haza öszveszövetkezett Statusit, és Rendeit, s' annak minden rendbéli lakosit relegállyuk, nemkülönben egyszersmind Vezérlö Fejedelemségünkbéli Authoritásunk, s hivatalbéli gondviselö Tisztünk szerént tudtokra adgyuk, hogy kitanulván és világossan észrevévén kevély Ellensé-

*) megszoritását.

günknek régen róllunk magában elvégezett Istentelen szándékát, vegyék elméjekre, vagy csak az ekkoráig lött negatioknak mivoltából-is édesitő álnokságokkal tellyes igyekezetit, a midön látná megerötlenedett hadainak a' nyugovás által lett megépülését, megkoplaltatott Várbéli Praesidiuminak felelevenedését, és ne talántán másunnan-is jöhető segitségének reménségét, elszakasztá a' Frigybéli üdönek kötelét. és az által noha az extensiónak elmulhatatlan szükséges voltát mindenképpen megmutattuk és sürgettük, a' tovább való Tracta continuatioját minden igaz ok nélkül abbahagyá. Kihez képest minthogy a' Mediationál-is tudva vagyon kihiresitendő minden dolgainkban való synceritásunk, és az egész Keresztyén világ-is isméri, s javallya Isten által felvett fegyverkezésünknek igaz ügyét: buzdúllyonfel kinek kinek hazáját igazán szerető Magyar vére, a' boszszú állást keresö kevély ellenségnek boszszúállására, és a' ki most-is az Eperjesi irtóztató Mészárszéknek példájára, Nemes Vérünket ontani, s' testünket konczolni, Jószágunkat kótya-vetyére bocsátani. és azt egész Nemzetestül kiirtani igyekezik, fordittsuk annak nyakára igaz ügyünk mellett Isten által kivont szablyánknak boszszú-álló élit. és ki-ki mutassameg valóságos cselekedettel, hogy a' midön édes hazájának szabadságát szereti, annak kimunkálodását néző kevés alkalmatlanságát-is nem csak szivessen szenyvedi, hanem annak felette vérének kiömlását-is nem kémélli, elhitetvén minden bizonnyal, hogy az igaz ügyet szerető Isten minden dolgainkat olly végre vezérli, a' mellyért hálaadó szivel Magyar nyelvünk, dicsöségét örökké hirdesse. Datum ex Castris Nostris ad Érsek-

Ujvár positis Die 30. Mensis July, Anno Millesimo Septingentesimo Sexto.

F. RÁKÓCZY s. k.

PAULUS RÁDAY s. k.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XII.

Rákóczy Ferencz féjedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Salutem, et omnem prosperitatem. Mi okra való való nézve interveniált légyen rupturája a Békesség Tractájának, az includált Patensböl bövebben informáltathatik a Nemes Vármegje. Kihezképpest hogy annyival inkáb nyilvánvalóvá Világ eleibe tétettessék az. . . . Háznak csalárdsága, s veszedelmünkre czélozó fel tett minden igyekezete, vévén a Nemes Vármegye ezen Intimatiónkat, az accludált Patensnek Tenorát intra ambitum sui Comitatus, helységrül helységre publicáltassa, s patefaciáltassa. Coeterum praetittas Dnanes Vras feliciter valere desideramus. Datum in Castris Nostris ad E. Vjvarinum positis die 30 Mens. Julii. Anno 1706.

Praetittarum Dnanum

Vrarum ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

SIGISM. JANOKJ s. k.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XIII.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hontmegye alispánjához.

Az árcsökkentés, rézpénz forgalom és kóbor harczosok be nem szállitása miatt keményen rendelkezik.

Generoso N. N. Inclyti Comitatus Nagy Honthensis Ordinario Vice-Comiti, fideli Nobis dilecto.

Generose

Fidelis Nobis dilecte.

Salutem, et Principalis Gratiae nostrae propensionem. Emlékezhetik jól reá kegyelmed, hogy mind a lézengő katonáknak persecutiójáról, s mind a limitatiónak, és a rézpénz circulatiójának observáltatásáról, nem csak a Nemes Vármegyének, hanem in privato kegyelmednek is énnéhány *) rendbeli Levelünket megküldöttük; mindazonáltal oly közjóra czélozó intentumunknak semmi foganattyát nem látván, kénytelenittetünk a Confoederált Statusoktúl adatott Vezérlő fejedelmi Authoritásunk szerint, méltó animadversióra fakadnunk, s az által a sok rendbeli inconvenientiákat az haza javával nem gondoló, és a mint Magunkat elhitettük, az illyenekben is magok privátumát a Conniventiák által üző Tisztek érdemes megbüntetésével megorvoslanunk. Acclúdálván azért Kegyelmednek ezen Parancsolatunkban a Szécsényi Gyülésben condált ötödik Articulust copialiter, serio parancsollyuk, oly szorgalmatos gondot s vigyázást tartson mind a lézengők persecutiójára, s mind a limitatio, és rézpénz circulatiója observatiójára, hogy ha többé Elönkben a Nemes Vármegyében

*) egy nehány.

való illyetén dolgok megnem orvosoltatása iránt panasz jö, Magunk, és oldalunk mellé rendelt Senatus eleiben citáltatván, mindazon Tisztekkel edgyütt, kiknek incumbál, ezekre, és töb efféle haza javát illető állapotokra való vigyázás, méltó animadversiónknak irrogatiójában semmi kedvezés nem lészen, a mint már az iránt parancsoltunk is a Fiscusnak, hogy a Nemes Vármegyék negligens Tiszteire szorgalmatossan vigyáztasson, és felölök bennünket tudósittson. Coeterum Eund. bene valere desider. In Castris Nris ad Strigonium positis. Dje 29-a Augusti A° 1706.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

Articulus Qvintus.

Nagy fogyatkozás lévén gyakorta az ügy folytatásában a Nemes Vármegyéknek, avagy azoknak Tiszteinek hol negligentiájok, hol pedig engedetlenségek által; hogy annyival is inkáb job móddal, és nagyob készséggel mennyenek a Nemes Confoederatiónak dolgai véghez, adatik a Mlgs Vezérlö Fejedelemnek, a mellette lévö Senátorsággal edgyütt oly Authoritas, hogy az ollyanok ellen oly móddal praecedálhasson, a mint pro qvalitate demeriti legjobnak fogja itélni.

XIV.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Megküldi a létre nem jöhetett béke iránt részről feltett pontokat s tudatja a béke létrenemjöttének okait.

Salutem et omnem prosperitatem. Reflectálván Magunkat minapi Levelünkbeli irásúnkra, mellyben megirtuk vala a Nemes Vármegyének hogy a békesség körül való Tractát, és Punctumokat, a midön kinyomtattattyuk, fogjuk megküldeni a Nemes Vármegyének, im azért praesentibus annectálva kglmeteknek azon Punctumokat az Armistitium Punctumival együtt, nyomtatásban megküldöttük, melybül is által láthattya Kglmetek, minémü nyilvánvaló insinceritással kivánt Tractálni azon Bécsi Udvar, midön mi minden Törvényes szabadságink helyreállitatását, és Gravamináinknak igasságos Complanatióját adurgealtuk vala; méltán azért az egész keresztyén Világ előtt excusatusoknak tartatunk, a mintezt a Felséges Ángliai Királynétul, és az Hatalmas Hollandiai Státusoktúl, a békességnek kimunkálódására küldetett Mediatori igaz praetensioinknak elhallgatásában kiadván, mostis Törvénytelen Uralkodásának s Nemzetünk oppressiojának jeléül kimutatott Practikáit, és foga fejirét általlátván, magokis recoguoscáltak. Coeterum Praetitt D. Vras felier valere desider. In Castr. Nris ad. Strigorium posit. 8. Sept. 1706.

Praetittar Dnaonum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XV.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Azoknak, kik a harczmezőre szállott honfiak marháit még a közlegelőben való részvéttől is elzárják, kemény megfeddettetését elrendeli.

Salutem, et omnem prosperitatem. Sok panaszokból értyük, hogy a kik Hazájokhoz, és Nemzetekhez való szeretetektül viseltetvén, az Ellenség motusira nézve helyekbül kimozdúltak, és más Nemes Vármegyék, vagy helyek határira magokat az Ellenségnek földökrül való távozásáig recipiálták, nem gondolván némellyek az illy változás alá vettetett sorsal, azoknak marháinak magok határiban, még a szabados járáson, s mezőn is szabad pascuatiot nem engednének, sőtt egyéb állapotokban is Fele-Baráttyokhoz való kötelességeknek elkövetésére keveset gondolnának. Kihez képpest a N. Vármegyének serio intimálni akartuk, meggondolván a világi dolgoknak változás alá vettetett sorsát, in gremio sui lévő helyekben mindenütt publicáltassa, hogy az illy helyekbül kimozdultaknak marhájok legeltetésére, a tilalom nélkül való helyeken, az hól egyébiránt maga Marháiis legeltetnek, engedgyenek szabados Pascuatiot, azt hozván mind az egymáshoz való hazafiúságos szeretetbeli, s mind az öszveszövetkezésbeli kötelesség magával, másként tudtokra legyen mind azoknak, a kik kereszténvi indulattyoktúl arra nem inducáltatnak, minthogy ollyatén szeretetlenségek, és Nemzetünk ügye mellett igaz Hazafiúságokat megbizonyitó véreinkhez való gyülölséges magokviselése az Confoederatiót nyilván sértegeti, capitaliter is

fogunk az ollyak iránt animadvertalni. Coeter. Praettas Dnannes Vras feliciter valere desider. Ex Castr. Nris ad Strigonium positis die 12. Septembris A⁰ 1706.

Praetittar Dnaorum.

Vrarum ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XVI.

Rákóczy levele Honth megyéhez.

Fölkelést rendel táborába Hatvan alá.

Salutem, et omnem prosperitatem. Jóllehet minapiban a midőn a Nemes Vármegye insurgálván, s magát Táborunkal egyszersmind conjungálni akarván, vette vala oly orderünket a felső Ellenségnek motusira nézve, hogy magunk*) is a felé, és ottan Subsistállyon: mivel pedig azon ellenség a tájrul, az holl akkor operált, immár eltávozott, a Nemes Vármegyének praeserio intimáljuk, hogy mivel a Nemes Ország szolgálattya az ide alá lévő ellenség ellen való operatiót szorossabban kivánnya, minden idővontatás és halogatás nélkül mentül felesseb számmal kitelhetik, insurgállyon, és a fegyveres parasztságot is insurgáltatván, jó készülettel jöjjön Hatvanhoz, holott is Táborunkat fogja találni, nem várakoztatván a lovasokat a gyalogság után, sem-

*) talán magunknak.

mit is, hanem tegyen oly Dispositiót, hogy azok is mentül hamaréb Táborunkon megjelenhessenek. Coeter. Praettls Dnaones Vestras feliciter valere desideramus. In Castris Nostris ad Possessionem Tófalu positis. Dje 6-a Mensis Nov. A^{0} 1706.

Praetitr. Dnaorum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

PAULUS RÁDAY s. k.
GEORGIUS PONGRÁCZ s. k.

XVII.

Forgách Simonné szül. G. Eszterházi Agnes levele Nemes Honth megyéhez.

Fogságba tett férje pártolására szólitja a megyét.

Tekintetes Nemes Vármegye.

Keserves szivbeli fáidalommal jelentenny kénszerettőtem az Tekintetes Nemes Vármegyének, hogy Méltoságos fejedelem Kegyelmes Úrunk eő Nga, Úramat eő Kegyelmét magához hivatatván, az midőn eő Nga udvarlására szivessen igyekezet menny, eő Nga elejben nem bocsájtatván, vissza keletet térny kételenségből szálására, és minyárást kemény arestomban tétetött. Micsoda okból, és ki informatiójára nézve cselekette Kegyelmes Úrunk, nem tudhatom, mert az midőn egy Fő Ispánt és Generalis Marsalchot az Ország szokása ellen, az kiért leg-

inkáb az Magyar Nemzet most is fegyverben vagyon, oly kemény arestomban teszik, mint az én Uramat is tötték, nagy okának kel lenny, holot eö kegyelme nem levén szökevén, mert mind jószága s mind háza népe az Országban vagyon, sött mindenekben e haza oltalmára éjeli s nappali sok törödését és fáradtságát s költségét is nem szánta. Kihez képest nagy böcsülettel kérem, méltóztassék Uramnak eö kegyelmének igazságában pártyát fogny. Melly abbelj gratiáját hálaadó szivel meg igyekezem szolgálny.

Tekéntetes Nemes Vármegyének,

Böcsülettel szolgál

G. ESZTERHÁZY ÁGNES.

Csavarnak 28. novembris
1706.

1707.

I.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy és kis Honth megyéhez.

Meghivja a megyét országgyülésre Ónodra, május 1-sö napjára.

Salutem, et omnem prosperitatem. Szabad Uralkodásra vágyódó ..... Ház által földretapodott Édes Hazánk Törvényes Szabadságit régen ohajtott Virágzó állapottyára igyekezvén hoznúnk; Jóllehet ezen Nemzetséges Hadakozásunk idejétül fogva sok Éjjeli s Nappali fáradságink után leghfelsöbb szándékunk, és szives akaratunk a vala, miképpen lehetett volna ezen igasságos Ügyünknek jó megedgyezés által hasznos végét érnünk, a mint hogy Nagy-Szombathi Békesség Tractatussa alkalmatosságával is, a vala feltött czélunk; de mivel a felfuvalkodott Nemzetnek szines és nem szives, sőt alatomban csalárd munkálkodási s naponkint nevekedő Machinátiói miatt, semmi jó és állandó békességre nem mehettünk, az Senátus meghedgyezett akarattyából, szükségesnek itéltük, az Nemes Confoederált Statusoknak Generalis Conventust, ez mostanság

folyó 1707-dik Esztendőnek, következendő Majus Havának első napjára (a ki szent Fülöp, Szent Jakab Napja lészen) Nemes Borsod Várgyében levő Ónod nevü mező Város tájékára rendelni, és publicáltatni akarván, az emlitett helyen az Nemes Confoederált Statusok eleiben terjesztenünk, mind az Békesség Tractatussa miképpen folyt, és miben maradott légyen, mind pediglen az Confoederatiónak tovább való hasznos folytatásárúl az megnevezett Statusokkal Consultálodnunk. Kihez képest Kglmeteknek praesentibus intimállyuk, hogy a meg irtt Napon és helyen, valaki igaz öszveszövetkezet Hazafiának tartja magát, édes Hazájának Szabadságát munkálódni kivánván, minden Egyházi, Világi, Uri és Nemesi rendek, személlyek szerint, compareállyanak. Hogy pedig az egész Confoederatio Gyülésnek ismértessék, és a Compareálandó Nemes Tagjai, az egész Vármegyét representálhassák, Nemes Vármegye Pecséttjével, és Zászlójával Compáreálván, az Nemes Vármegye Tisztei is el ne maradgyanak. In reliquis Easdem ad vota foeliciter valere desideramus. Datum ex Senatus Consilio Rosnaviae Die 22-a Januarii A^{0} 1707.

Praetittar Dnaonum Vrar.

Ad. officia parat

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS SENNYEY s. k.

FRANCISCUS OLASZ s. k.

II.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy Hont megyéhez.

Jánoki Zsigmond Credentionalisa.

Salutem, et omnem prosperitatem. Ezen Credentionális Levelünket praesentáló, Senator Ur Jánoky Sigmond Hivünköt, eő kylmére bizott Hazánk javára czélyozó bizonyos dolgoknak, kegyltek előtt Nevünkel való repraesentálására, expediáltuk kegylmetek közé; Intimállyuk azért kegylteknek, hogy általata proponálandó dolgokat, meghértvén, és szavainak hitelt adván, Hazafiuságához, és ezen Nemzetséges igaz ügynek, elömozdétására föl gerjedett buzgóságához képpest, azokat effectuálni igyekezzék. In reliquo Eosdem ad vota feliciter valere desideramus. Datum Rosnaviae. Ex Senatus Consilio. Die Prima February Anno Millmo. Septingesmo, Septimo.

Eorundem

Ad officia parat

F. RÁKÓCZY.

STEPHANNUS SENNYEI s. k.

FRANCISCUS OLASZ s. k

III.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy Hont megyéhez.

A bekövetkező tisztujitásra nézve a megyének Jánoky Zsigmond tanácsnokával egyetértő müködést javall.

Salutem et omnem prosperitatem. Erdélyországa dolgainak rendben való vétele kedvéért, kevés időre való menetelünk szükséges lévén, gondollyuk hogy az alatt a Nemes Vármegye Székének Restauratioja befogna következkezni: hogy annakokáért sem az iránt lejendő reqvisitiójának válasza után ne várakozzék, sem penigh a végre expediálandó követtyét be ne fárasza; kivántuk praesentibus intimálnunk kegylmeteknek, hogy maga Székének restauratioját Tekint. Nemzetes Jánoky Sigmond Senator és Udvary Cancellárius Uri hivünkre bizván, eő kegylmével correspondenter legyen. Melly végre egy bizonyos Terminust praefigálván, sui modo et ordine az libera votatio is observáltatván, reménylyük olly Subjectumok fognak substituáltatni, a kik mind a köz jónak elő mozditásában serények s mind penigh a Nemes Vármegye dolgaiban maghok hivatallyoknak hasznossan való elviselésére alkalmatossak lesznek. Coetrum Praetittas Dnaones Vras ad vota sua valere desideramus. Datum Rosnaviae die 3 Februarii Anno 1707.

Praelatarum Dnanonum Vrar

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

PAULUS RÁDAY s. k.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

IV.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Az ónodi gyülésnek május 16-kára elhalasztását tudatja

Salutem, et omnem prosperitatem. Nemes Magyar Hazánk Confoederalt Statusi Senatussának meghedgyezett akarattyokbúl közönséges ügyünknek, illető dolgainknak folytatására, az N. Haza Státussinak rendeltük vala ugyan Generalis Conventusra, az következendö Május Havának elsö napját, Nemes Borsod Vármegyében lévö, Ónod névö*) Mezöváros tájára; de mind azon által, látván az üdönek változásával, annyira való hátra maradását, az Tavasznak kinyilására, hogy kiváltképpen az fünek, és annyival inkább szénának szük vólta miatt, nem kevés alkalmatlanságot, és fogyatkozást köllene, az Statusoknak szenvedniek: kire nézve idein arrúl kegyelmesen gondolkozván, azon Conventusnak Terminusát meghoszszabitván, rendeltük ugyan azon Május havának tizenhatodik napjára, elöbbeni Intimatiónkban megirattott Nemes Borsod vármegyében lévö, Ónod nevü, városnak mezeire, hogy annyival alkalmatossabban Hazánk jóvára czélyozó dolgainkat egyenlö értelemmel fóltathassuk. Kegyelmetek azért, azon meghirtt napon, és helyen, elöbbeni Intimatiónknak tenora szerint, mindenekben accomodálván magát, tartván is igaz öszveszövetkezett Hazafiainak magokat lenni, s édes Hazájának szabadságát velünk együtt munkálódni kivánván, személlye szerint compareálljon.

*) nevü.

Eosdem in reliquo bene valere desideramus. Datum in Oppido Maros-Vásárhely. Ex Senatu. Die 6-a Aprilis Anno 1707.

Praetlatarum Dnaorum Vrarum.

Ad officia parat.

F: RÁKÓCZY.

JOANNES LABSÁNSZKY s. k.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

V.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Rendelkezik a bélyeges és bélyegtelen polturák felől.

Salutem, et omnem prosperitatem. Jollehet minden Nemes Vármegyének, ez elmúlt Generalis Conventusunkra, expediált Tagjai, ki ki maga Vármegyéjébe, itten condált Articulusoknak egész Seriesit megvitték, és annak szokása szerint emlitet Articulusok kinyomtattatván, communicáltatni fognak authentice Vármegyénként: hogy mindazonáltal, sok abususokat, és értetlenségektül származott fogyatkozásokat, s illetlenségeket okozható rézpénznek folása, továb ne nemezzen *) ez Országban; mit végeztünk légyen egészlen Confoederatios fél az aránt, ex genuina eatenus Conditorum Septimi, Octavi, et Noni Articulorum, praesentibus acclusa copia megjrti **) kegyelmetek. Mellyet a végre

*) akadozzék.
**) érti.

accelerálni kivántunk, hogy kegyelmetekis, in gremio Comitatus sui, per omnes Processus, minden üdözés nélkül, olly magyarázattal publicáltassa, hogy noha Gyöelésünkben lévő kegyelmetek tagjai bővségessen informatusok, de minden rendbéli, és kiváltképpen köz renden való Lakosokis informáltassanak, s értsék, hogy az béllegeztendü *) négy polturásokon által **) béllegetlen, hasonló réz Monetának semmi praejudiciuma, s aláb való valora, annyival inkáb megvetése, nem következhetik, hanem az béllegetlen szintén oly becses leszen, s úgy fogh négy polturába járni, valamint az béllegeztetett, mind addigh, valameddigh azon billegetlen pénz, vagy Collecták által, Ország Cassájában jövén, rézzé nem olvasztatik, vagy magától, sok felé való szakadása miatt, el nem fogy. És igy mind béllegeztetet, mind béllegetlen négy polturások közöt semmi egyéb külömbségh nem lészen, hanem hagy mind az két rendbélin mindent valami lehet; — az adósságokat pedigh megh fizetni, és jószágokat váltani, az Articulosoknak értelme szerint csak az béllegeseken szabados. Ezeket azért, kegyelmetek in gremio sui, nemcsak publicálni, de ex integro observálni, és másokkalis per omnia media observáltatni tartozzék, s el se mulassa. Coeterum Eosdem feliciter valere desideramus. Datum ex Senatus Consilio in Castris Nostris ad Onod positis die 1-a Mensis Julii Anno 1707.

Praettltarum Dnaonum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

---

*) bélyegzettö.
**) miatt.

VI.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Hont megye Al-Ispányához.

A katonáknak ezredeikhez berendelését parancsolja.

Generose fidelis

Nobis dilecte!

Salutem, et Principalis gratiae Nostrae propensionem. Mostanában lött distractiója alatt Mltságos Fő Generalis Uri kedves Atyánkfiának, sokan mind Lovas, s mind Gyalog Ezerekből eloszolván, Fő Hadi Tiszteink által előttünk repraesentáltatott, hogy a Nemes Vármegyék Tisztei, azoknak ezerekre való viszszahajtásában felettébb remissusok volnának. Kihez képest kegyelmednek serio parancsollyuk, mindenütt a Nemes Vármegyében lévő Armások és föld népe által az olly szökevény vagy otthon találtató katonaságot és hajduságot fel kerestetvén, compelláltassa magok ezerekre való vissza menetelre; külömben maga és Főbb Tisztei a Nemes Vármegyéknek fognak, ha mi abban el mulik, szoros számadásra attráháltatni. Coeterum Eundem bene valere desider. Datum in oppido Terebes dje 24. Aug. A° 1707.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

VII.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy és Kis-Hont megyéhez. *)

Az ónodi gyülés végzéseit közzététel végett megküldi.

Satutem, et omnem prosperitatem. Mind a jó rendet, Vezérlő fejedelmi Hivatalunk szerint, akarván observáltatnunk, mind pedig hogy kiki az ország lakossi kezöl Hazánk Törvénnyeit tudgya, mind az Törvénnyes Processussokban, mind penig az közigazság folyamattyában, és az Nemzetünk javára el rendelt Concursusok modálitásiban, miként kelletik magát dirigálni, és accomodálni, az mostanában elmált Ónodi országos Gyülés alkalmatosságával condált Articulusokat ki nyomtatattván, és mind subscriptionk s mind pecséttünk által authenticálván, szerteszéllel az országban elküldözni itéltük szükségesnek, az mint a végre kegyelmeteknek is his annexis transmittáltuk: Intimállyuk annak okáért, hogy mentül hamarébb celebrálandó Gyülésén azokat publicáltattván úgy tarcsa, és in gremio mindenekkel, úgy observáltatassa, mint egyébb approbált, és régi usus által divattyában lévő egyéb Haza Törvénnyeit. Coeterum Eosdem feliciter valere desideram. Datum in Oppido Terebes 28. Augusti Anno 1707.

Praettarum Dnanum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY r. k.

*) Ezen leirat mellett az Ónodi Gyülés Articulusai nyomtatásban megküldettek.

VIII.

Gróf Eszterházy Antal levele Nagy Hont megyéhez.

Tudatja a megyével sergének a Vág mellékére, Rabutin ellen felvonulását s kívánja, hogy serge élelmezéséről jó eleve gondoskodjanak.

Salutem et Servitior meor. pramam Commendationem: Nem kitlem Rabutin ujahban maga melli vett Corpussa Erdély felé készülő szándékának közhirrel spargált indulása már a Nemes Vármegyében is közönségessé nem tétetődött volna, ki a Dunántúl felé lenyomulván, annak előtte történt fölgyüvetelébül meg szokott Természetihez képest fölfuvalkodó képpen magának vendicált nagy bizodalmábúl, hasonló indulattal kivánta vala, szabad akarattya szerint a Nemes Országot körösztül általgázolni, a mint hogy eltökélet szándékkal kezdette vala is előbbi uttyát continuálnyi, de mihelyen nem csak értésére eset volna Corpusommal e felé let nyomulásom és Mlgos Gralis Károly Sándor ur Corpussával valóságos megedgyezésem; seött mindgyárt Pestrül kezdet indulásátul fogva általunk nem kevés kárával csapdoztatott, el annyira, hogy Kecskemét felé nem biztathatván maga kezdet bátorságos Marshának szerencséssen remélhető kormányozását, a Duna mellett mentül nagyob szorossokra vette utazását, melly úttyában mindazáltal annyira kivántuk infestálni és ottan ottan való alkalmatlanságot azon Ellenségnek szaporittani, kivel mind Hadainknak nem megvető *) nyereségek az Ellenség nagy kárával reménység kivül ekkoráig szaporo-

*) Vetendő helyett.

dott, s-mind penig repraessált s-ingyen Gondolattyán is kivül általunk meggátlat Sik mezőségre indult uttyának visszafolásával, azon Ellenség már nyert dolognak magában kevélen praesumált s-azomban megcsüggedet reménységével annyira consternáltatott (mint a fogot rabok és desertéreknek is gyakor relatiójokbúl confirmáltatik, hogy már nem más, hanem Péter Váradgya felé a Duna szövevényes szorossain declinálván, czélozni kéntelenittessék; de ámbár szintén illy csavargás formán változtattais uttyát, mindazáltal feles Hadainknak mostan is éjeli nappali körülötte való szüntelen való Sörénsége, annyira bádgyoztván, fogyattya azon Ellenséget, hogy tapasztalható kára nélkül föltett s-mindeneket probáló csalárd practicája szerint, czéllyát hiszszük Isten nem assequalhattya, készen várván már másutt is ellene szép csoportal el rendelt számos Hadaink; és minthogy magamnak személlyem szerint fölséges fejedelem Kegyelmes Urunktúl még 28. Aug. engedelmes alázatossággal vett Orderem s-parancsolatom mellet most mellém érkezet s-Corpusommal edgyüt fris, s-feles mintegy 15. Ezer számra szaporodot Haddal ismét ujabban, a Vág mellékin szükséges hadi operatiok hasznos folytatására kivántatik utamot siettetnem, A Tettes Nemes Vármegyének praesentibus tempestive értésére akartam adnom, hogy tartozó kötelességéhez képest midön effelé ezen megirt feles hadakkal érkezném, halland*), a maga Gremiumiban Comissariusit és Commembrumit Corpusum eleiben debito modo exmittálván, tégyen de necessariis kiváltképpen subsistentiája iránt kivántató provisio dolgábúl olly elégséges dispositiokat, mellyek meglévén, tanult disciplinájába az

*) talán haladéktalanúl.

Had mentül jobban conserváltathassék, assecurálván a Tettes Nemes Vármegyét in tali Casu semmi alkalmatlanságát transitusomnak nem fogja experiálni, holot penig, ha az eddig is observált rendütlen dispositiok alkalmatlanságával fogyatkozása származnék s- per consequens a Had excessusokra fakadni kéntelenittetnék, kirem a Tettes Nemes Vármegyét ne az Én Gondatlanságomnak, hanem a maga Süketségének imputállya, remélvén mindazon által csendes könnyebségének okáért a Szegénységnek is megkémellésére nézve mentül jobb rendöléseket kell tenni, olly kész reflexióval lévén instituálandó dispositióiban Mlgos Gralis Károly Sándor ur jövetele iránt is a Tettes Nemes Vármegye, hogy a midön Intimatioját eő kegyelmének fogja venni, hasonló provisióval oda is succurrálhasson, kiis most csak igen hamar fris, feles, jó Haddal ad conjunctionem utánnam fog sietni, úgy hogy mihelyen megedgyezésünk lehet, Isten kegyelmessége által minden tartózkodás nélkül azon Vág mellékin ekkoráig mulatozó Ellenséggel aperto Marte megverekedhessünk, melly alkalmatosságnak jó szerencsével gyümölcsöző elérésére Nemes Hazánk ohajtott tökélletes consolatiojára, hogy Isten segéllyen bennünket minnyájon kivánnyuk. Coeter Praetltas Dominationes Vras dju salvas ex incolumes valere desiderans permaneo.

Earund. Dnaorum Vrar.

Servus et Amicus ad obseq. paratsim.

Datum ex Castr. ad Tura posit.

dje 2. Septemb. Anno 1707.

COMES ANTONIUS ESZTERHÁZY.

IX.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Hont vármegyéhez.

Rendeli, hogy azon végzés, miszerint a sereg élelmezésében a nemesség is arányosan részeltetik, kihirdettessék.

Salutem, et omnem prosperitatem. Némelly Dicator hiveink repraesentatiojából valóban nem várt kimenetellel értettük, hogy noha az Onodi Gyüllés alkalmatosságával deputált Dicatorok exmissiója előtt közönséghes szép Atyafisághos megegyezésünkből concludáltatott vala, hogy (ki ki az nemes Státusok közül fájdalmas szivel érezvén az előbbeni időkben feltetteb való terheltetésekkell megnyomorétattot szegénységnek sorsát) mivel az közönséghes jóra való Concursus, legh nagyob mértékben az nemességnek hasznára és szabadságának Conservatiojára czélozna, és jövendőben is Isten Bennünkett ezen ügynek folyamattyán boldogúl általvévén, az szabadságnak édességhes Gyümölcse, az nemessi Renden lévőknek tulajdona lenne, az személybéli Dication kivül mindennémü Facultási dicáltattván, azoknak száma szerint az elalélt szegénységnek alleviatiojára nézve is, supportálná az kivántató subsidiumott; mindazonáltal némelly Nemes Vármegyék Tagjai, kik az előbbeni időkben magokat minden féle Contributioktúl elvonni és kémélleni megszokván, mostis csak a szegény

Parasztságh nyakában, égben kiáltó véteknek nem tartván az nyomorultattaknak meg nyomoréttatását kivánják vetni, Eleinten mindgyárt az Onodi Gyüllés elmulásával kiadott Intimatiónkat, vagy egész értelemmel nem publicáltatták, vagj hogj az egész terhett azon szegénység nyakában hajcsák, könyörületességre indult Intentumunk, és közönséges végezésünk ellen való értelemmel magyarázták. Szükségesnek láttuk azért ezen Interpretatióra Intimationkat szerteszéllel megküldenünk, és világossan declarálnunk végezésünknek Sommajátt, hogy tudniaillik az nyári havakra kenyér, hús, s egyéb naturalékbéli subsidiarium Quantumban az Nemessi Rendek is (kiknek magok hasznára való Concursust senki nemessi szabadság ellen való Praejudiciumnak nem tarthattya) a Parasztsághall Dicajok mivolta szerint edgyütt tartoznak concurrálni, elégnek tartván aztt, hogj ezen kivül is a Szekerezést és egyéb Téli Quartély tartást egyedül az Parasztság foghja supportálni. Igy értvén tehát megvilágosétattot akaratunkat, kegyelmetekis ehez szabja magát. Caeterum Easdem feliciter valere desider. Datum in Oppido Terebes die 15. Septembris Anno 1707.

Praettarum Dnanum Vrar.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

X.

Rákóczy Ferencz levele Honth megyéhez.

Rendeli, hogy az egyháziak, ha fizetéseiken kivül mellékjövedelmeik nincsenek, a kiszabott pénzbeli segélyen kivül egyébbel ne terheltessenek.

Salutem, et omnem prosperitatem. Minekutánna mostani Onodi Gyüllés alkalmatosságával deputált Dicator Hiveink, az Nemes Vármegyékben peragalandó Dicatiókra ki küldettek volna, mind az három Religion lévő Egyházi személyek Előttünk tett panaszibúl essett értésünkre, hogy mind személyek, mind hivatalyok után járni szokot Proventusok, indiscriminatim Dicáztattván, az két Milliónak mostani Repartitiójában lett modella szerint, nem csak az pinzbéli subsidiaria Contributiora (a mellyet az Haza közönséges Javához való széves Inclinatiojokhoz képpest nem is sajnállannak) hanem egyszersmind mindenféle naturálék Hus, Buza, Gabona, és egyéb eflélék, úgy más terhek supportátiojárais kinszeretetnének; Minthogy sem magunknak, sem az öszveszövetkezett Statusoknak nem ez volt Intentuma, az N. Vrgyékhez kivántuk ezen Interpretatoria Levelünket szerteszéllel kiküldenünk, s egyszersmind generice declarálnunk; hogy mivel az Egyházi Rendek az Isten Ecclesiajában való hivatallyokra nézve, személyekben Nemeseknek tartattnak, annyiban mint más nemessi rendő Lakossi az Hazának, olly szabadságnak részessi, s consequenter (a mint errül a Dicatorok Instructioja hatodik punctumában emlékezett vagjon;)

nemis dicáztatthatnak; De egjébarántis az olly Egyházi rendek, a kiknek az magok hitén, vagj vallásán lévő Auditoroktul járni szokott proventusokon kivül, egjéb hasznok, és procreatiojok avagj oeconomiájok nem volna, hogj a Naturálék supportatiojával való terhett visellyék, hellyesnek sem láttyuk. Ahoz képpest kgylteknek szükségesnek itéltük tudtára adni, egyszersmind vezérlő fejedelmi Authoritásunkbúl intimálni, hogj az ollj Parochusokat, és Helvetica, avagj Augnstana Confession lévő Praedicatorokat, a kik csuppán csak az halgatoktúl provenialó Jövedelembül élnek, semminémü naturalékbéli Contributiokra ne concuráltassa, elég lévén az, ha a Pinzbéli Impositiot proportionate praestályák; mindazonáltal a' melly Pap az Egjházi szolgálattya után halgatoitúl adatattni szokott Jövedelmen kivül, akar szölöben, akar egjéb majorság üzésében magának hasznot prosperál és Oeconomisál, attúl tartozik az Dicák szerint obveniált Naturalékatis valamintt az Nemessi rend meg adni. Coeterum Easd feliciter valere desider. Datum in Castro Nostro S. Patak 25 Sept. A^{0} 1707.

Praetittar. Dnanum Vestrarum.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XI.

Gr. Bercsényi Miklós levele N. Hont megyéhez.

A nemes ifjakat Rákóczy fejedelem táborkarához szolgálatra hivja.

Salutem, et Servitior. meor. parat. commen. Az Nemes Várgyék Insurrectióia alkalmatosságával, N. Várgyék tagjai közöt sok érdemes szömélyek, és Haza szolgálattyára applicativus iffiak találkoznak, kik azon okbul, hogy minnyáian capacitásokhoz képest Tisztségekre nem accomodáltathatnak, közkatonák pedigh nem lehetnek, Házoknál maradván subtráhállyák magokat az szolgálattúl: Hogy azért afféle érdemesek pro ratione Status Tisztségekre, és hazánk szolgálattyára applicáltathassanak, az Nemes iffiak pedigh experientiát vévén az Hadi, ugy más egyéb elömeneteleket segétő állapottyokban, kinek kinek magha alkalmaztatásához képest promotióia lehessen, más külsö Potentiák példájára, teczet fölséges fejedelemnek olly kegyes reflexioval lenni, hogy az ollyatén mind Uri, feö s Nemesi Renden lévö szömélyek, és iffiak, a kik édes Hazánk s Nemzetünk réghi dücsöséggel tündöklö szabadságát igaz szivel ohajtyák, s azt magok szolgálattyokkal elö mozditani, és segiteni kivánnyák, Edgy társaságban gyülekezvén, az General Stóóbnál continuuskodgyanak, olly értelemmel, hogy azoknak semmi hivatallyok nem lészen, hanem azon General Stóób mellett való létek-

kel az Hadakozásnak rendihez applicatiojok által szokván, és annak meghtartásában habitust vévén, onnét secundum capacitatem cujuslibet, foghnak accommodáltatni, mind az vacans Tisztségekre, ugy más egyéb Haza szolgálattyára is. Ezen eő fölséghe Intentiojának secundálására azért kivántam a Teként. N. Vármegynek praesentibus értésére adnom, valakik a N. Várgye tagjai közül mind Uri, feő, és Nemesi renden lévő szömélyek, kik ennek elötte is Hadi dolgokban forgottak, ugy az iffiak, kiknek az ..... Ház kegyetlen Uralkodásának ideje alatt abbéli experientiara valo alkalmatosságok tellyességgel praecludáltot, találkoznak, oly készülettel valamint kinek teczik, és sorsához illik, a General Stóóbhoz jüjenek, bizonyossak legyenek, valamennyi szömélyel és lóval ki leszen, annyi portióra mind fizetése, s ruházattya az Országh Cassáiból adatik ki ugy Téli, Nyári intertentióra lészen és ki fogh iárni; a minthogy most a véghre rendeltetet a Gral Stóób mellett N. Vitézlő Györy Nagy János Colonéllus Ur, valakik eő kegylnél fogják magokat insinuálni, assentatioiához képest kinekkinek, Subsistentiájárúl tészen a T. N. Commissariatusságh cum designatione Quarteri dispositiot. Caeter servet Deus praetitulatas Dnaones Vras Salvas etc. incolumes Diutissim Losoncz die 1 Men. decembr. 1707.

Praetitulat. Dum Vrarum

Ad Serviend. parat.

C. N. BERCSÉNYI.

XII.

Rákóczy fejedelem levele N.-Hont megyéhez.

A kassai összejövetel által kivetett két milliónak a megyére eső arányát tudatja, hogy mielőbb intézkedjék a behajtásról.

Salutem et omnem prosperitatem. Midőn édes Hazánk dolgai boldogulásának uttyát s módgyait éjjel nappal fáradozó elménkben hánnánk vetnénk, eteitül fogva, az volt egyedül minden czélunk, hogy ily terhes, és hanemha Islen látható szent segedelmével gyarapitatnánk éppen erőnk föllött valo munkánkban, mind ez régtül fogva édes Eleinktül sok szivbéli fohászkodásokkal, s könyvező szemekkel várt, és már az mi idönkben, magát, Ellenségünk mérgekben való megfakadásokra, örvöndetes idejét, szivünk gyönyörüsségével elérhetnénk, s mind pedig arra Benünket segétő Eszközeknek követésében az idegen Nemzet Javaink s vérünk kegyetlen szopása alatt elalélt édes Hazánk minden rendü Lakossi könyebitessenek. Ezen végre az N. Vármegyékkel eleintén közlött, annakutánna mind in privato azok által, mind penig már az két országos Gyülésben approbált réz pénz divattyában való Cursussát meg indétottuk vala, mely által mennyire mozdétottuk az Haza igaz Ügye hajójának kormányát ez zürzavaros háborus-

ságnak Tengerében, nyilván vagyon mindenek ellött, mert ámbár néha néha az ostromló szelek szintén el meréttetésére fölltornyoztatták is az verdeklő habokat, mindáltal *) ennek segétsége által mind azokat felül mulván, reménségünknek csendes révpartyához hajó törés nélkül eövözkélve vezéreltettünk,**) de valóban nem várt akadályok gátlák meg annak folyamattyát, mert azon réz pénzek böcsi egészlen Contemptusba menvén, Ellenségünk már tellyes szivel eltökéllette vala magában, hogy annak semmissé télelével minden segedelmekre tartozó eöszközeinktül meg üresülvén, Hadakozásunknak ina szakad, és Igáját rajtunk meg nyéthattya, kit mi is a jó Isten igazgatásából idején praevidealván, és még az Onodi Gyülés allatt az Confoederált Nemes Státusokkal az jövendökbéli Subsidiumrúl tanácskozván, el végeztük közönséges akarattal, hogy ki ki az mint Isten tehetségett adott, az szerént concurrállyon az Nemzetséges Ügy elösegélésére. és már többire elérő félyben lévő boldogulásunknak megnyerésére és örökösétésére; az mint ahoz képpest rendeltetvén és denominálttatván Dicatorok, mindennüvé szerte széllel ki küldettek vala, az kiknek munkájok rendben vitelére, és közönségessen az Haza Dicáinak eligazétására, vezérlő fejedelmi Authoritásunkbúl pro die quinta Currentis Mensis decembris ide Kassa várossában convocáltattván az Senator Urakatt, és N. Vármegyék Deputatusit, Isten segedelmébül mindazon utakat s módokat az Dicáknak proportioja szerént egyező értelemmel fölltaláltuk, az mellyekken a Nemzetséges igaz Ügy promotióját, az Haza Lakossinak az jó rendes tartás által megkönyöbülést vévő Concursussával követhettyük. Subdividálván

*) mindazonáltal.
**) evezkélve, eviczkélve.

annakokáért a Dicakott, Nemes Vármegye Uri, Egyházi, Világi, Feö, s Nemessi Rendeire obveniált N⁰ 7975. az Uri feö és Nemessi Vitézlö Rendekkel edgyütt, az Parasztságbul áló fegyver viselökis oda értettvén, az segény községre pedig 36192. Az mellyek in concreto szemláltattván tesznek az N. Vármegye Dicai in toto N⁰ 44167½ Az mellyeknek proportioja szerint, az Haza szükségeire repartiált két millo necessariumokra az Uri Feö s Nemessi Rendekre magokra tiz pénznek auctiojával Hazájokhoz való szeretettekbül velünk edgyütt föll válaltanak. Tizenkét hóra obtingal fl. 88335. A nyári havakra Kassai köböl Buza 11041¼ Kassai köböl Abrak 11041¼ Hus, Bánya várossi font 353340. Intimállyuk annakokáért az N. Vármegyének ezen dispositióhoz tartván magát, a Haza Javára tartozó repartiált Pénz és victuálékbéli Subsidiumott idejében ugy administráltassa, hogy fogyatkozásokatt sem a Hadak ne lássanak, sem a Lakossok kintelen és kedvetlen utakon ne kinszerétessenek azoknak meghadására: Mindezekben pedig hogy az Nemes Vármegye job rendell tudhassa magát dirigálni, ime az mostani Concursuson lött Determinatiokat accludályuk, mellyekett az szerént observállyon mindenekben kegylmetek.

Az mi pedig ezen Dicák proportiója szerént, az Quártély és annak accessoriumi dolgát illeti, mivel az idöbül kirekedvén, az Nemes Vármegye Deputátnsit itten szükölve tartoztattni nem kivántuk; máskintis Méltóságos Gróff Bercsény Miklos Feö Generális és Locumtenens Ur hivatallyának incumbált mind azoknak elintézése, az N. Vrgyének intimatoire érté-

sére foghja adni eő kegylme. Coeterum Easdem feliciter valere desider. Datum ex ultima Sessione Cassoviae die 24-a Decembris Anno 1707.*)

Praetlatar Dnaum Vrar.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

JOANNES LABSÁNSZKY s. k.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

---

*) Ehhez van csatolva a Kassai Conventus munkálata.

1708.

I.

Rákóczy Ferencz fejedelem körlevele Nagy- és Kis-Honth megyéhez.

Közli József Császár országgyülési meghivó levelét a pozsonyi országgyülésre s kijelenti, hogy bár nem hiszen oly rosz hazafit, ki ide elmenne, de ha mégis találkoznék olyan, az útlevelet meg nem tagadja.

Salutem, et omnem prosperitatem. Constálhattanak az Nemes Vármegyék előtt mind az Onodi Gyülés alkalmatosságával szóval, és irásban tett propositióinkból, mind annakelőtte sokszor publicáltatott Patensünkből és Manifestuminkból Ellenségünknek mérges incselkedési, és mely ártalmas modálitásokkal, leginkáb az mindenektül ohajtott, és egyedül kivánható jó békességnek, és hazánk állandó s-csendes nyugodalmának szines praetextussa alatt hintegetett mérges fulánkjai. Mellyeket noha Isten eö Sz. Felsége Kegyelmességéből és Confoederatiónkbeli igaz állhatatosságunk által még eddig nem csak elkerültünk, de az Onodi Gyülésünkben tett végezésink, és ujannon mintedgy öszve kap-

csoltatott szivünk, és eltökéllett resolutiónk által, mind azokat úgy tompittani, és meggátolni ügyekeztünk, hogy következendöképpen, semmi módgya és alkalmatossága ellenségünknek ne lehessen, a mely által az edgyenetlenséget közinkben hintse, és csalárd kerengési által édes Nemzetünket hálójában keritse; Mely bátor és Magyar szivhez illendö Resolutiónk, mely nehezen esett utánnunk leselkedö ellenségünknek, ezen elmult holnapokban publicált Manifestumi nyilván kimutatták, a midön tudniillik mind Eszterházy Pál, s-mind az más mellette hizelkedö Magyarok praetendálván, az Országnak maga hüségében való létét, ugyan annak nevezeti alatt, nem csak bennünket proscribáltatott, de az mi nagyob, az elmult gyászos üdökben, és erőszakos Gyülésekben Országunk ellen extorquealt articulusokat is, mind ujjonnan confirmáltatta, a midön keserves emlékezetü Eperjesi véres Theatrumotis az az Gyülésben intervenialt instántiák által lett abrogatiója ellen is hellyesnek lenni ismértette. És noha ugyan már azon fellyeb emlitett Manifestumok elöttis némely publicált amnestionalis és végső veszedelmünket fenyegetö Patensével is alkalmasint kinyilatkoztatta vala Nemzetünk felöl feltett, és elvégezett szándékát. mindazonáltal látván, hogy reménységünket Istenünkben, és az eö Szent Kegyelme által szabadságunk megnyerésében egyedül vetettük, és fegyverének erejében szándékát megcsonkulni látván, ujjonnan mely csalárd édesgetéshez s mézzel hintett méreghez folyamodik, ezen includált Levelinek *) valóságos pariájából. melynek némely Originalissi csak mostan kerültenek kezünk-

*) E levélhez méllekeltetett Józsefnek Convocatoriája a pozsonyi gyülésre, pro 29 Feb. 1708.

höz, bővebben megláthattya a Nemes Vármegye. És noha elhitettük magunkal, hogy kiki által láthattya miért most, és nem az Abrenunciatiò előtt, az Nagy-Szombati, avagy Selmeczi tractáknak alkalmatosságával, kivánt Diaetat hirdetni, hogy tudniillik, ez által birodalmát, és királyságát (melynek az egész keresztény világ előtt publicum instrumentummal abrenunciáltunk) ujjonnan ismértesse, és állhatatlanságunkkal bennünket minden Ország előtt argualhasson. De az mi ezeknél is nagyob, visgállya akárkiis, micsoda szándékkal legyen szabadságunk hellyreállittására, a midön annak nyilvánvaló értelme ellen fundamentalis eversiójára, az mellette lévő Urakat Országnak lenni állittya, és az dicsösséges Nemesi köz proerogativánkat egyenetlenné akarván tenni, azoknak potiorságokat az egész Nemes Vármegyéknél (mellyek közzül csak edgyetis Cathalogussában nem nevez) becsüssebnek kiványa állittani. Diaetat hirdet, az Convocatoriának tenora szerint: „Non solum ad componendos modernos motus, restituendamque Patriae quietem, verum ad Auctoritatis Nrae Regiae debitam manutentionem, simul et „Regni libertatum, Immunitatum, ac Legum conservationem ut plurimum profecturam.“ Vallyon az régi boldog emlékezetü eleink között szokott modálitás szerént-e? az holott az Ország szabadságinak megbántodási alkalmatosságival Gralis Conventusok szoktanak tartattatni, a mint legközelebb az Hatvani és más illyen Rákos Mezei Gyülésekben kitetszenek,—bizonyára meglátthattyák Convocatoriajának parjajából: „Ut certificati personaliter comparere teneantur, cum necessario eoq. non superfluo famulitio, in reliquo certos duos uti moris est etc. látván tudniillik, melly hasznos volt, uz utolsó Posoni Gyülésnek alkalmatosságával olly Diaetának

Convocatioja, az hol maga megcsinált emberei által amaz közmondást bizvást kimondhatta: „A mit az Ur kér, a jobbágynak akarni kell“, és ezen kevés számu Gyülekezet által, mint az Juramentumában feltett clausulat: Prout Conventum fuerit etc. explicaltatni, mind az felyeb emlitett clausula által: „De manutentione Authoritatis Nostrae Regiae, az örökös királysága által az elviselhetetlen vas jármat, és azon igét nyakunkban vetni, a mellyet eddig való fegyverünk boldogulásával, és öszveszövetkezett szivünkel s hitünkel nyakunkból kivetettünk. Kitetszik ennélis nyilvábban abbul is, hogy mindaddig, a mig az békességet tractálni kivánta, vagy Propositiókat tétetett, vagy a tétettekre replicált, holott mostanában mindeneket férretévén, és emlékezetben sem hozván, csak gyülést hirdet, az kevés számu követekkel maga birodalomban lévő városban, Armádája közzött kedve szerént alkudhasson, sött azok absentiájábanis, az tölle neveztetett Országgal mind azokat ujjannonnis confirmáltassa, a mellyek el viselhetetlensége miatt kénytelenittettünk fegyverünket emelni. Mellyeket midőn az Nemes Vármegye eleiben ezen Levelünk általis ujjannon terjeszteni kivántuk, nincs kétségünk benne, hogy kinekkinek in particulariis, és Confoederatiobeli hitünk mellett szive úgy fel gerjesztetik, hogy ellenségünk illy csalárdságát látván, Confoederatiobéli hitünk szeréntis nem csak Országos végezésinket manuteneálni kivánnya, de feltett hadakozásunknak czéllyátis mind addig üzni akarja, a miglen Isten eő Szent Felsége kegyelméből, sullyos hadakozásunkat állandó békességgel, és keresett szabadságunknak helyreállitásával koronázhattyuk. Hogy ha mindazonáltal találtatnának némellyek, a kik ellenségünk hitegetésinek s csalárd hizelkedésinek nagyob

hitelt adván, az eddig való szives, és a Senatussal edgy értelemmel folytatott békesség tractáiban kételkednének, és azon Gyülésben személyek szerint jelen lenni kivánnának (ámbár eszt szövetséghéli hitek, és igaz magyarságok meg nem engednéis) előttünk megjelenvén, Passusunkat annális inkáb denegálni nem foghjuk, mentül inkáb kiványuk igaz ügyekezetünket, és Hazánk boldogulása mellett fáradozó igaz eltökéllett szándékunkat, úgy ellenben, ellenségünk csalárd hitegetését is kinek kinek eleiben terjeszteni, és nyilván valóvá tennünk. In reliquo praetitulatas Dnes Vras ad vota feliciter valere desideramus. Datum in Castro Károly dje 18. Febr. A° 1708.

Praelatarum Dnanonum Vrar.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

II.

Rákóczy Ferencz fejedelem körlevele N. Hont megyéhez.

Intés a fegyverrel kivivandó becsületes béke érdekében.

Nos Franciscus Dei gratia Sacri Romani Imperii Princeps Rákóczy pro Libertate Confoederati Regni Hungariae Statuum et Ordinum Dux Universis et singulis, cujuscunque Status, Gradus, honoris, Conditionis et praeeminentiae Comitatus Nagy-Honthensis, praesentium notitiam habituris Salutem et Gratiam. Ennek előtteis,

egynchányszor kibocsátott Patensinkből az Német Ellenséghünknek álnok incselkedéssi, és hitegető csalárdcsági, nem kétlyük böven constálhatnak minden rendeknél, mellyben azon utánunk leselkedő Ellenséghünk, mégh mostanis nesterséghét kivánván vetni, csak nem réghében is közinkben Leveleit bocsátotta, látván azt, hogy Istenünkben és igaz ügyünkben reménységhünket vetvén, fegyverével magha szándékát véghben nem viheti, és ellenünk foralt mérgét ki nem öntheti. És noha az előtt való Patenseiben, mindnyájunkat utolsó veszedelemre, és fegyverére itélt, s-eltökéllett szándékában. ha Isten engedné, hátramaradás nem lenne, most mindazonáltal hizelkedő álnoksághával, az Haza Lakossi között, igyis Konkolt hinteni igyekezett, előbbeni kegyetlen Uralkodássának, elviselhetetlen vas jármát (kit az elmúlt siralmas esztendőkben az egész Haza Lakossival, keservessen tapasztaltunk) nyakunkban vetni kivánván, mellyet ekkoráigh Isten kegyelme által fegyverünk boldogulásával el körültük. Hirdetett ugyan Gyülést mostan birodalma alatt való Pozsony várossában, magha hada és fegyvere között, s-nemis olly móddal, a mint annak rendi volna, hanem csak kevés számu követeit kivánván az Nemes Vármegyéknek, hogy azoknak elméjeket előbbeni erőszakos Gyüléssének szokássa szerint, könyebben elfordithassa a végre, hogy az mellette való Pártos kevés számu Magyarokkal hazánk törvényeit ujabban vagy megh roncsa, vagy az által megh rontatattakat annál inkáb (magha szabados uralkodássára czélozván), akarattya szerint magyaráztathassa, Erőszakos királysághát (mellynek az egész keresztyénségh előtt publice abrenunciáltunk) felállithassa. Hitegetett s mainapighis hitegetni akar azzal bennünket, hogy jó békességhel kiván vigasz-

talni, tractáltunk is vele már két izben, az Haza közakarattyábúl, hogy ne vádoltassunk kereszténységh előtt, rajtunk való elmulással, de minémü kimenetelét tapasztaltuk? Mindenkor azt: hogy az alatt csak idött kivánván maghának nyerni, fegyverét ellenünk allatomban inditotta. Lássuk melly színes csalárdsághal igy csalta megh mostanában az Bavariai Lakossokat, a kik maghok szabadcsághinak helyreállitására hasonlóképpen fegyvert foghván ellene, a midőn hizelkedő szavaival, és szines ajánlással, fegyereket vélek le tétette, annak utánna bennek számos ezereket hohér keze által mészároltatott fel. Ehez több hasonló mérghes hizelkedő amétássinak mindenkor illyen vala kimenetele: Tehet errül bizonysághot az egész kereszténységh kinél nyilván vagyon, a Német Nemzetnek szokott hittegetésse. De ne mennyünk ámbár tovább, édes Magyar Hazánk siralmas sorsánál, láttuk az elmult közeleb való Esztendőkben, minekelőtte tudniillik Nemzetünket Isten eő szent Felséghe Hazánk szabadsághának hellybenállitására fegyverre inditotta, minémő kegyetlenségheket követett el Nemzetünken, elannyira hogy Gyermekinek, Felességhének eladássával (minek utánna a szegény Lakossokat, mindenébül ki praedálta volna), maghok keserves életeket kintelenitettenek hóhérlástúl meghváltani. Nem de nem mégh szemünk előtt forogh e az portiozásnak sullya alatt keserves szenvedésünk? Sok fel talált módok alatt való siralmas kénoztatásunk, zaklattatásunk, és majd kétséghben eséssünkel minden javainktúl való megfosztatásunk? Midőn azért hajdani szabadcsághal tündöklő édes Hazánknak Lakossi, mind ezeket, s- mindezeknél több elő-számlálhatatlan Német Nemzetnek sanyargatása által való szenvedet nyomorussághinkat (mellyben maghunk

vagyunk élő bizonysághok) keserves szivel emléttyük, hamis hitegetéssének csak gondolattal is szivünkben hellyt ne adgyunk, ha Innek kegyelmébül, közinkben adott fegyverünket egyenlő s-közakarattal mindeddigh tellyes tehetséghünkel segéllyük, mighlen azon Istennek, ki eddighis fegyverünket szabadságunknak visszahozássára és hellybenállétássára boldogúl vezérelt, áldott, és kivánatos békességhel, s-Hazánkban való csendes meghmaradással mindnyájunkat koronázzon. Datum in Castro Károlly die 19. Februarii Anno Millesimo Septingentesimo Octavo.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

III.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Szent Iványi Raphael Nagy-Honthmegye Al-Ispánjához.

Generose, Fidelis
Nobis dilecte.

Salutem et Ducalis gratiae Nrae propensionem. Minemü Patenseinket Hazánk Lakossai között kivánunk publicáltatni, ezen includált Originálisbul böven meg láthattya Kegyld. Annakokáért vévén ezen Levelünket nemis várván a N. Vármegye Gyülésit, azonal késedelem nélkül Szolga-Birája által in Gremio Cottus tulajdon

azon Nemes Vármegyében usuált nyelven publicáltatni el ne mulassa Kegyld. In reliquo eundem bene valere desideramus. Datum in Castro Károly 19 Fehruarii A⁰ 1708.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANNUS KRUCSAY s. k.

IV.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Közli a megyével egy a pozsonyi országgyülést illető felülről kapott levelét s arra tett válaszát.

Salutem, et omnem prosperitatem. Noha ennek elötte kevés nappal Levelünkben includáltuk vala, a Nemes Várgyének, minémü Convocatoriáját küldötte a Császár, az mostanában Posony Városában hirdetett Gyülésére, ugyanazon alkalmatossággal, mitt irtunk légyen a Nemes Vármegyének nem kétlyük ekoráig vette; ujobban peniglen, minémö Levelünk onnan érkezet, kivántuk aztis a Nemes Vármegyével communicálnunk, és egyszersmind arra mitt replicáltunk, hasonlóképen ezen Levelünkben accludált Párbul meg fogja a Nemes Vármegye érteni, kiis hogy tudtára légyen, ezen Nemes Vármegyénekis, Publicatioját kivánnyuk. Eosdem in reliquo

feliciter valere desideramus. Datum in Oppido Nostro Maád dje. 29 Febr. A° 1708.

Praettlm Dnum Vrum.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

V.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Hont megyéhez.

Május 15-ére országgyülésre hivja a megyét Egerbe.

Salutem et omnem prosperitatem. Az felvett közügyünk további folytatásának modálitásirul 's azoknak, a mégh Isten kegyelme által, boldogulását kivánt czélyunknak nem érjük, elősegéléserül minemü dispositiokat tettünk légyen, köz akarattal itt Kassa várossában, leghközöleb való Gyülekezetünkben, jol constál kegyelmeteknek. Incumbálván pedigh Vezérleő Feiedelmi hivatalunknak végére járni, s megh tudni, azon Kassai Determinatiok szerint való Télyi Quartéllyoknak, Pénz s egyéb Impositak collectatioinak s administratioinak minémü progressussi és Eventussi valának, szükségesnek itéltük, hogy pro computibus eatenus ineundis, az meghirt Kassai gyülekezetnek modgyára, más hasonló convocatiot, e jövő Május Havának 15-dik napjára, Anni cur-

rentis infrascripti Eger Várossában publicáltassunk, s arra Kegyelteket convocállyuk. Azokáért kivántuk Kegylteknek per praesentes intimálnunk, egyszersmind Vezérleö Fejedelmi Authoritássunkkal committálnunkis, hogy kegyltek az meghnevezet napra és hellyre (az hova magunkis az Senatussal együtt akkorra compareálunk) maga Deputatussit olly készülettel és Authorisátioval bocsássa elönkbe, és ökis ugy compareállyanak oda, hogy az egész administrátiokrul rendes számot vethessenek az Commissariatussággal, s annak subalternussival, lévén annakis Parancsolattya tölünk, minden számadásokkal s ahoz kivántató Documentumokkal ugy készen jelennyen megh, hogy nyilván tessék ki, az Nemes Vrgyék részérül való administratio, az Commissaritusságh részérül pedig az Perceptio. Mindezeknek, ugy egyéb occurálandó állapotoknakis el intézésére, meghirt authorisált követ Attyafiátis, denominált helyre és napra expediálni el ne mulassa kegyltek, hogy azokkal együtt további Hazánk dolgai folytatásirul kivántató rendelésseket tehessünk. Coeterum Easdem diu feliciter valere desider. Datum Cassoviae die 10 Mensis Aprilis Anno 1708.

Praetitular. Dnaon. Vrar.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

JOANNES LABSÁNSZKY s. k.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

VI.

Rákóczy Ferencz fejedelem körlevele N. Hont megyéhez.

A trencséni csatáról tudositván, a palásti mezőre felkelést hirdet.

Salutem, et omnem prosperitatem. Az nagy hatalmu Isteni Felségnek, jó teczésse szerint való szent Itélete, kivált az Hadakozásnak állapottyában, eleitül fogva ugy gyakoroltatott, hogy a melly Nemzetnek, dicsőséges sorsra való jutássát eleitül fogva elrendelteis, mindazáltal méglen azt a kivánatos czélyra hozta, az alattis, sok keserő Probáknak, és Változásoknak szélvészeivel ugy látogattya, hogy a midőn csak nem reménységében is megfogyatkoztatta, végre mindenható karjának, dicsőségét az egész világ előtt bizonyossá tette. Nem külömben láttyuk dólgát ezen Isten által fellvett Nemzetséges ügyünknek is, a melly jóllehet egynihány rendbéli változásokon megfordulván, annyira emelkedett, hogy naponként vártuk, várhattuk szivszakadva, reménlett szabadulásúnknak egész tellyeségét, mindezáltal bölcs igazgatásával, csendes szivel megnyukszunk, a ki ezen elkezdett maga keze munkáját, az mostani Thrincsinyi harcznak szerencsétlenségivel megakadályoztatta, és tovább való időre kegyelmessen tartóztatta. Elhittük hogy az Ellenség, maga szokot dölyfességében tapsodván*), annyira hireséti maga Gyüzedelmét, melly szerint veszedelmünknek nagyságát szapo-

*) talán dobzódván, vagy tapsolván.

ritván, egész ügyünknekis végső romlását elakarná hitetni, mindazáltal hogy az elterjett zürzavar hireken, az gyenge Elmék hirtelen meg ne ütközzenek, és dolgainknak tovább való folyamottyát, minden jobb utakon secundálhassuk, kivántuk ezen N. Vgyének is, Vezérlő Fejedelemségbéli hivatalos gondviselésünk szerint, eleve tudtára adnunk, hogy azon megnevezett Actusnak mivoltát, és dolgainknak mostani változó confusióját, nem anyira veszedelemnek, mint az Hadaknak, a harcz után lött eloszlásának lenni itélje és elhidgye. Kihez való képpest hogy az Ellenség, ezen az okon fundált vélekedésében megcsalatkozván, tovább való kevélly szándékában megakadályoztassék, és az eloszlott hadaknak öszvegyülésével közönséges igyekezetinknek bóldogulását ujannan munkálódhassuk ezen N. Várgyének Vezérlő Fejedelemségbeli Authoritásunk szerint intimálva parancsolljuk, hogy bölcsen megvisgálván az Hadakozásoknak szerencse kerekén forgani sorsát, Isten nevében felemeltt Zászlóinknak, az egész Világ előtt tudva lévő Napfényi tiszta Igasságát, és az maga tulajdon jövendőbéli, mind veszedelmét, mind penig dücsőséges boldogulásra való jutását, ugy egyszersmind Elméjét forgatván egy másnak adott hites szüvetségét, mentül hamarébb nem csak az eloszlott, és eddigis othon maradtt, akár melly rendbéli hadi kötelességben lévőket, öszvegyülekeztesse, és táborunkban vissza jönni kénszeritesse, hanem egyszersmind méglen azoknak öszvecsuportozása véghez megyen, magais az Uri s Nemesi Rendek közzül nemine habili excepto pro 15-ta current. Palástok tájára Zászlóstúl gyülekezni, és ott Tábort verni, s az által mind az Ellenség tovább való szándékát meggátolni, mind penig a maga édes Hazájához való szeretetinek, és kötelességének, elegettenni igye-

kezzék, el sem — mulassa, minden bizonnyal el hivén, hogy a melly jó Istenünk sz. keze sebet ejtett, mostani s tovább s tovább reménységünkben csak hamar, és végreis kívánságunknak, és boldogulásunknak tellyes épségével megorvosollya. Caeterum Praettls Dnes Vras feliciter valere desideramus. Datum in Castris Nris ad Kis Tapolcsán positis dje 5. Aug. 1708.

Praetittar. Dnaonum. Vrarum.

Ad officia parat.
F. RÁKÓCZY s. k.

P. S. Pro sui directione akartuk a Nemes Várgyének értésére adnunk, hogy a N. Várgye insurgáltatását biztuk Tekint. Nágos Andrási György Generalis Fő Strása Mester Uri hivünkre.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

VII.

Rákóczy Ferencz fejedelem körlevele Hont megyéhez.

Tudatván, hogy a felkelők családai és jószágai az adózás alól felmentetnek, a megyét általános felkelésre inti.

Nos Franciscus DEI gratia Sacri Romani Imperii Princeps Rákóczy, pro Libertate Confoederati Regni Hungariae Statuum et Ordinum Dux. Universis et Singulis cujus-

cunque Status, honoris Officii ac praeeminentiae Fidelibus Nostris, quorum interest, aut intererit, praesentium notitiam habituris Salutem et Ducalis gratiae Nostrae propensionem. Jollehet mindekkoráigis, minekutánna Istennek eö szent felségének teczésséből, Hazánk hajdani szabadságának helyben állitássára, melyet az ..... Ház Földig rontott vala, Nemzetséges fegyverünket felkötöttük, mindenkoron az volt feltett elseö szándékunk, hogy az Haza Lakossinak sérelme nélkül az fegyvert visseleö Rendeknek (melyek Hazánkhoz való buzgó szeretetitől viseltetvén, véreket, életeket a végre szentelték fel velünk edgyütt, hogy ha Istennek ugy teczik, Halálokkal hozzá való buzgó szeretetteket megbizonyithassák) vigasztalást abbanis nyujthassunk; hogy mind magok, mind pediglen Házoknál maradott Cselédi csendessebben maradhassanak. A mint hogy ezen Attyai indulatunknak és jó igyekezetünknek czéllyára, még az Ónodi közönséges Gyüléssünknek alkalmatosságával köz akarattal vala végezés, mellynek erejével, mindazok, valakik igaz ügyünknek elősegéllésére fegyverben foglalatoskodnak, az Hadi szükségekre rendeltetett Dicák utáu esendö Subsidiumokra elintézett Contribútiók után mindenféle Dicális impositiókban, fejétől kezdvén, akar melly Jószága után való, egyegy Positiojok el engedödgyön, kivelis noha nem kevéssémegvigasztaltattanak, s nagyobb szivet magoknak vettenek azon Vitézleö Rendek, mindazonáltal, hogy mindazok, a kik ekkoráig szántszándékkal, ezen szives Munkájokat, véreknek ontásával nem kimillették, mind pediglen azokis, a kik ennekutánna azoknak dicséretes Példájával, azt követni kivánnyák, az Hazának és a mi Attyai gondvisselléssünknek ennélis nagyobb hasznával szüntelen fáradozássinak jutalmát veles-

sék, az következendeő közönséges Gyülésünkben leendő Statusoknak ratificatiójáigis, mivel az réz Pénznek, mellyel máskint az Hadak szoktak vala fizettetni, bötsi annyira megbomlott, hogy a mi fizetésse adatottis, annak éppen semmi hasznát nem vehették: kegyelmessen resolváltuk, hogy nemtsak minden Positiobéli egy egy Dicájok relaxáltassék; hanem tellyességgel minden Contributiótúl mentek legjenek: mellyet is olly véggel kivántunk mindenféle Rendeknek értéssére adnunk, hogy valakik magokat Hadaink közzé béirattyák, és velünk az közönséges Hazánk meghmaradássát és oltalmát egyenleő szivel és erővel, fegyverek segedelme által eleösegélleni fogják, azon Attyai igéretünkben megtartattatnak, a minthogy reménylyűkis, magoknak s-maradékjoknak, Istennek jó voltából és segedelméből, békességes meghmaradássokra, és hajdani szabadságunknak hellyreállitássára igyekező munkánkra, ki ki ugy felindúl, valakinek arra Isten erött és tehetséget adott, hogy ditsösségének fogja tartani s-tarhattyais, ha ditséretes Cselekedetivel Hazájának boldogúllássát fegyverén hordozhattya, mellyre ujonnanis mindenféle Hazánk igaz Hiveit, Atyai szeretettünkből adhortállyuk és híjuk. Datum in Castro Nro Szerents, die Trigesima. Septembrts. Anno Dni. Millesimo Septingentes. Octavo.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

VIII.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Honth megyéhez.

Salutem et omnem prosperitatem. Mi véghre bocsátottuk ki ezen Patens Levelünket*), ugyan annak tenorábúl lészen tellyes informatiója kegyelmeteknek. Hogy ahoz képpest eziránt való kglmes Intentionk, s rendeléssünk, kinekkinek eleiben terjesztetvén, közönségessé tétetessék, s azzal is az Haza szolgalattyának promotioja secundáltassék; kglmetek in gremio sui, annak uttya 's rendi szerént, idövontatás nélkül, azon Patensünket publicáltatván, ezen kglmes dispositionkat accommodálni igyekezzék. Coeterum easdem Dominat Vras feliciter valere desider. Datum in Castro. Nostro Szerencs Die 1-ma Octobris A^{0}-1708.

F. RÁKÓCZY.

STEFANUS KRUCSAY s. k.

---

*) Érti a megelőző körlevelet.

IX.

Gr. Bercsényi Miklós levele N. Hont megyéhez.

A bányavárosok védelmére közfelkelést rendel s annak létesitésére czélzó intézkedéseit megküldi.

Salutem servitiorumque meor paratissimam Commendationem. Isten eö sz. fölséghe Ujvárban lévö Hadainknak dicséretes és emlékezettre méltó egygyességhe szives és kemény resolutioja által, mégh Nagy haragját kivánván fölfúvalkodott Német nemzettel meghismértetni éjjeli és nappali szüntelen való majd hat hétig kemény bombázással, midön nem vehette el a belsöknek sziveket, nem kevés Karával s Confussiojával valo obsidioját solválni már bizonyossan látattik, mindazonáltal netalántán bellyeb a Bánya várossok felé erejét terjeszteni Téli Subsistentiájának kedvére igyekezik. Hogy azért annál nagyob vigyázással s erövel azon Ellenséghnek döhes szándékát impediálhassuk, kivántam a' T. Nemes Vrgyének praesentibus értéssére adnom, egyszersmind hazafiuságos köteleséghre adhortálnom, magha elött viselvén édes Nemzetéhez való édes szivbül buzdúltt szeretetét, ezen Dispositiómnak vételével, azonnal in Gremio Cottus, Personalis Insurrectiot suplicaltattván, minden Nemes, Nemtelen Föld Népével edgyütt, kitelhetö fegyverrel és készülettel Viritim, és domatim in Conservationem sui insurgállyanak, s mennél számossabban conjungállyák magokat eda rendelendö Hadakkal, ugy hogy minden occasiokra készek legyenek, kivált az Ellenséghnek következendö intentioját nem csak impediálhas-

sák, de Isten segedelme által resistálhassunk is néki. Melly iránt való dispositioimot meghértvén a' N. Várgye, semmi kétséghem benne, hazafiusághos indulattját illy szükséghben minden hátramaradás és fogyatkozás nélkül, és mentül hamaráb való effectuatiojával Dispositioimnak contestálni, s tulajdon magha Conservatiójára czéllozó intentiomot secundalni el nem mulattja a T. N. Vrgye. Caeter. servet Deus pretit Dnaoes. Vras. salvas et incolumes quam diutissime. in Castris ad Tergenye posit. 12 Octob. 1708.

Praetitulatar. Dnaorum Vrar.

Ad Serviend parat.

C. N. BERCSÉNYI.

Observationes

De Modalitate Suppletationis Militiae.

Primo. In casu necessitatis az Nemes Vármegyéknek incumbal, egy bizonyos Kapitányt denominálni ex potioribus, az ki mind activus, mind Authoritaticus legyen.

Secundo. Mindenek előtte az Vármegyék obveniens Quantumokat subdividallyák, adinveniálando Proportiojok szerint, inter nobiles et Incoles Comitatus, és azt mind in Generali, mind in Particulari denominálando Kapitánynak transmittállyák, ugy hogy:

Tertio. Az melly Generale quantuma obveniált az Vármegyéknek, minden ötven forint után, egy egy Hajdut computálván, az mennyi számra exurgál, azont adinveniálandó mennél igasságosabb Idea által, fegyverrel edgyütt kiállittyák. és az Ideat felséges Urunknak cum Repartitione pro vigesima Januarii Anni futuri transmittállyák.

Quarto. Találtatnak ollyanok, az kik alkalmatos fegyvert vagy Puskát s Kardot nem adhatnak, azért egy hosszu Puskáért, Kardért, florenos Septem adgyanak, mellyrül ki ki magának Specificáltt Kapitánytul quietantiát kap, azt is contraquietállya.

Quinto. Mellynek hamarább való végbenvitelére, minden Nemes Vármegyékre, az denominalandó Kapitány mellé, minden Processusra bizonyos Regimentbül egy egy hadi Tiszt fog exmittáltatni, melly mellé Nemes Vármegyékben levő Katonák pro assistentia adjungáltatnak, hogy az praemittaltt Repartitio szerint, kinekkinek quantuma után obvenialandó Hajduit falunkint öszveszedhessék és azoknak való fegyvert collectálhassák.

Sexto. Melly öszveszedett Hajduságnak is Substentiájárul az Vármegyék regulamentaliter disponálván, valamit erogálnak, obtingens Naturaléjában imputáltatik per Commissariatum.

Septimo. Ha melly excessusok azon öszveszedettek, vagy azoknak Gyüjtöi ellen occurrálnak, ad primam Instantiam az Kapitányhoz (kinek is az Adjunctus Hadi Tisztek is alatta dependenter lesznek) super Satisfactione impendenda recurrállyanak, az ki ha ki nem szolgáltatná, Commendérozó Generalist informályák, különben omissa prima Instantia, ujjobban oda relegaltatik.

Octavo. Minthogy pedig ezen fegyver kinekkinek pénzbeli obtingense es facultássa után obvenialó, azért minden

Vármegyében levő facultásira és obtingensire fog az Uri Nemesi rendnek repártiáltatni, és nem csak azon Vármegyében, az mellybül Personalis Insurrectiora köteles.

Nono. Ezen alkalmatossággal az Nemes Vármegyék, azokbul is, valakik ez elött fegyvert viseltenek is, most vagy Parasztok közzé, vagy Urak s Nemessek háta megé magokat elvonták, Serio parancsollyanak, hogy ki ki Ezerére mennyen, másként valakik ollyanok találtatnak, megirtt Kapitány Instructiojában való facultássa szerint, praemissa requisitione, elvihesse, mediante etiam assistentia.

Decimo. Nem különben vagy az Hajduknak collectált Recrutaknak, Szökésekkel, visszaoszlásokkal az denominált kapitánynak, az Vármegyék Lakossai indesinenter assistálni tartozzanak.

Ultimo. Ha az Vármegyék Tisztei, az már megmondott kapitánynak negligentiáját, Interessentiáját, vagy Insufficienségét advertállyák, hogy magoknak, ne inputáltassanak az fogyatkozások, minden tartózkodás nélkül Commendérozo Generálisnak hirré adgyák, viszont ha mi difficultassai azon tisztnek interveniálnak, az Nemes Vármegye Tisztei orvosollyák, máskint azoknak fog imputáltatni remorja az dolognak, mellyért magok fognak animadversiót szenyvedni.

Kiben való directiojának okáért, az Vármegyéknek transmittáltatik az Kapitányok Instructiója.

Sequitur Instructio Eiusdem Capitanei.

Primo. Az Nemes Országnak determinatioja szerint, az midön az Nemes Vármegyék obtingens Generale quantumokat

subdividálni, repartiálni fogják, maga is jelen légyen, és az Vármegyéktül, annak egész Subdivisioját, inter Status et Incolas, cum Specificatione Locorum et Nobilium sub Authentico vegye kezéhez, ugy hogy:

Secundo. Az Vármegyékre obveniált agész Pénzbeli Quantuma, minden ötven forint után, egy egy hajdu obveniálván, az Nemes Vármegyék magok között, mind személyt, fegyvert repartiallyák és az Normáját a Kapitány pro vigesima Januarii felséges Urunknak transmittállya.

Tertio. Hogy ha látná az Vármegyék Tiszteinek, vagy magának az Vármegyének, ezen Subdivisióban, és repartioiban való késedelmét, adurgeállya effectuatióját, hogy mennél hamarabb indulhasson el hivatallyában.

Quarto. Kiben hogy szorgalmatossabban procedálhasson. Commendérozo Generálisoktúl pro assistentia, minden Processusra egy egy hadi Tiszt fog expediáltatni, melyek dependenter fognak lenni s ha in casu valamelly nem obtemperálna, in Casibus minoribus corrigállya, Satisfactiót inpendallyon: in Criminalibus sub Aresto küldgye kezébe Tisztinek Regimentyére.

Quinto. Azon Hadi Tisztek mellé, az Vármegyékben való katonákat felosztván, minden Processusnak Nemes Vármegyék repartitioját, sub suo Sigillo adgya ki, sine diminutione, augmentatione, aut mutatione, azon Tiszteknek kemény Orderrel ugy hogy:

Sexto. Egyszersmind kibocsátván hol mellyik helyre, mennyi pénzbeli quantum, és az után erualandó Hajdu esik, azon helyben elmenvén, az Lakosokat számban vegyék Vármegye Esküttyével, s mindenek felett megvisgállyák, hogy ha jó kedvébül való találkozik, az ollyat inkább szedgyék, mint az erőszakost, és az ollyan helyett, mást ne kéntelenittsenek.

Septimo. Hogy pedig ebben is az Népnek kedve indittattassék, mindenütt promulgáltassa, hogy valakik ezen Collectatioban, praescripta modaliate fel szedettetvén, az szolgálatban állhatatossan meg maradnak, ha csak magok szánt szándékkal viszsza nem akarnak menni elébbeni lakó helyekre, bizonyos föld adatik letelepedésekre, és minden jobbágyi szolgálattúl s kötelességtúl, maga személlyében, és maradékiban fel szabadittatnak.

Octavo. Az hol iasfias Gazdák találkoznak, kettős vagy hármas Atyafiságok comperialtanak, ha szintén kedve nincsen is reá, mindazonáltal, az ollyanokból állittsa ki, ha nem akarná, az Falu assignatioja mellett, az kire mutat, vigye el.

Nono. Ha olly Faluban az sem találkoznék, hanem mind edgyes Gazdák, vagy kettősök, tehát azokból suppleáltassék az Falutúl.

Decimo. Ha lehet lakos bizonyos Legényeket Atyás, Anyás vagy rokonságuakat collectállyanak, nem Gyermekeket, sem Véneket, hanem tizenhat Esztendősön fellyül, harmincz Esztendős jó erejében való ép, egészségeseket.

Undecimo. Egy Faluban más Faluért ne transmittállyák, hanem kire mennyi obveniált, azon Helységbúl állittsák ki, s pénzért, vagy akármi szin alatt is, az bevött Hajdut sub poena Articuli militaris el ne bocsássák, és fel ne szabaditsák.

Duodecimo. Valahol kit az repartitio szerint ki fognak, azonnal Confoederatióhoz Zászló alá megeskessék, az Esküdt és Birák praesentiájában, megesketvén pedig, magokkal felszedgyék, és az midőn alkalmas számban lesznek, az kapitány Vármegye Tiszteinek hirt adván, bizonyos Statioban accomodáltassa, és regulamentáris Intertentioját kiszolgáltassa, melly is hogy imputaltassék az

Naturalék obtingensében, menstruatim, az Vármegyéket quietallya, vagy quietaltassa, a die assentationis.

Decimo-tertio. Azon Tisztek is sub gravi animadversione minden alkuvásokat, discretiokat és Excessusokat eltávoztassanak, semmi Oeconomiát belöle ne indittsanak, ha hol mi panasz Vármegye Tisztei vagy Lakosi által remonstráltatik, qua in prima Instantia, azt rigorose megzabolázza s másoknak rosz Példája eltávoztatására, maga se kövesse; máskint maga annak idejében, notabilis büntetését fogja Commendérozó Generalistul el venni.

Decimo-quarto. Minden helységben az Vármegye pecuniarum quantumára obveniáltt Hajduk rubricája után harmadik rubricában feltetesse, ki neve, ki fia, vagy rokonsága. negyedikben hány Esztendös, ötödikben ki Jobbágya, s extractussát az Exmittáltt Tisztektül, minden holnapban bévegye, és Commendérozó Generalissának transmittállya, hogy abbúl constállyon, munkájának sikere, vagy késedelme.

Decimo-quinto. Hogy pedig azokban jobb modalitással indulhassanak meg az alája adjungáltt Tisztek, maga indullyon el az kapitány vélek, és normáját, formulaját, négy öt Helységben megmutatván, úgy expediállya per processus az alattavalóit, s arra is tellyességgel ne bizza, hanem maga is, edgyik másik Processusban megfordulván, investigállya, mikint procedálnak, s ha mit advertál, Vármegyék Tisztei által orvosollya, kik ha negligállyák, recurrállyon in tempore Generalissához, genuina Informatio által.

Decimo-sexto. Ezen alkalmatossággal, mind maga, mind az alatta való Hadi Tisztek áttal investigállya. Urak, Nemesek háta megett és Helységben elvonódott fegyver viselöket, akár Lovas, akár Hajdu, ki hol találtatik,

vegye fel, Uri, Nemesi rendektül repetállya, in casu non restituonis, Vármegyek Tiszteit requirállya, s ha ki nem adgyák, s nem orvosollyák, mint Hadi Embert fogja ki, de azokat ezen számban ne imputállya, hanem egybenszedvén, külön rubricában tegye, hogy mustra alkalmatosságával, azok kinekkinek Regimentyében, az hova való volt, restituáltathassanak.

Decimo-septimo. Hogy ha casualiter valamelly Helységekben Szolga-Legények kivánnának az Faluért beállani, ha odavaló rokonságbeliek, más Embernek kiállitása, és mundérra, fegyverre adandó husz forint büntetés alatt, kezesek lennének, annyival is inkább, ha házasok tüzesek, be veheti, de idegeneket, szökevény jövevényeket, semmiképpen külömben ne collectáltasson.

Decimo-octavo. Ezen egy alkalmatossággal, az Nemes Vármegyétül feltaláltt modalitás szerint repartiáltt fegyvert is, Helységekrül, helységekre, egyszersmind az regestum szerint collectállyák, és hogy jó és alkalmatos Dragony Puskák, és Flinták legyenek, observállyák, kit is az kapitány keze alá vévén, az Vármegyékben való városokon ki tisztittatván, és ha kinek mi hijja lenne, reperáltatván, az Hajduk bemustrálásaig magánál conservállyon.

Decimo-nono. Ha kik pedig fegyvert nem adhatnak, vagy nem is szerezhetnek, az ollyanokon egy Puskaért, és Kardért, floreni Septem acceptáltassanak, mellyet incassálván az kapitány, igyekezzék az alatt is, az mennyinek szerit teheti, vételében munkálódni, ha nem kaphatná pedig, az Pénzt conserválni, hogy bemustrálás alkalmatosságával, számban beadhassa, és az melly Regimentre assignáltatik, erga quietantiam, annak Tisztinek exolválhassa.

Vigesimo. Mind ezekrül pro futura Cautione et remonstratione, az Adjunctus Hadi Tisztekkel mindeneket mindenekrül quietáltasson, és azok is magokat quietáltassák, hogy végezvén munkáját, és az quietantiát bevévén, és szedvén, Vármegyék Tiszteivel computizálhasson, magát quietáltaltassa, és az Vármegyéket is quietállya, kit Mustra-mester előtt repraesentállyon, és erga quietantiam beadgya; az Hajduságot pediglen, az praemittáltt rubrikák szerint, cum Specificatione, fegyverrel edgyütt beadgya, erga quietantiam, az melly Regimentben assignáltatik.

Ultimo. Hogy ezekben szorgalmatosb, és serényebb legyen, magára és facultására obveniálando pénzbeli Onussa az megirtt kapitánynak condonáltatik: Az Adjunctus hadi Tisztek pedig azon Vármegyebeli quartélyosokból rendeltettetvén, az Helységekben regulamentaris Interteniójokon kivül, az Szegénységet borral, és egyéb Naturalékkal ne terhellyék; az hol mit költenek pedig, arrúl a Szegénységet quietállyák, hogy az Vármegyéknek Naturáléjokban imputáltassék.

Kinek nagyobb manutentiojára, az melly Regimentbeli hadi Tisztek keze alatt lesznek, azoknak, magok alkalmatosságárúl való Testimonialisát, az mint érdemlik, Nemes Vármegye Gyülése alkalmatosságával adgya ki, az szerint, hogy Colonellusok előtt repraesentálhassák.

Az hét Hajdu városok cum Kálló, az Jászság, Tisza mellyéki exemptáltt Helységek, és Felséges Urunk Sajómellyéki Hajduvárosai, quantumok után, semmi hajdut nem tartoznak állitani, hanem magok Regimentyeiknek completátiojára hagyattattak.

Ugyanaz Királyi városokra, obtingensek szerint, az mennyi Hajdu esnék, fele relaxáltatik.

X.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Tályára nov. 22-ikére országgyülést hirdet.

Salutem, et omnem prosperitatem. Eleitől fogvást mindenkor az vólt, mostan is feltett szándékunk az, miként Hazánk dolgait az Regnicolákkal közölvén, és eleikben adván (mellyet elis követtünk) azoknak follytattássára szivünket öszvekössük, kikben is, noha tellyes készségét tapasztaltuk, azon Hazánk Lakossinak; mindazonáltal láttyuk aztis, hogy némelly elvégezett dolgainknak, vagy egy, vagy más okból, tellyes elömenetele nem effectuáltathatik: a mint legközeleb, az rézpénznek follyássárúl, az Onodi Conventus alatt tsinált Articulusnak labefactatiója bizonyságot tészen. Akarván azért mindazokrúl, mind más közönséges javunkra nézendeő dolgokrúl Consultálnunk, addigis, még Istennek eő sz. Felségének kegyelméből, Hazánknak hatalmaskodással megrontattatott szabadságinak hellyreállitássára felkötött fegyverünknek gyömöltsét, éjjeli, s-nappali szüntelen fáradozássink által vehettyük, szükségesnek láttuk közönséges Conventust hirdettetnünk, és azt az Hazában publicáltatnunk. A melly alatt mindazokrúl, mellyek édes Hazánk javára, mind pedighlen hadakozásunknak szükségére valók, egyenleő szivel és akarattal végezhessünk, s-következendeő képpen, elősegélléssére jó rendetis tehessünk. Kire nézve, ezen Attyai gondviseléssünktől visseltetvén, azoknak végben vételére legalkalmatossabnak látván lenni, ez következendeő November, avagyis Sz. András Havának 22-

dik napját, következendeö elégséges Napokkal, mely ezen folyó Esztendeöben esik, Kegyelmeteknek Vezérleö fejedelmi authoritássunkbúl intimállyuk, azon napra személlye szerint kiki, Nemessy szabadságához képest személlyválogatás nélkül, nomine Universitatis, collective, N. Zemplén Vármegyében való Tállya nevö Mezeö Városunkban (az holott magunk is Személlyünk szerint jelen leszünk) Confoederationalis kötelessége alatt, úgy compareállyon, hogy ottan mindazokrúl, mellyek édes Hazánk megmaradássára szolgálandók, mind pedig azt szerzeö Hadi Rendnek Subsistentiájára nézendök, azoknak hellyreállittássára, egyenleö indúlattal, és akarattal végezhessünk. Azértis kegyelmetek olly készülettel legyen jelen, hogy az Commissariatussággal (vagy mássalis, a hova netalán mit erogáltt) de Universis administratis számot vethessen, mellynek végben vitelére, maga számadó Tiszteit Kegyelmetek az alatt úgy disponállya, hogy minden Quietantiákkal, és Contraquietantiákkal compareállyanak, az regulájúl, jó rendnek megtartássára elejekben adott Libellussokkal, liquidálván kérdés kivül magok hivatallyokbéli dolgait, hogy valamelly akadályt, Computussinak adornálássában kegyelmeteknek ne szerezzenek, kiis az Commissariatusságnak tudtára adattatott, hogy magát ahoz képest tudhassa alkalmaztatni. Coeterum Easdem Dnaones Vras, diu feliciter valere desideram. Datum Szatthmár die 28. Octobris. A° 1708.

Praetittar. Dnanum Vestrarum.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

XI.

Gróf Bercsényi Miklós levele Nagy-Honth megyéhez.

Seregerősitésül a megyétől 400 hajdut kiván.

Salutem Servitiorumq. meor. parassmam Commendationem. Micsoda szivel Lélekkel kivántuk közönségessen el múlt Pataky Gralis conscursusnak alkalmatosságával Hazánk boldogúlássára czélozó dispositiókat elrendelni, onnét visszatért Deputatus követ Attyafiai relatiojából megh-érthette a T. Nemes Vármegye, melly Gralis concursusnak alkalmatosságával elővétetett a N. Statusok által, mind a következendő Békességh Tractájának folytatássa, s mind pedig fegyverkezésünknek (ha az szükségh és az üdő ugy hozzák magokkal) további continuatiója; mindkettőrül elégségessen elmélkedvén. Jól lehet mostani múnkában lévő Armistitiumot oly végel offerálta az ellenségh, hogy annak ideje alatt, az Békességh Tractája reassummáltassék, de mivel tapasztaltuk minyájan, az előtt hasonló alkalmatosságokkal az igaz és valóságos békesülésben álnokságát, a mely példa mostis szemünk előtt lévén, hogy hasonló csalárdságát (ha succedal is az Armistitium) azon békességh Tractája ábrázattyával természet szerint bennerögzött álnok, s Lárvás sinceritássát, addig miglen magha dolgait, s ellenünk való készületit rendben veheti, rejtve előttünk ne tarcsa, végtére csak ugyan dühös eltökéllet szándékát fegyverével nyilvánságossá ne tegye, tetszet közönségesen a Nemes Statusoknak, leghkivált további fegyverkezésünk folytatássa iránt oly infalibilis dispositiot tenni, és rendet szabni, hogy propter pecunia-

rium subsidium a T. N. Vármegyék, bizonyos számu Gyalogokat mind N. Vármegye maga pénzbéli quantumához képpest minden 50 forint után edgy edgy Hajdút számlálván, facta in Gremio sui proportionata limitatione, elöállitsanak, a melyek mostani Gyalogh Regimentek completatiojára rendeltessenek, és applicáltassanak. s edgyszersmind pedigh bizonyos fegyvert is administrállyanak, ugy hogy az alatt is, miglen az kétséges és edgyedül Isten titkában tudvalévő Békességnek valósága, vagy az ellenségnek további szándéka kijelenik, azok elöállitássának, meghfegyveresitéssének. s edgyéb mind Hadi praeparatoriumok részünkrül is véghez mehessenek, és nem Succedálván az Békességh. fegyverünk vezérlő Istenünk Sz. irgalma által ellenségünk dühös incselkedéssének ellene állhassunk. Kihez képpest subdividáltatván prslit. az egész Vármegyékbül proveniáló Hajduság az mostani Gyalogh Regimetek közzé, considerálván, minden Regimentnek mostani Statussát, kivált pedigh honnét, és mely N. Vármegyébül exurgáló környikit; Ahoz képpest jutott ezen Tek. N. Vrgyébül obveniáló Hajduság N. V. Nyáray László Colonellus ur Regimentihez, melynek öszveszedésére az Országh Determinatioja szerint az denominált N. Vrgye Kapitánnya mellé ugyan nevezett Colonellus ur Rgmentibül bizonyos Hadi Tisztek rendeltetnek, az kik adandó instructiójok szerint, és ugyan emlitett N. Vrgye Kapitánnya dispositiojához képpest, hivatallyokban fognak progrediálni: Miesoda modálitással köllessék penigh továbbá mind ezeknek megh lenni, s kivánt effectusban venni, s mennyi Hajdú jutott légyen ezen T. Nemes Vármegyére, fölséges fejedelem intimatiójábúl meghfogja érteni a T. N. Vármegye, azért reiterálnom nem kivánom, nem is látom szükségesnek: jóllehet ugyanezen N. Vármegye

pénzbeli Quantuma után az ország determinatiója szerint 240 hajdúnál töb nem obveniálna, mindazonáltal mivel azon Nemes Vármegye iránt edgyedül respectu summae pecuniariae volt reflexio, azért, hogy az Uri, és Nemesi rendek az ellenségh előtt onnét kiszorulván, pénzül nem concurrálhatnak más edgyéb constitutiójához képpest penigh, ezen Nemes Vármegyének nem lészen praegravatiójára az Gyalogságnak számossab előállitássa: Mire nézve augeáltatott ezen Nemes Vármegyétül kiállitandó hajdúnak száma százhatvannal, ugy hogy in toto négy száz hajdú obveniállyon ezen N. Vrgyére. Tessék azért a T. Nemes Vármegyének ezen augmentátiomra nézve, ugy intézni azon hajduságnak in gremio sui való Subdivisióját, és exactióját, hogy mivel az Ország determinatiója szerint, már nem ötven frt után esik edgy edgy hajdúnak föl vetésse, hogy proportiót observálván, más modálitást és rendet instituálhasson azoknak collectátiojában. Kiben edgyébiránt az N. Vrgye Kapitányainak adott instructiohoz képpest egyéb observatio, vagy is immitatio nem lészen, hanem az hol eötven forint uttán köllene edgy hajdunak kitelni mind 30 forint után esik ezen N. Vrgyében: Kivántam azért edgyedül a T. N. Vrgyénknek értésére adnom, Hazafiiui szeretetire, és Nemzetséges Confoederatióhoz való kötelességére emlikeztetvén, ugy igyekezzék a T. N. Vrgye azon Gyalogságnak, és fegyvernek, limitatioját s repárátioját accelerálni, hogy felülemlitett Hadi Tisztek, N. Vármegyében való beérkezésekkel azonnal és további üdöhalasztás nélkül azoknak collectátiojában, és exactiójában progrediálhassanak, hogy menjül hamaréb applicáltatván, és incorporáltatván az Regimenthez, fegyverhez és hadi rendtartáshoz szoktathassanak, és alkalmatossá tétessenek, az Haza kö-

vetkezendő szükséges szolgálattyának előmozditássára. Kiben semmi kétségem sincsen, hogy a mely készségel ezen rendeléseket tenni kivánta, annál nagyobb serénységgel, hová hamaréb, és hátramaradás nélkül való effectuatióját ne munkálkodgya a Tek. N. Vrgye. Caeter. servet Deus praetitulatas Dnaon. Vras salvas et incolumes quam diutisime. In Arce Ungh die 31 decembris 1708.

Praetittarum Dnanum

Vrarum

C. N. BERCSÉNYI.

P. S. A mely Hajdúja vagyon actu a T. N. Vrgyének, Mártonffi Izrael urnál mellynek száznak köll lenni, az is Náray László Colonelus ur Regimentihez applicáltatott, mire nézve ezen 400 Hajdu azon felül esik a N. Vrgyére, a ki Mártonffi Urral vagyon, azzal 500 lenne in toto, de az acceptáltatván in imputaonem, négy százat limitállyon in Gremio sui a T. N. Vrgye s intimállya edgyszersmind Mártonffi urnak, minthogy Náray László Colonellus ur Regimentihez rendeltetett, ugy eő is eő kglme dispositiója szerint accomodállya azon magha mellet lévő Hajdusághot.

1709.

I.

Gróf Bercsényi Miklósnak Balogh Gáspár Hont megyei kapitány részére kiadott igazoló levele.

Gróf Székesi Berecsény Miklós, Nemes Ungh Vármegyének Feő Ispánya, Országh és az egész Hadak Feő Generalissa, Eöszveszövetkezett Statusok Első Senatora, Fölséghes Második Rákóczy Ferencz, Isten kegyelmébül az Romai Sz. Birodalomnak, Erdélynek, és Eöszve szövetkezett Magyar Országhi Statussok Vezérleő fejedelmének (Titulus) etc. Magyar Országhban Helytartója. Adom tudtára mindeneknek az kiknek illik: Nevezet szerint Tekintetes Nemes Nagy-Honth Vármegye Uri, Feő Nemessi, és Vezérleő Rendének, s-köz Lakosoknak közönségessen. Minthogy régi dicsőséghes szabadcsághunk Helyreállétsáért Nemzetséghes fegyverkezésünknek további continuatióját, elmúlt Pataky Generalis Concursusnak alkalmatossághával is egyes akarattal, s-egy szóval Lélekkel, a Confoederált Nemes Staussok resolválták, és eltökéllették, azon fölbuzdult indulatbul Hazánkhoz s-Nemzetünkhez való szeretetbül, fegyverünknek Reparatiojában bizonyos

Gyaloghok N. Vrgyék által való előállitássát determinálták; Mellynek Collectatiojára minden N. Vrgyében kapitányok denominálttattak, olly formán, hogy annak alkalmatossághával bizonyos Hadi Tisztek rendeltetvén, azok mellé N. Vrgyék által leendö Limitatio, és repartitio szerinth collectállyák azon gyaloghsághot, egyszer s-mind vigyázván minden némö Excessusokra, azon Dispositioja alat liendö Hadi Rendet, Instructiojok szerinth, minden Inconvenientiátul tilalmazzák, ha mi Panaszok occurrálnak, azokat orvosollyák, és az Injuriált Félnek Satisfactiót impendállyák. Lévén penighlen ezen T. Nemes Nagy Honth Vármegyében, Nemzetes és Vezérleö Balogh Gáspár ur kapitánynak denominálva, jól lehet az Nemes Vrgyebéli Uri, Feö, és Nemessi Rendek, azon kapitánynak Authoritássát és Hivatallyát tudgyák, mindazonáltal, hogy annak Rendét observállya az Nemessi, ugy N. Vármegyében liendö Vezérleö Rendis, nevezetessen penigh a N. Vármegye Lakossi tudhassák magokat mihez alkalmaztatni, emergáló difficultásokat, és kérdéseket, nem külömben panaszokat, tanquam in prima Instantia, nevezet Kapitány elött repraesentálni, s-orvoslássát sürgetni: Kivántam ezen Patensem által nyilvánságossá tennem; mellynek Ereivel parancsoltatik serio emlittet Nemes Vármegyében lévö Vezérleö Rendnek, és mind Helységhbéli Biráinak, és Lakossinak közönségessen, nevezet Balogh Gáspár urot, Kapitánynak ismérvén, és agnoscálván, illendö böcsületit meghadni, dependentiájokat eö kegyelmétül tudván, a T. N. Vármegye rendelésséhez képpest, eö kegyelme Dispositiobul várják, mind kérdéseket, panaszokat, és rövidségeket eö kegyelme eleiben terjeszék, tartozván eö kegyelme kinek-kinek Satisfactiót tenni, és impendálni. Az Helységhbéli Birák és Lakossok penigh az

Excedens Vitézleö Rendet meghfoghják, fogassák, és eö kegyelméhez vigyék, másként ha elmulattyák, nem csak az Excedensek által történt károkat elszenvedni, kintelenittessenek: de azonfölül szófogadatlanságoknak érdemlett büntetéseket el nem körülik. Költ Unghvár ban die 7 Januarii 1709.

G. B. MIKLÓS.

EBECZKY SÁMUEL s. k.

II.

Rákóczy Ferencz fejedelem körlevele Hont megyéhez.

A megyét általános felkelésre szólitja.

Salutem et omnem prosperitatem. Nem szükséges elöszámlálnunk az ..... háznak nem csak uralkodásának eleitül fogva édes Nemzetünk veszedelmére gyakorlott, de annakutánna is az Haza szabadságáért gyakran fel fegyverkezett Eleink ellen; sött kivált képpen a mostani Isten által felvett Ügynek alkalmatosságával is, minden útakan, s módokon kikereset, és mutatott szép szin alatt lappangó hamis Istentelen cselekedetit, a midön legközeleb mindazokott, a kinált és azután megvetett Armistitiumnak állapottyában olly nyilván valóvá tette, hogy jóllehet a következhető Békességnek reménséghe alatt (a mint a minapi pataki Gyülés alkalmatosságával a Nemes Statusokkal communicáltatott) illendö, practicaltatott, és fegyverünk folyását is nem kevessé megakadályoztató Punctumokra léptünk vala: mindaz-

által először is azokra való válaszát az időnek vonásával halasztván, de kiváltképpen ravaszságának eszköze Tolvay Gábor által a Dunán túl való földön, mintha az Armistitium végképpen felállíttatott volna elhiresitvén, s azáltal ottan levő szerencsés fegyverkezésünköt megszüntetvén, maga pedig azon idő alatt ártalmas csalárdságával fegyverét bellyebbbellyeb mozditván, a midőn a Dunántul való földnek, elhatározására költ a dolog, hogy feltett szándéka szerint véghez ne mehessen az Armistitium, csak azért is oly kemény és igasságtalan conditiokat (máskint is mintha már közakaratbul végeztettek volna) nem szégyenlett praescribálni, a mellynek lehetetlenségét, és abbúl származó bizonyos veszedelmeket látván a megnevezett Dunántúl való eöszveszövetkezet statussok, nem csak nem acceptálhatták, hanem tapasztalván az ellenkező résznek ollyatén nagy csalárdságát, a dolgon továb fenn hagyni kintelenittettenek. Minthogy azért avagy csak innen is világos boszúállásra felgerjett egész igyekezete, és eltolvajlott drága szabadságinknak, s békességünknek megadásában való megkeményedet Pharahói szive ki teczett, jollehet ezen mostani tött csalárdságának mesterségével, és a Thrincsini Harcznak casusával, ugy némelly Hazánk árúlóinak elpártolásával láttatik dölfössen dicsekedni, szerencsés nyomulásával mindazáltal, jó kegyelmes Istenünknek vezérlésébül soha boldogabbúl mint most az ügynek kezdetitül fogva nem folyván Dunántul dolgaink, ha körülnézzük és egybenvettyük fegyverkezésünknek sorsát, most is olly köz mértékben és fontban tapasztalhattyuk fenforgani, a honnan szives s megegyező munkánk által továb is feltett czélunknak, tellyes elömenetelit, kivált az külső hatalmasságok dolgaiknak conjuncturáihoz képpest bizonyossan

remélhettyük. Kire való nézve ámbár olykor jó Istenünknek vétkeinkért való érdemlet dorgálássa láttatik is halasztani szabadságinknak Chanaám földére való bemenetelünkött, mindazáltal azért megbotránkozni sem álhatatossághoz, sem igaz Hazafiusághoz sem penig kivált az hittel pecsétlett Szövetséghez illendő nem lévén, kivántuk mindezeket a Confoederált Nemes Ország rendeinek, és következésképpen ezen Nemes Vármegyének nemcsak tudtára adnunk, hanem egyszersmind a minapi Sáros-Pataki Gyülésnek alkalmatosságával determinált Nemes resulutiojára emlékeztetnünk, obtestálván Vezérlő Fejedelmi authoritássunk szerint, mind in genere, mind in particulari kitkit hazájának boldogulásához való szeretetire és kötelességére, hogy mivel már az jövő Cámpániának ideje ottanottan elközelgetvén, az Ellenség ellen teendő operátiokra, készületünkött admaturálni szükséges, meggondolván édes Nemzetünknek utolsó romlásra hanyatlott perczen való függését, az Ellenségnek végső boszuálásra kevélyen felemelt karját, és az hitetlenül hozzá állott Haza árulóihoz már is hol szines, hol nagyob részrül nyilván való kegyetlenségét és minnyájunkal hasonló köz móddal lejendö nyomorgattását: mutassa olly igaz hűségbül, s Hazafiuságbúl származott készségét, hogj valamikor Táborra való kiszállásunk alkalmatosságával más újabb Orderünkött s rendelesünket veendi, azonnal egész készülettel minden vonogatás és hátra maradás nélkül megjellenhessen; a' mint is intimálva parancsollyuk ezen Nemes Vármegyének, hogy ekképen értvén Hazánk ügyinek elö menetelire igyekező rendelésünkött, azt nem csak publicáltassa in gremio sui mindenütt, hanem egyszersmind szövetséges hüséghe szerint engedelmeskedvén, Generalis, personalis Insurrectiott eleve

olly moddal indicáltasson, hogy extra Postarum Magistros et eorum Veredarios, itemque duos officiales Comitatuum et Tricesimatorum Vicegerentes domi reliquentes, necnon apertos inhabiles (a kik is mind az által a possessionate Eözvegyekkel proportionate Soldost állitani tartoznak) nemine excepto, Libertinusokkal edgyütt, tempore et in loco praefigendis. Zászlóstúl compareálhasson, mellynek kimunkálódását midön a Nemes Várgye Tiszteinek szorgos hivatallyokra bizúk, hogy az Úr Isten azon elkészülésre Atyai látogatási után szent áldását nyújtsa, és édes Nemzettünk szabadságinak visszahozására kittkitt eltökéllet igaz tiszta bátor szivel fel ruházzon, kivánnyuk. Datum in oppido Munkács die 18. Marty A° 1709.

Praelatarum Dnanonum Vrar.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

PAULUS RÁDAY s. k.

STEPHANUS KÁNTOR s. k.

III.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Hont megyéhez.

Szentiványi Rafaelt az insurrectio szervezésére megbizván, a megyét ujbólsürgeti az általános felkelésre.

Salutem Benevolentiaeq. Nostrae Ducalis Commendationem. Jollehet vagjunk tellyes reménységgel, hogy valamint

az Eösszeszövetkezet Nemes Statusok a Pataki Conventus alkalmatosságával az idei Generalis Insurrectióra köz akarattal resólválták magokat, ugj szintén azok között Ezen Nemes Vármegje is, minekutána az eleve való készület felől már ennek előtte Orderünket vötte, elégséges Dispositiokat tött légyen, annak végbenvitelére. Mindazáltal hogj annyival is inkább jo moddal, és rendel follyanak a dolgok, szükségesnek itéltük, hogy minekelötte az Nemes Vármegjék a' Táborozásnak el rendelt hellyére megindúlnának és öszvegyülnének, az alatt is arra Deputált bizonyos Hiveink által szorgalmatossan meg Mustráltassanak, és tovább való akaratúnkról és Intimationkrúl bövebben informáltassanak. Minthogj azért Ezen Nemes Várgyében Nemzetes Vitézlö Szent Iványi Raphael Hivünket Denominántuk és Constituáltuk azon munkának végbenvitelére, akaránk praesentibus Intimálnunk, hogy minden haladék nélkül Generalis Insurrectiott Publicáltatván, egj bizonnyos hellyre in Gremio sui, pro die 18 Mensis Currentis, olly Parantsolattal terminántassa a' hová elöbbeni Orderünk szérint minnyájan, egész készülettel sub poena in Statutis nuperi Concursus Determinata, infallibiliter Conpareállyanak, ahoz alkalmaztattván magokat, melyrül megnevezet Hivünk tovább való akaratúnk s Parantsolatúnk szerint Intimationkat kiadgyja; Caeterum Servet Deus Praetitulatas Dominatioes Vestras ad Vota Sua cum prospero Campaniae Sucessu Superviventes. Datum in Castro Nostro Szerents die 1. Mens Junii A° 1709.

Praettlm Dnum Vrum.

Ad officia parat.
F. RÁKÓCZY.

PAULUS RÁDAY s. k.

Jegyzés.

Ezen levelek eredeti irásmodorán csakis annyi változtatást tettem, mennyi által azokat a diplomatikában kevésbbé jártas nagyobb közönség számára is érthetőkké és élvezhetőkké tenni véltem.

Terjedelmesebb felvilágositó jegyzeteket alkalmazni nem tartottam szükségesnek, miután „II. Rákóczy Ferencz emlékirata a magyar hadjáratról," az eredeti után Ráth Károly akad. tag által közölve, ugyancsak e levelek kiadójánál e napokban jelent meg.

E két mű, miután ezen levelek épen az emlékiratban bőven tárgyalt hadjáratra vonatkoznak — , csakis együtt használható; amabban a Rákóczyféle forradalom — akarom mondani, jogvédelemtörténetét, ebben szellemét fogja az olvasó feltalálni: azért szabadjon azokat együttesen ajánlani a közönség figyelmébe. Pest Máj. 1-én 1861.

P. Sz. K.

40 / S 11

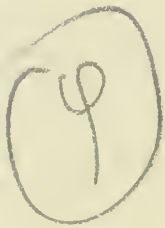

17225/8

347

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

DB
932
.48
F4A4
1861

Ferencz II, Rákóczy
II. [i.e. Második]
Rákóczy Ferencz

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 14 08 12 11 005 3